

Riksdagens protokoll

2004/05:84

Torsdagen den 3 mars

Kl. 12.00 – 18.16

Protokoll
2004/05:84

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 25 februari.

2 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Lars Lilja som suppleant i EU-nämnden.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i EU-nämnden

Lars Lilja (s)

3 § Byggfrågor

Byggfrågor

Föredrogs
bostadsutskottets betänkande 2004/05:BoU5
Byggfrågor.

Anf. 1 RAGNWI MARCELIND (kd):

Herr talman! Kristdemokraterna står bakom alla sina reservationer och särskilda yttranden, men för att spara tid yrkar vi bifall till reservation 12.

I dag ska vi debattera ett antal motioner från den allmänna motionstiden som berör området byggfrågor. Många av yrkandena är repriser från föregående år, vilket inte bara visar på en uthållig opposition utan också på en handlingsförlamad regering. Under mina år i riksdagen tror jag aldrig att jag har varit med om en period då vi så genomgående har fått behandla majoritetstexter där man hela tiden hänvisar till pågående utredningar, pågående remissarbete eller arbetsgrupper som ska se över frågan i departementet.

Det kan handla om byggande i trä, dricksvattenledningar, materialanvändning, tappvarmvatten, energihushållning etcetera. I avsnitt efter avsnitt skriver majoriteten att arbete med den förordade inriktningen

pågår redan och olika förslag på området kommer inom en snar framtid att presenteras. Med andra ord: Avvakta, vänta, hoppas och ha tålamod. Men erfarenheten av uteblivna, fördröjda och bortglömda förslag har väl gjort oss i oppositionen otåliga.

Det är egentligen bara i ett ärende som Socialdemokraterna är mycket tydliga, och det berör barnsäkerhet i äldre bostäder. Här skriver de att Barnsäkerhetsdelegationen inte redovisat något underlag för eventuella vidare överväganden i lagstiftningsfrågan angående barnsäkerheten i äldre bostäder och att regeringen inte har bemödat sig om att över huvud taget skicka ut slutbetänkandet på en remissomgång. Jag anser att det är dubbelfel.

Redan 1973 infördes i byggnadslagstiftningen regler för nybyggda hus som syftade till att förhindra barnolycksfall. För ombyggnationer infördes motsvarande regler 1976. Det innebär att enormt många bostäder, bland annat alla bostäder i miljonprogrammet, saknar motsvarande lagstiftning. Barnombudsmannen har gjort undersökningar som tyvärr bekräftar att det finns stora brister i barnsäkerheten som dessutom har fått tragiska konsekvenser. Barnombudsmannen har därför föreslagit att barnsäkerhetskraven i Boverkets byggregler även ska gälla fastigheter byggda före 1973.

Boverket föreslog samma sak för tolv år sedan, men en handlingsförslamad regering där beslutskvarnarna mal mer än lovligt långsamt har inte kunnat åstadkomma något eller har helt enkelt glömt bort att göra något.

Min frustration över regeringens senfärdighet väcker samma gamla känslor som jag kan komma ihåg från barndom, nämligen den otålighet som jag upplevde när jag följde med min pappa till kvarnen för att mala vete. Vi körde med traktor och vagn upp för en backe till kvarnen i Stora Mellösa utanför Örebro. Så skulle vi köa, så skulle säckarna med vete tömmas i kvarnen och så skulle malningsprocessen dras i gång. Det tog en sådan tid med barns tidsperspektiv. Jag ville att vi skulle åka innan pappa hade fått säckarna med mjöl som vi hämtade i den nedre delen av kvarnen.

Det är naturligtvis en främmande tanke att jämföra min pappa med Göran Persson, men jag upplever samma frustration i dag över att regeringen Persson på detta sätt hanterar viktiga frågor – detta långsamma, eviga malande.

Man kan ju fråga sig vad det är för en hund som ligger begravd då regeringen under flera år undvikit att ta ställning i denna fråga. När utredningen till slut kommer med sitt betänkande väljer regeringen att inte skicka den på remiss. Varför? Uppenbarligen är det känsligt.

När vi behandlade frågan i utskottet bjöd vi in departementsrepresentanter för att få klarhet i regeringens förfarande, men då blev processen om möjligt ännu mer oförståelig. Av Regeringskansliets representanter fick vi veta att inga initiativ i enlighet med motionsförslaget var aktuella. Men i och med att det nu skulle bli förändringar i ansvarsfördelningen när det gäller frågor om barns säkerhet skulle barnsäkerhetsfrågorna kanske få en mer framträdande roll i olika sammanhang. Detta är uppseendeväckande.

Vi har åtagit oss att efterleva barnkonventionen, vilket regeringen också ofta betonar. Exempelvis har Göran Persson i alla sina regeringsförklaringar gång efter gång sagt att barnkonventionen ska efterlevas och

alla beslut ska fattas utifrån barnens bästa. Barnen ska komma först. Är det här förfaringssättet när det gäller barns säkerhet i äldre bostäder i överensstämmelse med dessa deklARATIONER?

Avslutningsvis konstaterar sedan majoriteten i sin text att det visst finns brister då det gäller barnsäkerheten, och så säger man följande: "Även behovet av ytterligare informationsinsatser om vilka åtgärder för ökad barnsäkerhet som bör vidtas i det äldre bostadsbeståndet behöver ses över." Detta är ju bara munväder – ord utan handling. Vad hjälper det med vackra skrivningar i betänkandetexter om verkligheten är den att nästan alla dödsolyckor som skett de senaste åren där barn fallit ut från fönster och balkonger har inträffat i hus byggda före 1973?

Herr talman! Detta är olyckor som har skett som ett resultat av regeringens handfallenhet och oförmåga att komma till skott i viktiga frågor. Hur kan det komma sig? Vad är det som gör det så omöjligt att genomföra denna lagändring så att samma regelverk ska gälla för hus byggda före 1973?

Herr talman! Till sist vill jag kort beröra forskningsfrågorna. I dag är det av stor vikt att följa upp byggforskningen. Jag är glad över att utskottet har de här frågorna i sitt uppföljningsprogram. Det är angeläget att titta på anslagsutvecklingen inom byggforskningen, ansvarsfördelningen mellan olika forskningsfinansiärer och även möjligheten till samverkan mellan forskare och byggsektorn samt behovet av vidare forskarutbildning.

Vi ser fram emot att regeringen ska presentera en forskningsproposition om några veckor, om den nu kommer. Då ska vi ta en vidare diskussion i dessa frågor i samband med den.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 12.

Anf. 2 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Jag ska prata om hästar, direktverkande elvärme och hissar. Vad har dessa frågor gemensamt? Hur ska hon få ihop detta, kan ju någon undra. Hästar, direktverkande el och hissar har med byggande att göra. Det handlar om hur man underlättar för byggande eller hur man kan försvåra och förhindra byggande. Det är också i dessa tre frågor som vi moderater har våra reservationer. Jag yrkar därför direkt bifall till reservation nr 3. Jag vill påpeka att vi givetvis står bakom alla våra reservationer och våra särskilda yttranden.

Herr talman! Jag tänkte börja med hästfrågan. Det finns ett stort intresse i Sverige för hästar. Det ser man inte minst på att antalet hästar i Sverige har ökat från ungefär 70 000 på 60-talet till närmare 300 000 i dag. Det medför också att det finns ett stort intresse för att köpa hästgårdar och bygga häststallar.

Detta leder till en del konflikter. I dag har vi genom lagar ett mycket starkt skydd för rätten att inte bli störd och utsatt för något som kan vara hälsofarligt. När bostäder byggs i närheten av ett häststall och en hästallergiker flyttar in förekommer det att stallet anmäls som hälsofarligt och tvingas stänga. För att undvika detta väljer kommuner ofta att neka bygglov till nya bostäder i närheten av häststall, vilket naturligtvis gör att de som vill bo där inte får den möjligheten. Myndigheterna har därför försökt etablera något slags princip om ett skyddsavstånd mellan stallar och bostäder på minst 200 meter. Det ska även gälla i lantliga miljöer.

När man tittar på rättsfallen går det inte att få något entydigt besked om hur plan- och bygglovsärenden ska bedömas i detta fall. Nuvarande lagstiftning och regelverk behöver därför ses över. En rimlig utgångspunkt för översynen bör vara att man även fortsättningsvis ska vara restriktiv när det gäller att uppföra nya hästanläggningar i direkt anslutning till befintlig bebyggelse.

När det däremot gäller att uppföra ny bebyggelse i anslutning till befintliga hästgårdar bör såväl miljöbalken som Boverkets och Socialstyrelsens riktlinjer ändras så att sådan bebyggelse underlättas. I översynsarbetet är det också viktigt att äganderätten skyddas och stärks så att inga framtida skadeståndskrav kan riktas mot den som äger en befintlig hästgård. Den allmänna rättsuppfattningen vid sådana konflikter måste utgå från principen att den som kom först till platsen också har rätt att vara kvar.

Nu, herr talman, kommer jag till frågan om direktverkande el. Vi moderater anser att det är en uppvärmningsform som ska få finnas. Elenergi produceras i huvudsak i landet Sverige genom vattenkraft och kärnkraft och belastar miljön mindre än andra energiformer. Därför tycker vi att enskilda fastighetsägare ska få välja om de vill ha direktverkande eluppvärmning, som kan vara den bästa lösningen i det enskilda fallet.

Boverket har, precis som det står i betänkandet, i sin analys av konsekvenserna av ett förbud konstaterat att det varken är miljömässigt eller ekonomiskt försvarbart med ett förbud mot direktverkande elvärme. Som jag ser det är iveren att förbjuda direktverkande elvärme rent politisk och hänger naturligtvis ihop med att ett antal partier vill avveckla kärnkraften till vilket pris som helst, något som vi moderater inte står bakom.

Dubbelmoralen är tydlig när Sverige som ett av få länder i Kyoto krävde att få öka sina utsläpp, vilket naturligtvis är en konsekvens av att man tänkt avveckla kärnkraften. Därför anser vi att alla förslag som kräver förbud mot direktverkande elvärme måste avvisas.

Nu kommer jag till hissfrågan, herr talman. Det finns i dag en stor efterfrågan på bostäder, speciellt små bostäder som är centralt belägna. Och det finns faktiskt en hel del outnyttjad kapacitet. Då tänker jag naturligtvis på vindar som man skulle kunna bygga om till bostäder. Dessa ombyggnadsprojekt omöjliggörs tyvärr ofta i dag, eftersom det finns krav på att man måste installera hiss för att få bygga om dessa vindsvåningar. De kraven är ofta omöjliga att tillgodose både ekonomiskt och byggnadstekniskt. Det går helt enkelt inte. En hissinstallation är ofta så dyr att kostnaden blir omöjlig att bära för de få nya lägenheter man ska bygga på vinden. Om man ska installera en hiss måste man dessutom inkräkta på befintliga lägenheter och ta bostadsyta därifrån.

Tillgänglighetskravet är naturligtvis viktigt, men det får inte drivas så långt att det till slut motverkar sitt eget syfte eller hindrar byggande där det finns efterfrågan. Ingen funktionshindrad blir hjälpt av att tillskottet på vindsvåningar på bostadsmarknaden stoppas.

Det måste ges större möjligheter att bedöma rimligheten av att installera hiss i det enskilda fallet. Om alternativet står mellan att inga bostäder tillskapas eller att bostäder inreds på vindar, dock utan att de kan nås med hiss, är utan tvekan det senare att föredra, det vill säga att bostäder byggs.

Herr talman! I dag handlar det återigen om byggfrågor, och som vanligt sägs i bakgrundsbeskrivningen att PBL-kommittén jobbar vidare och att datumet är framflyttat. Det är klart att vi kommer att få många svar där, och nu är den 13 juni förhoppningsvis slutdatumet.

Folkpartiet har sex reservationer och fyra särskilda yttranden i betänkandet. Det kan tyckas vara många, för om man läser majoritetstexten framgår det att vi i sak uttrycker samsyn i många frågor. Men precis som Ragnwi Marcelind tog upp tidigare är det naturligtvis ett tecken på otålighet och frustration. Hon uttryckte detta mycket målande, och jag ska kanske inte göra det i den omfattningen. Vi tycker emellertid från Folkpartiets sida att det är viktigt att riksdagen uttrycker en vilja och visar vägen genom att lägga fast vissa ståndpunkter i centrala frågor.

Från Folkpartiets sida har vi tagit upp mycket kring inomhusmiljön, och det är också huvudtemat för det här anförandet. Det gäller alltifrån mål och strategier till forskning. Detta är viktigt, inte minst med tanke på att vi befinner oss inomhus 90 % av vår tid. Jag vill därför, herr talman, yrka bifall till reservation 6. Den handlar om allergiframkallande ämnen i byggprodukter, men vi står naturligtvis bakom samtliga reservationer där Folkpartiet finns med. Det gäller även de särskilda yttrandena.

I reservation 4 uttrycker vi behovet av ett nytt delmål inom miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö. Det handlar om att offentliga lokaler där barn vistas stadigvarande inte ska orsaka vare sig kortsiktiga eller långsiktiga hälsoproblem. Vi anser att regeringen måste ta ett ansvar för detta genom att ta fram mätbara indikatorer. Utskottsmajoriteten menar att förslaget är bra men är ändå inte beredd att uttala det tydligare, som riksdagens ståndpunkt. Man förväntar sig att andra ska reagera och lägga fram förslag i frågan.

I reservation 6 säger vi också att regeringen bör ta fram en tydlig strategi mot allergiframkallande ämnen; det var den reservationen jag yrkade bifall till. Det gäller inte endast lagstiftning utan även kunskapssammanställning om olika ämnen som orsakar allergier. Förhoppningsvis kommer den europeiska kemikaliepolitiken att bli ett effektivt verktyg i detta sammanhang.

Vi tycker att Sverige ska vara drivande för bland annat den viktiga principen att kunskap om kemikalier och deras effekter ska föras vidare till varje led i produkt- och produktionskedjan. Här menar återigen utskottet att det är bra att påskynda det arbetet men anser inte att det behövs något tillkännagivande. Från Folkpartiets sida tycker vi dock att det är på sin plats att riksdagen är tydlig på den punkten, och vi kräver därför att det från regeringens sida tas fram en tydlig strategi.

I reservation 7 tar vi upp frågan om radon i bostäder. Det är givetvis en mycket central fråga med tanke på att radonet näst rökningen är den främsta orsaken till lungcancer i Sverige. Vi vill fokusera på hur delmålet angående radonhalter ska uppnås; det finns ju ett sådant inom God bebyggd miljö. I det sammanhanget har vi även tagit upp konsumentperspektivet, som har en central roll. Det handlar om konsumentskydd. När man köper eller flyttar till en bostad ska man ha rätt att få veta om det finns radonhalter i luften eller inte.

Det har satsats en del medel på ombyggnation av hus, men vi anser att det är mycket viktigare med information kring problematiken än att

det absolut ska vara statliga medel för ombyggnationen. Kunskap ger per automatik insikt om vikten av att säkra sin egen inomhusmiljö. Även här har vi fått svaret att man väntar sig att någon annan ska komma med förslag i frågan, närmast regeringen.

Herr talman! Reservation 10 handlar om energihushållning i bostadssektorn. Problemet är, som inte bara vi utan också andra har konstaterat, att utvecklingen mot energisnålare hus har stannat av. Denna fråga har flera infallsvinklar. Delvis gäller det rent byggtekniska frågor där det inte finns så tydliga krav och kunskaper om detta. En annan aspekt av problemet är att de ekonomiska incitamenten är lite märkliga när det gäller energibesparande åtgärder. De ger ju en värdestegring på huset, som i sin tur innebär höjd skatt, så det blir ett väldigt motsägelsefullt budskap.

Jag skulle också vilja ta upp byggforskningen. Särskilt vill vi peka på behovet av kunskapsutbyggnad i fråga om inomhusmiljön och boendemiljö i övrigt. Vi har lyft fram forskning på många områden. Det har gällt hälsoskadliga ämnen i byggmaterial, sambandet mellan gröna miljöer och hälsa – som vi även har behandlat i ett tidigare betänkande i år – hur man skapar trygga stadsmiljöer, forskning om bullerstörningar och problemställningar som rör ventilation och partiklar i luft.

Folkpartiet tycker att det är viktigt att Sverige har en framträdande roll inom byggforskningen. Inte minst gäller det forskning om byggnader och hälsa. Vi har därför i ett annat sammanhang, nämligen i ett förslag som behandlats i utbildningsutskottet, föreslagit en höjning av anslagen till Formas inom just detta område. Vi ifrågasätter dock om detta område ska ligga under ett särskilt forskningsråd. Formas roll på sikt kan ifrågasättas, och det är bra att det nu planeras en utredning om detta.

Vi anser att de medel som Formas i dag stöttar forskningen med i dag kan omvandlas till ett tydligare fakultetsstöd och på lämpligt sätt överförs till Vetenskapsrådet.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 6.

Anf. 4 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Detta betänkande behandlar motioner från den allmänna motionstiden som till största delen är kopplade till frågor som utreds i den sittande Plan- och bygglagskommittén. Utredningen lämnar sitt slutbetänkande i juni, och med anledning av det har vi i Vänsterpartiet varit mycket sparsamma med att motionera i dessa frågor under det här riksdagsåret. Det betyder inte att vi inte har förslag, men dessa förslag kommer att föras fram i utredningen av mig personligen, eftersom jag är en av PBL-kommitténs ledamöter.

Jag kommer att ta upp frågor som berör kvinnoperspektivet i planeringen, barnens rätt och behov, tillgänglighetsfrågor, förslag som skärper kontrollen och lyfter fram samhällskraven i byggprocessen och mycket annat. Jag kommer också att ställa krav på att planeringen på ett bättre sätt ska genomsyras av målet om ett ekologiskt hållbart samhälle och att planeringen utgår från en helhetssyn på den byggda miljön och inte, som i dag är vanligt, från enstaka byggnadsprojekt.

Herr talman! Vi bygger inte hus. Vi bygger samhällen där människor ska bo, leva och verka på likvärdiga och jämställda villkor.

Det finns faktiskt en del tänkvärda krav i flera av de motioner som behandlas i betänkandet som det i dagsläget inte känns meningsfullt att

ställa sig bakom, då det pågår flera utredningar – inte bara i PBL-kommittén – där dessa motioners förslag tas upp. Jag ska ändå tala för några av de motioner som Vänsterpartiet har ställt sig bakom.

Den första handlar om ett förbud mot direktverkande el vid nyproduktion av bostäder och vid större ombyggnationer. Utskottet vill inte ställa sig bakom vårt krav och menar att det kan ifrågasättas både ur ett samhällsekonomiskt och ur ett miljömässigt perspektiv. Jag delar inte den uppfattningen.

Vänsterpartiet menar allvar med att vi ska avveckla kärnkraften. Då är det orimligt att högkvalitativ energi används för direktuppvärmning av lokaler och bostäder. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det också viktigt att säkerställa näringslivets behov av elenergi. Onödig import av elenergi till ett högre pris försämrar konkurrenskraften i vårt exportberoende näringsliv.

Naturligtvis är det också viktigt att spara elenergi och ställa krav på minskad elförbrukning. Det måste alltid vara lönsamt att använda våra resurser på det mest effektiva sättet. Därför delar jag inte Boverkets ställningstagande i denna fråga, där man sällar sig till kärnkraftskramarnas och elslösarnas skara.

En annan fråga behandlar tryggheten och säkerheten vid våra institutioner. Det gäller brandsäkerheten för människor som låsts in. Det kan handla om senildementa inom äldreboenden eller om tvångsinlåsta inom psykiatri. Det finns brister i brandskyddet, och ibland sker tragiska olyckor som den på S:t Sigfrids sjukhus i Växjö, där två unga tvångsinlåsta kvinnor brann inne. Boverkets översyn av de föreskrifter som gäller för brandskydd tycker jag är otillräcklig, och de förslag som presenteras ställer inte tillräckliga krav på att åtgärder ska genomföras. Regeringen bör därför särskilt utreda frågan om obligatoriska sprinklersystem på institutioner där människor är inlåsta utan möjlighet eller förmåga att själva agera om en brand utbryter.

Herr talman! Barnens bästa talar vi om i många sammanhang, så även i frågor som rör byggnader och den byggda miljön. I PBL-kommittén kommer jag med kraft att hävda att barnen ska lyftas fram i detta sammanhang och särskilt omtalas i PBL-lagstiftningens allmänna portalparagrafer. Detta ska sedan följas upp på olika sätt.

En fråga som har följt utskottet under ett antal år är barnsäkerheten i våra byggnader. Kravet på barnsäkerhet omfattar inte, som Ragnwi Marcelind sade, hus byggda före 1973 eller ombyggda före 1976. Det betyder att det saknas fönsterspärar, tipskydd för spisar med mera i stora delar av våra miljonprogramsområden, där de fattigaste och mest utsatta barnen i vårt samhälle bor. Ibland sker det fallolyckor med dödlig utgång helt i onödan, eftersom det saknas säkerhetsspärar på fönster och balkongdörrar. Varför ska de mest utsatta barnen också behöva uppleva den största otryggheten i samhället? Den frågan ställer jag till företrädare för Socialdemokraterna, Moderaterna och numera också Folkpartiet, som inte ställer upp på vårt krav längre.

Tidigare har majoriteten hänvisat till Barnsäkerhetsdelegationen och dess arbete med frågan som ett sätt att inte ta ställning. Nu håller inte detta längre, eftersom Barnsäkerhetsdelegationen lämnade sitt slutbetänkande för mer än ett år sedan och har avslutat sitt arbete. Tyvärr lämnar inte Barnsäkerhetsdelegationen något bra förslag till lösning på detta

problem. Man tror att det kan informeras bort. Regeringen har inte heller tagit ställning till förslaget och hänvisar nu till en ombyggnation som miljonprogramsområdena kommer att genomgå.

Information är nog bra på många områden, men det löser inte det här problemet. Och att, som även utskottsmajoriteten gör, hänvisa till kommande ombyggnation är inte heller tillfredsställande. Vi vet inte när ombyggnationen kommer att ske eller omfattningen på den, och vi vet inte om ombyggnationen kommer att tvinga fram en anpassning av barnsäkerheten. Det är mycket osäkert om det blir så.

När det gäller de funktionshindrades rättigheter ska enkla hinder i den redan byggda miljön vara åtgärdade senast år 2010. Varför kan man inte ha en liknande lagstiftning när det gäller barnsäkerheten? Är barnen mindre värda, eller har de ingen som företräder dem i Regeringskansliet i denna fråga, kan man undra.

Till sist några ord om bostadsanpassningsbidraget. Alltfler människor uppgger symtom som kan kopplas till elöverkänslighet. Det är snart så många att man kan tala om det som ett folkhälsoproblem. Samtidigt ökar hela tiden den strålning som de elektromagnetiska fälten ger ifrån sig. Vi använder alltfler elektriska prylar. Den moderna tekniken, nu senast den kraftiga utbyggnaden av 3 G-master, gör att det snart inte finns några strålningsfria zoner att tillgå i den byggda miljön.

De drabbade människornas situation måste tas på allvar i stället för som nu många gånger nonchaleras av både statliga myndigheter och kommuner. Ett sätt att tillmötesgå de drabbade människorna är att försöka lindra problemen på olika sätt. Bostadsanpassningsbidraget kan vara ett medel och bör erkännas som en möjlighet i stället för att som utskottsmajoriteten hänvisa till att forskarna inte är överens i frågan. Det är inte heller rimligt att drabbade får olika bemötande beroende på i vilken kommun de bor. Man måste erkänna att problemen finns och ta de drabbades situation på allvar.

Herr talman! Jag står naturligtvis bakom samtliga reservationer jag undertecknat, men jag nöjer mig för tids vinnande med att yrka bifall till reservation nr 11.

Anf. 5 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Vi fick en direkt fråga. Jag tycker att det är på sin plats att vi ändå besvarar den frågan om barnsäkerhet.

Owe Hellberg framställer det som att man antingen är för eller emot barn. Så är det naturligtvis inte. Det handlar om hur man ska lösa problematiken. Från Folkpartiets sida har vi skrivit i vårt särskilda yttrande att vi tycker att man kan bedriva barnsäkring på ett bättre sätt än genom retroaktiv lagstiftning. Det bygger på att vi har en tro på att enskilda människor genom information och kunskap skaffar säkerhet kring sig och även för sina barn. Det är svaret på den frågan.

När jag ändå är uppe i talarstolen skulle jag vilja ställa en annan fråga till Owe Hellberg. Det gäller frågan om hissar. Ni har skrivit ett särskilt yttrande och konstaterar att det är 75 000 trappuppgångar som saknar hissar. Vänsterpartiet säger i förslaget att ni kommer att återkomma med kravet att staten ska gå in med bidrag. Om man har 75 000 trappuppgångar måste det ändå vara en orimlig tanke att staten kan bekosta detta.

Är Owe Hellberg beredd att diskutera andra lösningar så att enskilda fastighetsägare får det ekonomiska utrymmet att kunna lösa detta i sin utveckling och förvaltning av fastigheter?

Prot. 2004/05:84
3 mars

Byggfrågor

Anf. 6 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! När det gäller den första frågan handlar det inte om man är för eller emot barn. Det handlar om man ska behandla barn på ett likvärdigt sätt och ge dem jämlika och likvärdiga villkor. Vi menar att de barn som bor i de utsatta miljonprogramsområdena självklart ska ha rätten till trygghet och säkerhet på samma sätt som alla andra barn.

Folkpartiet har uttalat sig om en väldig mängd frågor i dag: Det och det ska vi lägga ned, och det och det ska vi ta bort. I det här fallet ska man informera om att man ska sätta in fönsterspärar och annat. Det är en kostnadsfråga. Den informerar man inte bort. I sådana fall kan vi strunta i lagstiftningar om mopedhjälm och allt möjligt om vi tror att man kan informera bort saker och ting. Jag tror att ni har en övertro på det.

Vi vill markera väldigt tydligt att vi ska åtgärda detta. Jag antar att Lars Tysklind är för den lagstiftning som finns som gäller funktionshinder och att man åtgärdar enkla hinder i den byggda miljön. Vad är det i sådana fall för skillnad mellan det här ställningstagandet och det?

När det gäller hissar konstaterar jag att vi har gjort ett försök. Boverket står helt och hållet bakom oss i den här frågan. Ska vi se till att funktionshinder lever på jämlika och likvärdiga villkor måste man åtgärda detta med hissar. Då kan man inte säga som Moderaterna sade alldeles nyligen här: Nej, det blir för dyrt. Det har vi inte råd med.

Om samhället vill att vi ska leva under likvärdiga villkor får man ställa upp i den här frågan. Man ska naturligtvis inte stå för hela kostnaden utan delar av kostnaden för att det ska bli möjlighet till fortsatta rimliga boendekostnader.

Anf. 7 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis så att man inte kan informera bort alla typer av problem och säkerhetsrisker. Men samtidigt måste man ha en syn på retroaktiv lagstiftning och se en lösning.

Jag tog tidigare i mitt anförande upp frågan om information om till exempel radon. Där tror vi också att kunskapen ger incitament för att åtgärda. Den enskilda människan känner att man ska sätta in åtgärder för sin egen inomhusmiljö. Det finns en övertro på att man löser frågan genom statliga bidrag och regler.

Sedan var det lite tillspetsat det jag sade om för och emot barn. Det var inte riktigt så som jag menade.

När det gäller hissar var min fråga om Vänsterpartiet och Owe Hellberg var beredda att skapa den typen av politik där fastighetsägarna får ekonomiska möjligheter att själva förvalta och ha det ekonomiska utrymmet att utveckla sina fastigheter. Det är till syvende och sist så det får gå till i vår marknadsekonomi.

Anf. 8 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Visst är vi beredda att diskutera fastighetsägarnas villkor när det gäller möjligheterna att vidta de åtgärder som behöver göras i det här sammanhanget. Vi har till exempel sagt att vi tycker att man ska

ta bort fastighetsskatten på hyresrätt, och vi är beredda att diskutera skattefria investeringsfonder och annat.

Men när det gäller just den här frågan tror vi inte att man kan skapa sådana stora incitament att man löser problematiken. Det måste till de här åtgärderna eftersom det är så pass kostsamt som det är. Det handlar framför allt om bostadshus med inte alltför många lägenheter i.

Vi menar också att man kan vinna andra poänger i detta. Man kan bygga om tvåvåningshus med fler våningar och kan på det sättet få ett effektivare nyttjande av både mark och bostadsområden. Det finns andra samhällsekonomiska vinster att göra.

Vi är för det här sättet att försöka träffsäkert stimulera fram det som vi vill att samhället ska ha som mål. Det gäller tillgängligheten och anpassningen till en alltmer åldrande befolkning. Det är oerhört viktigt.

Vi har fullt stöd hos Boverket i denna fråga. Det stödjer oss till hundra procent. Vi har slagits för det i budgetförhandlingar. Vi kommer att fortsätta att slåss för det. Vi hoppas och tror att det ska bli en del av den framtida bostadsfinansieringen.

Anf. 9 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Propositionen om byggfrågor är omfattande. Jag ska bara göra en resumé över Centerpartiets ställningstagande på den här punkten. Jag vill inleda med att yrka bifall till reservation nr 5, men jag står givetvis bakom samtliga övriga reservationer från Centerpartiet.

Målet för bostadspolitiken är att alla ska ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Frågan är om vi når upp till målet.

Ett svar får vi när vi ser att kostnaderna för ohälsan är uppe i närmare 5 % av bruttonationalprodukten. Då räknar jag bara in statskassans kostnader. Orsakerna till ohälsan är många, men en faktor är boendet. Effekterna slår blint på alla åldersgrupper. Det gäller såväl barn, pensionärer som övriga människor.

De här orsakerna finns att söka i fukt, mögel, radon och en mängd hälsovärdliga byggmaterial. Givetvis är buller och luft- och ventilationsproblem också orsaker i byggnaderna till att man skapar ohälsan. Det är intressant att notera att regeringen anslår en futtig promille av statens samlade forskningsanslag till byggområdet.

Det är lika intressant att notera att den här futtiga promillen riktas till FoU-stöd på byggmaterialområdet i projekt som har till avsikt att underlätta import från låglöneländer.

Ännu mer intressant blir det när man konstaterar att EU arbetar via Reach för att nå målet om skydd för hälsa och miljö. Innebörden i Reach är att öka kraven på de varor som importeras till EU. Tyvärr har förslagen en del kryphål som innebär att krav på varor som importeras till EU är för låga. Risken ökar alltså för att hälsovärdliga byggmaterial kommer till den svenska marknaden. Den här utvecklingen stöder regeringen via inriktningen på sina FoU-anslag till byggsektorn. Jag delar därför byggindustriernas vd:s syn på att statens forskningspolitik på byggområdet i dag är absurd.

Från Centerpartiet ser vi det som naturligt att satsa på forskning för att nå målet om en god bebyggd miljö som är långsiktigt hållbar. Vi ser

fram emot att det blir en förändring från regeringens sida vad gäller forskningspolitiken på området.

Beträffande frågan om direktverkande el i våra bostäder så trodde jag att det var en fråga som vi hade passerat i diskussionen. Som jag ser det måste det vara självklart att i all byggnation skapa förutsättningar för ett långsiktigt hållbart boende. Med den grundsynen är direktverkande el i våra bostäder ingen lösning. Frågan är, som vi från Centerpartiet ser det, en väsentlig del av energipolitiken. Ska vi klara avvecklingen av kärnkraften och ska vi klara klimatförändringarna så måste vi börja ha värme-system i våra bostäder som bidrar till att elen används i produktionen och inte i uppvärmningen av hus.

Ser vi på den pågående satsningen på energisidan i Europa i dag så kan vi konstatera att av de projekt som var i gång med skapande av kraftverk för att producera el i januari var 83 % inriktade på områden som inte medverkar till en långsiktigt hållbar utveckling. Vi behöver alltså starta där det är enklast, och det är där vi står själva och där vi direkt kan påverka utvecklingen. Det är i vårt boende. Direktverkande el som uppvärmningskälla för bostäder tillhör, som jag ser det, en förgången tid.

Tillgängligheten i våra bostäder kommer att vara en nyckelfråga i framtiden. Kravet på att alla bostäder ska vara tillgängliga även för funktionshindrade kommer att vara framträdande från Nuders så kallade köttberg. 40-talisterna är en ny sorts pensionärer. De är köpstarka. De är vana att ställa krav. De kommer inte att acceptera vare sig skattehöjningar eller försämrad vård när kräporna sätter in. De kommer också att ställa mycket tydliga krav på bostadsbeståndets tillgänglighet. Om inte tillgängligheten skapas blir det slutligen en kommunal kostnad i form av bostadsanpassningsbidrag.

Jag har själv skrivit en motion i frågan, som behandlas under huvudrubriken. Som ansvarig för bostadsanpassningsfrågorna i min hemkommun ser jag såväl kostnadsutvecklingen, som är galopperande, som de alltmer sofistikerade krav som ställs. Jag ser även krav som utifrån de breda befolkningslagrens bedömning är oacceptabla. Utvecklingen på området har skapat ett synsätt i form av vi och de som inte är bra. Vi behöver en översyn av hela lagstiftningen.

Jag ser fram emot Boverkets utvärderingar på området och kommer inte att yrka bifall till min motion i och med att jag själv är ledamot av Boverkets styrelse. Jag kommer att följa utvärderingen där.

Däremot ser jag det som naturligt att vi i alla sammanhang måste bygga bort hindren i boendet. Från Centerpartiet såg vi positivt på hissbidragen och de pengar som anslogs till dem under 2004. Det har inneburit att 1 572 lägenheter nu har fått en ökad tillgänglighet via sina hissar. Samhällskostnaden för detta är 19 000 kr per lägenhet.

Trycket för att få ta del av hissbidraget har varit större än vad någon kunde räkna med. Det har inneburit att Boverket har sänt propåer till regeringen om att anslaget bör höjas inför 2006 till 100 miljoner kronor per år. Jag ser positivt på en sådan satsning.

Om den inte görs är det till stor del våra kommuner som kommer att få stå för kostnaden. Förhoppningen är alltså att regeringen i kommande budgetdiskussioner ser positivt på de här propåerna så att vi kan öka tillgängligheten i våra bostäder.

Prot. 2004/05:84

3 mars

Byggnadsfrågor

Anf. 10 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Miljöpartiet har en hel del reservationer till betänkandet, även om vi liksom alla andra ser fram emot att det ska komma konkreta förslag från en hel del utredningar som är på gång. Det händer mycket på området, det är bara det att vi blir alltmer otåliga. Inget syns ju ännu, men det känns som om det kommer att bli en ketchup-effekt med massor av åtgärder. Dem ser vi fram emot.

Den första reservationen vi har rör ansvarsfrågor i byggandet och producentansvaret. Den andra som vi står bakom är förbudet mot direktverkande elvärme. Den tredje gäller barnsäkerhet i bostäder. Den fjärde är den som jag tänker yrka på – reservation nr 15 om krav på tillgänglighet. Vi är överens med Vänsterpartiet och Centerpartiet om att man ska hjälpa de elöverkänsliga. Jag kommer att ta upp några av de här grejerna, men inte alltihop. Då blir det ett alldeles för långt anförande.

Många ledamöter har talat engagerat om barnsäkerheten. Jag kan bara instämma i de krav på lagstiftning som framförs i Kristdemokraternas motion. I mitt arbete som skolkurator har jag varit med om otäcka saker när det gäller för låga balkongräcken. Det är inte kul att mista elever på det sättet. I äldre hyreshus är balkongräckena för låga. Det kan till och med jag, som inte är särskilt lång, konstatera. Det är stor skillnad att gå in i en modern lägenhet med höga balkongräcken. Trots att jag inte lider av höjdskräck känns det annars lite farligt och nära att komma över. Det måste vi åtgärda; det spelar ingen roll om husen är byggda före eller efter 1973. Det är alldeles självklart att vi ska ta ett sådant ansvar. Det kanske ska ske med hjälp av bidrag. Det har ju visat sig att om vi sätter till ett bidrag eller skatteavdrag för åtgärder så efterfrågas de pengarna och det händer saker. Så är det på flera ställen. Jag skulle vilja se det också i fler sammanhang, för det har effekt.

Inomhusmiljöfrågorna är någonting som vi jobbar mycket med i utskottet. Jag ser fram emot att vi får den goda bebyggda miljö som vi alla eftersträvar och att vi slipper allergiframkallande ämnen i byggprodukter. Det är det som vi har ansvar för, men det förekommer mycket i möbler och textilier också. Det är inte vårt ansvarsområde på samma sätt, men sammantaget är det mycket utsläpp och emissioner från byggnation och material.

Direktverkande el måste bort om vi menar allvar med den gröna omställningen. Det är högst lämpligt att man i de nya hus som byggs inte tillåts installera direktverkande el. Har man bara ett vattenburet system så går det ju faktiskt att ändra och ansluta sig till något annat i takt med att fjärrvärme och så vidare byggs ut. Då kan man ansluta sig till det.

Samhället har ju gått med på att det har byggts så mycket direktverkande el. Alla träffar vi ju företrädare för branschen. Jag tycker att vi borde kunna enas om att få bort den direktverkande elen. Det är många som har talat före mig i den frågan också. Det är bara att hålla med.

Producentansvaret, som vi har en motion om, berör också inomhusmiljön och användningen av olika byggprodukter. PBL-kommittén utreder frågorna och har fått tiden förlängd till den 30 juni i år, annars hade vi antagligen redan haft ett förslag. Vi får ha lite tålmod.

Byggnadsdeklarationsutredningen har lämnat ett delbetänkande. Där tar man upp att viktiga uppgifter om en byggnad ska deklarerars. Det rör ventilation, radon och energianvändning. Det har ju både konsumenter och kommuner behov av att få ta del av. Jag ser fram emot det. Det finns dessutom många bra lagförslag i den utredningen.

När det gäller tillgängligheten i byggnader har vi en motion som behandlar frågan om hur elever med funktionshinder ska garanteras att få ta del av skolundervisningen utan att behöva diskrimineras på olika sätt. En typ av diskriminering som de ofta utsätts för beror på att samhället har utformat sina fysiska strukturer på ett otillgängligt sätt. Det är nödvändigt att olika åtgärder vidtas med målsättningen att skolans alla lokaler ska vara tillgängliga för alla. Vi har ett förslag om att det ska tillsättas en utredning för att se över hur en lagstiftning som garanterar en successiv implementering av tillgänglighet bör utformas.

Den utredningen bör också se över tillgänglighetsfrågorna för grupper med dolda handikapp. De glöms ofta bort när tillgängligheten diskuteras. Det är en s-motion som rör tillgängligheten till kulturutbudet för personer med dolda handikapp. Allergi, epilepsi och stomi tar man upp som exempel. Det finns mycket annat som kanske inte främst ingår i bostadsutskottets politiska ansvarsområde, som till exempel rökförbudet som i sommar införs i alla lokaler där allmänheten äger tillträde. Det är en jätte viktig reform. Utöver alla positiva effekter på hälsan för till exempel restaurangpersonal innebär det en anpassning till bättre tillgänglighet för människor med dolda handikapp.

Det finns människor som helt enkelt inte tål rök. Andra tycker som jag direkt illa om att vistas i lokaler där det röks. Det finns också människor som är överkänsliga mot parfymer.

Något som kanske mer närmar sig vårt område är de dementa och andra som har svårigheter att orientera sig. Den bebyggda miljön kan helt enkelt utformas på sådant sätt att människor kan ta sig fram. Det är ett dolt handikapp som vi ibland får påpekat för oss att man inte ska glömma bort.

Bostadsanpassningsbidraget för elöverkänsliga ska jag också säga några ord om. De elöverkänsliga över hela landet kämpar för sin rätt att leva ett dragligt liv. Den situation som en del av oss då och då hamnar i vid störningar på el- och telenät är deras vardag år ut och år in. En del kommuner gör vad de kan för att hjälpa de drabbade med att försöka införa strålningsfria zoner och hjälpa till med bostadsanpassningsbidrag. Gällande lagar och förordningar sätter emellertid käppar i hjulet.

Vi är några här som envisas med att försöka åstadkomma en förändring av detta. Vi är valda för att uträtta något, inte för att stillatigande betrakta sådant som vi tycker är galet. Att möjligheter att få hjälp vid elöverkänslighet beror på var i landet man bor har bostadsutskottet år efter år sagt är galet. Jag tycker att vi skulle kunna sätta ned foten och åtgärda detta och få en lagstiftning och en tillämpning av bestämmelserna som är lika över landet.

Anf. 11 SIW WITTGREN-AHL (s):

Herr talman och bostadsutskottets ledamöter! Jag vill börja med att tacka för alla motioner som lagts om byggfrågorna och som behandlas i det betänkande som vi debatterar här i dag.

Frågor om hur byggnader och bostäder ska utformas och fungera för att vi som bor och arbetar i dem ska må bra och leva ett gott liv hör bokstavligt talat till de mer grundläggande sakerna i livet. Debatten blir ännu bättre mot bakgrund av att det byggs bostäder i hög takt nu, från Luleå till Malmö och med olika upplåtelseformer. Det kan man läsa i Boverkets indikatorer.

Flera av de frågor som lyfts upp i motionerna är så angelägna att de redan är åtgärdade av myndigheterna på olika sätt.

Det gäller till exempel frågor om hur man får bygga bostadshus och hästgårdar intill varandra och hur nära vattendrag man får bygga. Det är frågor som Boverket redan arbetar aktivt med.

Barns hälsa och rätt till en bra inomhusmiljö är en annan viktig fråga som Folkpartiet lyfter fram i en motion. Där har Socialstyrelsen nyligen lagt fram en omfattande rapport. I rapporten beskrivs hur olika miljöfaktorer som luftföroreningar, buller, metaller och miljöföroreningar påverkar barns hälsa. Den bygger bland annat på enkätsvar från 30 000 barnfamiljer från hela landet. Jag är övertygad om att Socialstyrelsens rapport kommer att resultera i många givande diskussioner kommuner och organisationer emellan och leda till förbättringar för barnen.

Materialvalet i våra dricksvattenledningar, som Kristdemokraterna motionerat om, är en fråga som är så viktig att den hanteras av två myndigheter, nämligen Livsmedelsverket och Boverket. Dessutom samarbetar de i sin tur med en europeisk grupp som arbetar med dricksvattenfrågor.

Herr talman! Detsamma gäller för kvaliteten på tappvarmvatten och risken för spridning av legionella, även det en motion från Kristdemokraterna. Smittskyddsinstitutet, Boverket och VVS-branschen samarbetar i denna fråga.

Brandskydd i form av sprinklersystem i offentliga lokaler, i gruppboenden och i fängelser är viktigt. I denna fråga har Centern och Vänsterpartiet reserverat sig. Boverket, Räddningsverket och Socialstyrelsen samarbetar kring detta. Boverket arbetar som bekant med en översyn av byggreglerna. Där är kraven på brandskydd en av de frågor som ingår i översynen.

Allt detta klarar myndigheterna helt utan att riksdagen har fattat beslut i frågan. Jag anser att utgångspunkten måste vara att beslut som berör människor ska tas så nära dem som möjligt av kommuner eller lokala myndigheter som enskilda människor har kontakt med.

Vi ska inte från riksdagen syssla med detaljstyrning av vad myndigheterna ska göra. Det är inte vår uppgift. Det faktum att Boverket redan arbetar med många av de viktiga frågor som beskrivs i motionerna är ett bevis för att de sett problemet och gör något åt det. Att detaljstyra myndigheternas arbete från riksdagens kammare kommer inte att tillåta, riva hinder eller göra möjligt, som ni så gärna vill i den borgerliga kartellen.

Andra motioner ingår som delar av det uppdrag som PBL-kommittén har att utreda. Det gäller exempelvis Miljöpartiets motion om producentansvaret i byggsektorn. Även den viktiga frågan om krav på tillgänglighet för funktionshindrade i boendemiljön, som tas upp i flera motioner, är en central uppgift för PBL-kommittén. Vi har ju skärpt lagstiftningen inom detta område under senare år, men det är uppenbart att tillämpningen av lagen brister. Kommittén ska bland annat se om lagstiftningen

behöver skärpas ytterligare och föreslå metoder för hur handikapporganisationerna kan komma in tidigare i byggprocessen. Slutbetänkandet ska presenteras den sista juni i år.

Herr talman! Miljömålet God bebyggd miljö och delmålen som ingår där kommer att presenteras för riksdagen i en proposition i slutet av den här månaden. Det underlaget kommer att vara en bättre utgångspunkt för en ingående debatt om miljömålen än dagens motionsbetänkande. Jag hoppas att Folkpartiets, Kristdemokraternas och Centerns motionärer vill återkomma i den riksdagsdebatt som följer på propositionen. Motionerna innehåller förslag om nya delmål under miljömålet God bebyggd miljö, förslag till hur man kan fasa ut farliga byggprodukter och åtgärder för att komma till rätta med radonproblem i bostäder – alltihop viktiga frågor som kommer att behandlas i propositionen.

Byggforskningen är en annan av de viktiga frågor som tas upp av motionärerna från kd och fp. Förslagen innehåller många intressanta idéer om hur byggforskningen kan utvecklas på ett bra sätt. Men på samma sätt som med synpunkterna angående miljömålen skulle jag vilja avvakta med den debatten tills vi har sett regeringens forskningsproposition. Byggforskningen måste ses som en del i all forskning som staten är med och finansierar och behandlas tillsammans med övriga sakfrågor. Och jag har ett medskick till debattörerna i den debatten: Jag skulle önska att byggbranschen själv tog ett större ansvar för forskningen. Det är inte bara staten som har intresse av att byggforskningen utvecklas i positiv riktning.

Herr talman! Jag ska ägna några ord särskilt åt frågan om barnsäkerhet eftersom det är flera partier som är missnöjda med hur regeringen behandlat Barnsäkerhetskommitténs slutbetänkande.

Barns säkerhet och trygghet i bostadsmiljöerna måste ges hög prioritet. Det är vi alla överens om i utskottet. Det är också en av de viktigaste utgångspunkterna i PBL-kommitténs arbete. För att komma till rätta med barnsäkerhetsbristerna i hus byggda före 1973 krävs omfattande informationsinsatser, exempelvis från Boverket. Någon ny lagstiftning är icke aktuell. Det visar sig tyvärr att även nya hus ofta saknar barnsäkra fönsterhakar, skydd framför spisen och så vidare. Det är viktigt att vi får den lag om krav på säkerhet i bostäder som vi redan har att fungera.

Jag anser att Barnsäkerhetsdelegationen drar en viktig slutsats när man skriver att det är viktigt att se barns och ungdomars säkerhet i ett större sammanhang. Visst är det bra och viktigt med barnsäkra bostäder. Många av bristerna kan man dessutom åtgärda ganska enkelt med bättre fönsterhakar och annat. Viktigare ändå är dock att barn och ungdomar blir mer delaktiga i arbetet med att göra deras vardag säker och trygg, att samhällsplanerarna i kommunen jobbar aktivt med barnsäkerhet och att alla som arbetar med barn och unga samarbetar med varandra i de här frågorna.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

Anf. 12 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! Siw Wittgren-Ahl tackar för motionerna som vi har väckt. Jag förstår om Socialdemokraterna är desperata att få lite nya förslag, men vad hjälper det att det kommer en massa förslag när man är

fullständigt handlingsförlamad? Vi behöver också ha en ny, handlingskraftig regering.

Angående Kristdemokraternas motioner säger Siw Wittgren-Ahl att myndigheterna själva klarar att sköta dessa frågor utan att vi i riksdagen lägger oss i. Men vem har då ansvaret när någonting går fel? Jag tycker ändå att Socialdemokraterna annars är ganska klåfingriga när det gäller andra frågor.

När det gäller barnsäkerhetskraven har Barnombudsmannen flera gånger föreslagit att barnsäkerhetskraven i Boverkets byggregler även ska gälla fastigheter byggda före 1973. Boverket föreslog samma sak 1993. Min uppmaning till Siw Wittgren-Ahl är att utveckla er syn på vilken betydelse ni tillmäter barnsäkerheten i våra äldre bostäder, eftersom ni uppenbarligen inte anser att Barnombudsmannens och Boverkets synpunkter betyder någonting. Vilken uppfattning har egentligen Socialdemokraterna angående denna fråga och hur den har hanterats?

Ni brukar prata om att ni är stolta och nöjda. Är ni nöjda med den redogörelse utskottet fick för hanteringen av frågan?

Och vad menar ni när ni i betänkandet å ena sidan skriver att ni inte vill ålägga fastighetsägarna andra krav i efterhand än de krav som var uppfyllda när de byggde enligt det regelverk som fanns då? Är kraven så stora? Å andra sidan säger ni ju om dessa krav att det ofta kan vara fråga om "enkla åtgärder som fastighetsägaren eller den boende själv kan genomföra till låga kostnader". Å ena sidan, å andra sidan – jag förstår inte riktigt. Jag skulle jättegärna vilja ha Siw Wittgren-Ahls beskrivning av vad Socialdemokraterna egentligen anser i den här frågan.

Anf. 13 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Vi socialdemokrater anser att Barnsäkerhetsdelegationens slutbetänkande är väldigt bra. Går man in där och läser om barns olycksfall – och det borde man göra om man har ett intresse av detta från kammaren – visar det sig att barns fall ut genom fönster över huvud taget inte tas upp i betänkandet. Barns fallolyckor i hemmet består i att de faller från stolar eller bord ned på golvet. Sedan visar Barnsäkerhetsdelegationen också på helt andra olycksfall eller självvållade olycksfall som jag tycker att man ska ta på stort allvar.

När det gäller fönsterhakar och sådant tycker jag att Folkpartiet redogjorde rätt bra för vilken ståndpunkt man kan ha i dessa frågor. Det handlar ju om att se till att de lagar som redan finns i dag följs. När det gäller hus byggda före 1973 följer man inte den lagstiftningen, och då måste vi ta reda på vad det är som gör att man inte gör det. Precis som Helena Hillar Rosenqvist sade kanske vi får ha andra stimulansåtgärder. Barns hälsa är ju väldigt viktig.

Anf. 14 RAGNWI MARCELIND (kd) replik:

Herr talman! För Kristdemokraternas del utgår vi alltid från barnens bästa. Jag blir lite förvånad när Siw Wittgren-Ahl säger att hon är helt nöjd med Barnsäkerhetsdelegationens resultat. De har ju inte nämnt att det över huvud taget sker några dödsolyckor med fall från de gamla bostäderna i miljonprogrammen, något som Barnombudsmannen tydligt tagit fram i sina rapporter.

Jag skulle vilja fråga: Vad är det egentligen som särskiljer en lagstiftning som berör det här området? Ska vi sluta stifta lagar och säga att folk faktiskt kan ta ansvar för sig själva? Ska vi ta bort poliserna och säga: Bevaka dig själv? För mig är det en väldigt knepig slutsats ni kommer fram till. Jag tror att det är bara för att Socialdemokraterna vill skydda sig själva. Som jag sagt hela den här debatten i dag har man ju inte klarat av att vara handlingskraftig nog att fatta beslut i denna, som jag ser det, mycket enkla fråga.

Vi kan i dag läsa siffror på att man anser att mellan 500 000 och 1 300 000 bostäder måste renoveras i miljonprogrammen, och där bor det i dag barn som faktiskt kan ramla ut genom fönstren eller ned från balkongen därför att det inte finns säkerhetsanordningar. Vad är det för skillnad på de barnen och andra barn som bor i bostäder byggda efter 1973? Jag förstår inte hur Socialdemokraterna tänker, ni som annars talar om lika villkor för alla människor i samhället, rättvisa, inga klyftor och så vidare. Det går inte ihop för mig.

Om Barnsäkerhetsdelegationens resultat skulle ligga till grund för era ståndpunkter borde ni i så fall fundera på vad det var de sysslade med och varför de inte såg de siffror som Barnombudsmannen tagit fram. Eller väger Barnombudsmannens ord lite lättare än vad Barnsäkerhetsdelegationens ord gör?

Anf. 15 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna tar med stor ambition sig an Barnsäkerhetsdelegationens slutbetänkande, men vad jag kan förstå har inte Ragnwi Marcelind läst det. Där står ingenting om fallolyckor från balkong och fönster. Barnombudsmannen har inte heller någon sådan statistik. Jag har ringt och frågat Barnombudsmannen var den statistik man hänvisar till går att få – nej. När man diskuterade barnkonventionen ville man utifrån det ha en sådan lagstiftning, men det finns ingenstans i Sverige i dag någon statistik som visar på att barn faller från fönster och balkonger. Det finns däremot olycksfall som är inrapporterade till sjukhus, och det är den statistiken man har gått på när det gäller Barnsäkerhetsdelegationen.

Var skadar sig barn mest? Barn skadar sig mest inom hemmet. Det är fallolyckor från bord eller stolar till golv och så vidare. Om man ska ta en debatt i detta ämne ska man nog ta reda på vad det är man diskuterar.

Sedan får jag lov att som riksdagsledamot säga att retroaktiv lagstiftning ska man nog passa sig för i Sveriges riksdag.

Anf. 16 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Först har jag en liten kommentar till Siw Wittgren-Ahls anförande. Det är jättebra att myndigheter, Boverket, Räddningsverket och Socialstyrelsen, pratar med varandra om säkerhetsåtgärder när det gäller brand. Men det är faktiskt vi som stiftar lagar här i riksdagen, och det vi vill utreda är om det ska vara obligatoriskt med sprinklersystem eller ej i den här typen av institutioner. Det tror inte jag att myndigheterna kommer att komma fram till utan att man får ett uppdrag att utreda frågan. Där ligger faktiskt bollen hos regering och riksdag.

När det gäller barnsäkerhetsfrågan är jag lite fundersam. Jag har faktiskt flera årsrapporter från Barnombudsmannen där det klart och tydligt framgår att det finns statistik på fallolyckor med sjukhusbesök vid lättare åkomma, men tyvärr också med dödlig utgång. Jag har dem på mitt rum. Du kan få dem av mig. Barnombudsmannen har tydligen tröttnat på att rapportera om det här eftersom det inte händer något i frågan.

Sedan säger Siw Wittgren-Ahl att vi ska passa oss för retroaktiv lagstiftning. Men efter hårt och långt arbete, jag har själv deltagit i det, fick vi till en lagstiftning som gäller funktionshindrade och tillgängligheten. Vad är det för skillnad? Är inte barnens rätt lika viktig som de funktionshindrades, framför allt när det handlar om barnen i de utsatta miljonprogramsområdena? Är de mindre värda, Siw Wittgren-Ahl?

Anf. 17 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Alla barn är lika mycket värda, men vi tycker att man ska passa sig för retroaktiv lagstiftning. Det är ingenting som vi är för.

Det vi hela tiden har sagt, och Owe Hellberg och jag har diskuterat detta tidigare, är att vi tycker att man ska informera. Vi måste se över vad det är som gör att man inte följer den lagstiftning som vi redan har i dag, efter det att husen byggdes 1973.

Precis som Owe Hellberg menar och säger är det riksdagen som ska fatta lagbeslut, men det är också väldigt viktigt att de bereds av dem som har kunskapen. Många gånger har faktiskt myndigheterna större kunskaper i vissa sakfrågor än riksdagsledamöter, även om inte Owe Hellberg vill inse det. Men sedan är det upp till oss att göra en allmän bedömning. I dag pågår inom Boverket, Räddningsverket och Socialstyrelsen en diskussion och ett arbete om sprinklersystem. Då tycker inte jag att man ska föregå det arbetet.

Anf. 18 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Jag har redogjort för vår syn när det gäller sprinklersystemen. Men när det gäller barnsäkerheten förstår jag inte. Varför kommer regeringen med retroaktiv lagstiftning när det gäller tillgängligheten för funktionshindrade om ni tycker att det är så besvärligt och farligt att göra sådana saker?

Det kostar bevisligen pengar att genomföra de här åtgärderna. Det har ni svalt. Men när det gäller barnen gäller det inte. Jag ser faktiskt inte logiken i den här frågan. Och jag tycker att det är en liten skamfläck att vi inte kan komma vidare. Dessutom har Boverket föreslagit det här för mer än tio år sedan. Kom till skott! Gör någonting i den här frågan så att vi får göra det jämlikt för alla barn, även för barnen i de utsatta miljonprogramsområdena. Det är viktigt.

Om inte reglerna när det gäller nyproduktion följs antar jag att det är mer undantag än regel. De som inte följer dem ska naturligtvis bötfällas, straffas på de sätt som kan användas för att man inte har vidtagit de här åtgärderna. Självklart måste vi förbättra kontrollfunktionen om den inte fungerar.

Sedan har jag en liten fråga på slutet. Den gäller hissar. Jörgen Johansson gav en alldeles utmärkt redogörelse för hur hissbidraget har fungerat och behovet av det. Jag vill fråga Siw Wittgren-Ahl om hon anser att det här bör vara en del av ett framtida bostadsfinansieringssy-

stem för att klara de problem vi har med en alltmer åldrande befolkning och att vi faktiskt också kan åstadkomma betydligt fler bostäder genom en sådan här åtgärd.

Prot. 2004/05:84
3 mars

Byggfrågor

Anf. 19 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Socialdemokraterna är för en rättvis bostadspolitik, och i en rättvis bostadspolitik tycker vi att det är självklart att man stimulerar med hissbidrag. Men som Owe Hellberg vet är det också en budgetfråga, och pengarna ska räcka till allting. Jag och bostadsutskottet hoppas ju att vi framöver kan få ett hissbidrag, för det kan inte vara så att det bara är hyresgästerna som ska betala för den åldrande befolkningen.

Anf. 20 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Vi får vara tacksamma för att Siw Wittgren-Ahl är så belåten med alla motioner och bra förslag som vi har lämnat in. Det har naturligtvis att göra med det vi pratade om tidigare, otåligheten.

Jag reagerade på en sak som Siw Wittgren-Ahl tog upp, att Socialstyrelsen har kartlagt hälsorisker för barn och att vi inte ska styra i detaljer. Folkpartiets förslag när det gäller den frågan är att vi vill utforma ett nytt delmål. Det tycker inte jag är en detalj. Det handlar mer om att vi sätter barns hälsa i fokus.

Vårt förslag är, som jag läste upp tidigare, att offentliga lokaler där barn vistas stadigvarande ej ska orsaka vare sig kortsiktiga eller långsiktiga hälsoproblem.

Man kan naturligtvis göra det enkelt för sig genom att hänvisa till de utvärderingar som kommer. Men från vår sida tycker vi att riksdagen ibland faktiskt också måste kunna sätta ned fötterna och tala om att vi har en ståndpunkt i frågan, så att den kommer med i beredningsarbetet från början. Det är därför vi har lagt fram detta förslag. Vi tycker definitivt inte att det är en detaljstyrningsfråga.

Anf. 21 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Vi tycker att det är ett bra förslag. Det är det vi skriver, liksom att man kommer att diskutera det mycket. Jag tycker inte att man ska se det som ett påhopp på den borgerliga oppositionen att jag tackar för att ni skriver så bra motioner. Då ligger ju faktiskt vår politik rätt brett, eftersom ni som borgerliga partier oftast kan skriva under på den. Kanske inte allihop tillsammans – inte någon av reservationerna är från den samlade allians ni har.

Det betyder ju att den bostadspolitik vi för är väl förankrad när det gäller miljömålen. Det är väldigt viktiga signaler som går ut till folket inom byggbranschen. Det här tycker faktiskt en bred majoritet i bostadsutskottet. Då vet man i regel vad man kan vänta sig, och det är det som är bra. Då får vi en stabil bygg- och bostadspolitik.

Anf. 22 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ta upp en annan fråga, den om hissar, som har stötts och blötts några gånger i dag. Där är vi väl inom alla partier överens så långt som att det finns behov av hissar i många hus. Siff-

ran 75 000 trappuppgångar har vi fått i Vänsterpartiets särskilda yttrande. Den är säkert riktig.

Men i både majoritetens skrivning och Vänsterpartiets särskilda yttrande talas det hela tiden om ett framtida ekonomiskt utrymme. Frågeställningen kommer då direkt: Vems ekonomiska utrymme? Det är av allt att döma statens. Siw Wittgren-Ahl förtydligade i och för sig alldeles nyss att det är statens utrymme. Från vår sida tycker vi att det är ett totalt feltänk. Det ekonomiska utrymmet måste ju fastighetsägarna som förvaltar och äger bostäderna kunna skaffa sig för att få möjlighet att förnya och förvalta sina fastigheter.

Jag är nästan övertygad om att bidragstänkandet, som framhålls i den diskussion som förs nu, är kontraproduktivt. Det har visat sig förut när man mer eller mindre tydligt utlovat framtida bidrag att just den verksamheten stannar upp. Vem installerar en hiss om man förhoppningsvis kan få bidrag om två år eller när nu staten har det ekonomiska utrymmet? Jag tycker att ni ska tänka om på den punkten och hellre inrikta er på fastighetsägarnas egna ekonomiska möjligheter att åtgärda det här.

Anf. 23 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Skulle fastighetsägarna få ett större ekonomiskt ansvar, eller menar Folkpartiet och Lars Tysklind att man skulle ge dem ett avdrag för att installerar en hiss? Jag tycker inte att det är så stor skillnad mellan ett bidrag och ett avdrag. Det är någon som ska betala det.

Anf. 24 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Siw Wittgren-Ahl nämnde att vi inte ska detaljstyra våra statliga verk. De har så stor kunskap. Det vore klädsamt om regeringspartiet hade samma inriktning vad gäller synen och relationen gentemot den kommunala sektorn. Där upplever jag att man petar i detaljer man över huvud taget inte ska gå in i där kompetensen faktiskt ligger på det kommunala planet.

Vad gäller FoU-inriktningen har jag konstaterat att i fråga om Reach-programmet som EU har tagit fram vad gäller kemikalierna har våra parlamentariker framhållit att det finns kryphål. Man nådde alltså inte ända fram. Det är just på de områden som kryphålen finns som den svenska forskningen i dag inriktas. Statens FoU-stöd till byggmaterialområdet koncentreras i projekt för att underlätta import från låglöneländer.

Är det inte besvärande för regeringen att de pengar som anslås till forskning går till att ta in material som kanske är hälsovådligt för de människor som ska bo i husen?

Jag vill också ta upp frågan om bostadsanpassningsbidragen. Det är en galopperande utveckling på området, givet en ökande andel äldre och så vidare. Är det här en kostnad som egentligen ska ligga på det kommunala planet? Vore det inte mer lämpligt att staten tog över den kostnaden? Det är i dag ett mycket snårigt regelverk. Det är olika från kommun till kommun hur regelverket tillämpas. Stöttningen från Boverket är mycket marginell. Man hänvisar till att i stället säga nej och få en dom för att man ska veta var gränserna går. Vore det inte mer rimligt om staten tog över hela ansvaret för bostadsanpassningen?

Anf. 25 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Vi hade en hearing förra året om bostadsanpassning. Det visade sig att det inte var fel på reglerna, men de som skulle tillämpa reglerna tillämpade dem olika. Boverket har tagit initiativ till att gå igenom dem.

I fråga om att flytta över bostadsanpassningsbidragen från kommun till staten tror jag att man hamnar där Jörgen Johansson tidigare började sitt anförande. Jag tror inte att det är bra att staten tar ansvar. Jag tror att beslut ska ligga så nära medborgarna som möjligt. Enligt min mening är det bättre att sådant ligger på kommunen där det går att göra hembesök, titta och prata med den som söker bostadsanpassningsbidrag.

Anf. 26 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag förmodar att Siw Wittgren-Ahl har läst det normverk som finns för bostadsanpassning och vilka rekommendationer som finns. Läser man detta rakt av är det i stort fråga om att säga ja till allt. Den orimliga situationen fungerar inte. Då hör man med Boverket för att få veta hur en fråga ska hanteras. Där får man över huvud taget ingen stöttning utan blir i stället hänvisad till att säga nej och låta domstolen avgöra det hela.

Hela regelverket måste ses över. Det är alldeles för trubbigt. Det finns för stora öppningar som ger godtyckliga bedömningar.

Jag har avslutningsvis en annan fråga. Den gäller den direktverkande elen. Regeringspartiet har faktiskt ställt upp på tankegångarna att kärnkraften ska avvecklas. Det innebär att vi måste finna de alternativa energikällorna. Borde inte en så trivial energiproduktion som att värma upp hus ske på annat sätt än genom att använda elektricitet? Det är en förädlad energi som i dag används till att göra en så trivial sak som att värma upp hus. Borde man inte ha en norm som säger att det inte går att fortsätta så? Det måste gå att få fram alternativ.

Anf. 27 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Frågan om att avskaffa den direktverkande elen har utretts. Utredningen bereds i Regeringskansliet.

Det här är en intressant diskussion. Centern har här reserverat sig tillsammans med mp och v. Hur ställer sig de borgerliga partierna i den frågan? Där vill man inte alls förbjuda direktverkande el.

Vi har flera gånger här hört om den borgerliga alliansen. Det kan vara bra om ni någon gång hade samma synpunkter om hur det ska se ut i fråga om uppvärmning med hjälp av el eller annan energi i bostäder i framtiden. Den frågan är så centrerad till hur vi bor och hur vi ska värma upp våra hus. Jag tycker att det är en angelägen fråga att ställa till de andra borgerliga partierna i den så kallade borgerliga kartellen.

Anf. 28 CARL-AXEL ROSLUND (m):

Herr talman! Jag vill gärna använda några minuter att tala för motion 204. Det är min motion som talar mot det obligatoriska hisstvänet – inte mot hisstväng, men mot det obligatoriska. Vi vill väl alla ha tillgänglighet. Det verkar som att vi är helt överens om det. Men någonstans måste det finnas en gräns. Det här får inte drivas in absurdum till vilka kostna-

der som helst. I dag står vi i situationen att om vi säger nej till vindsvåningar utan hiss säger vi nej till vindsvåningar över huvud taget.

Att installera en hiss kostar enorma summor. Det sker rätt igenom ett hus. Det berättade Marietta de Pourbaix-Lundin så väl att jag inte behöver gå in på det. Då bromsas allt. Då säger säkert någon att det går att lägga hissarna utvändigt. Det kan man säkert göra i icke speciellt känsliga miljöer, men man kan inte göra det i känsliga innerstadsmiljöer. Då blir det inga lägenheter. Vi vet att intresset är enormt. Här kan man skapa helt unika lägenheter med snedtak, prång och vinklar, sådant som moderna människor vill ha i stället för de fyrkantiga lådmodulerna. Om nu folk vill ha det och är beredda att betala för det, varför kan de inte få det?

Herr talman! Vi gjorde en undersökning i Malmö och visade att vi mycket snabbt kunde skaffa fram 2 000 lägenheter i centrala Malmö, framför allt studentlägenheter. Det är en studentstad med skriande behov av studentlägenheter. Vi vet att studenterna vill bo centralt. De är unga, friska och starka. De besvärar inte nämnvärt av några trappor. Misstolka mig inte nu: Visst ska vi ha tillgänglighet, men här är kostnaden så stor att vi stoppar det som borde vara rimligt. För mig är valet enkelt: Jag tycker inte att valet mellan vindslägenheter utan hiss eller inga vindslägenheter alls är så svårt.

Herr talman! Den syn som genomsyrar svaret på bland annat min motion är att alla ska kunna bo kvar. Ni må ursäkta, men jag kan inte se dramatiken i detta att man ska bo kvar. Vi flyttar genom hela livscykeln utan någon som helst dramatik.

Jag kan ta mig själv som exempel. Jag flyttade hemifrån som 16-åring till en enrummare. Sedan mötte jag kvinnan i mitt liv, och det blev en tvårummare. Sedan kom grabben, och det blev en trerummare. Sedan steg ekonomin, och det blev en fyrrummare. Sedan tjänade jag riktigt bra, och nu sitter jag i en femrumsvilla i två plan. Men jag kan också tala om att vi redan har börjat prata lite grann om pensioneringen och vad det kan innebära i minskad rörlighet och framför allt minskad inkomst. Vi är fullt beredda att flytta till en trerumsbostad. Skulle vi få problem – gud förbjude! – med rörligheten blir det en enplansvilla eller en lägenhet på första våningen.

Jag kan inte förstå denna dramatik i att folk flyttar. Varför ska man kunna bo kvar till varje pris? Vad vår bostadsmarknad behöver är en större cirkulation, absolut inte mindre.

Med denna syn, herr talman, stoppar man byggandet av tiotusentals lägenheter i våra stadskärnor. Det är lägenheter som hade löst ungdomens bostadsproblem. Man säger också nej till skapandet av tiotusentals byggjobb inom byggsvängen. Det är trist, herr talman. Det är uppenbart att jag står bakom min motion, men för att spara tid avstår jag från att yrka bifall till den.

Anf. 29 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Jag får tacka för den målande beskrivningen av hur besvärligt det ibland kan vara att få bygga om på vindar. Därför är det viktigt att tillämpningen av plan- och bygglagen ligger på kommunerna, att det är kommunerna som har ansvar för att fatta beslut. Man ska vid varje tillfälle som man bygger och bygger nytt ta hänsyn. I storstäderna kan det ibland vara besvärligt. Man får för den skull inte glömma bort att även

om man själv är ung, pigg och stark kan det finnas bekanta som inte är så unga, pigga, starka och har ben. Därför är det viktigt med avväganden, att vi kan komma både ut och in, unga som gamla. Alla unga är inte friska och starka.

Prot. 2004/05:84

3 mars

Byggfrågor

Anf. 30 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Det är riktigt. Jag tycker mig förstå att det finns vissa dispensmöjligheter i kommunerna. När jag går runt i Stockholm ser jag att ni är ganska väl försedda med vindslägenheter, och det ser dessutom oerhört trevligt ut, även utifrån. Men det tolkas uppenbarligen olika strikt i olika delar av landet. I Malmö är det i stort sett omöjligt att få bygga en vindsvåning. Jag skulle önska ett klarläggande, gärna härifrån riksdagen, att det ska kunna vara möjligt om installationen av hiss är orimligt dyr.

Sedan var det frågan om bekanta. Vi blir alla gamla, och vi vill väl alla kunna åka och hälsa på våra nära och kära. Men någonstans måste det ändå finnas en brytpunkt. Vi vet att det kostar miljontals kronor per trapp att sätta in en hiss. Att lägga ut miljontals kronor för att någon ska kunna hälsa på någon gång är icke att använda resurserna på rätt sätt. Jag tror att de handikappade hade varit mer betjänta av att vi hade riktat resurserna dit där de gjorde största möjliga nytta.

Anf. 31 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Herr talman! Ja, det är viktigt att man som politiker, i politiska nämnder och även i riksdagen, tänker efter före, river hinder och tillskapar möjligheter. Men det måste ligga på kommunerna, som har att fatta de besluten. Jag tycker att det är jätteviktigt att det ligger på kommunal nivå.

Sedan är det upp till oss politiker och partierna i storstäderna och i andra kommuner att se till att få politiskt aktiva människor som både kan tänka efter och anpassa saker och ting.

Anf. 32 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Vi är överens om en hel del – det hörs, och det gläder mig. Det sunda förnuftet borde råda. Men vi skiljer oss lite grann på en punkt. Vår uppgift är inte bara att stifta lagar. Vi skickar också signaler. Här är signalen alltför otydlig för att kommunerna ska fatta hur de ska agera.

Anf. 33 STEN LUNDSTRÖM (v):

Herr talman! Jag kunde inte låta bli att begära ordet.

Jag köpte för ett tag sedan en liten boll till mina barnbarn, en sådan där boll som man kastar i väg och som sedan studsar precis vart som helst. Det är inte särskilt bra för bollsinnets, mer än vid själva utkastet. Den moderata reservationen i det här betänkandet påminner om beteendet hos en sådan boll.

Å ena sidan säger man att det inte ska vara obligatoriskt att ha hissar, därför att det är så dyrt att bygga hissar. Det innebär att man inte har råd att bygga hissar, och då kommer det inte till stånd några bostäder. Å andra sidan säger man nej till alla förutsättningar för att samhället ska gå in och stötta så att de här hissarna kan byggas. Sedan säger man att funkt-

ionshindre inte blir hjälpta av att tillskottet av bostäder blir mindre. Nej, självklart inte.

En ung frisk student talade Carl-Axel Roslund om, herr talman. Ja, när jag var en ung frisk student satt min mamma i rullstol. Hon hade lungemfysem och kunde över huvud taget inte gå uppför en trappa. Enligt Carl-Axel Roslunds sätt att resonera skulle jag inte ha kunnat umgås med min mamma i min egen lägenhet.

Jag har en kompis som träffade en rullstolsbunden flicka under sin studenttid. De bodde inte i samma stad, och de skulle inte ha kunnat umgås normalt om Carl-Axel fått bestämma.

Hissen som sätts in i en trappa sätts inte in enbart för dem som bor på femte våningen i Malmö på Södra Förstadsgatan. Det innebär att tillgängligheten i hela trappuppgången blir betydligt större.

Med andra ord löser vi två problem samtidigt. Vi skapar fler bostäder, och vi får en ökad tillgänglighet i det byggda beståndet. Det innebär att folk får större chans att bo kvar eller flytta in i ett centralt läge när man tröttnar på villan i södra Malmö och vill komma in i innerstaden, och kanske har lite dåliga knän. Då får man plötsligt möjlighet att flytta in i Malmös innerstad och bo centralt och bra.

När vi bygger de extra lägenheterna högst upp i husen installerar vi hissar också, och vi delar kostnaden. Det är inte bara de som bor på femte våningen i huset som ska vara med och betala kostnaden – självklart inte. Det är en allmän standardökning.

Om fler dessutom ställer sig bakom Vänsterpartiets och en del andras idéer om att staten måste hjälpa till att skapa ekonomiska förutsättningar för hissbyggen har vi löst många problem. Rörelsehindrade studenter och studenter med rörelsehindrade släktingar och vänner får möjlighet att bo centralt. Dessutom får de som bor i södra Malmö i alltför stora villor i förhållande till hushållsstorleken och som har dåliga knän möjlighet att flytta in på tredje våningen i centrala Malmö. Det här förslaget är helt lysande.

Carl-Axel Roslund är som bollen som studsar. Man måste någonstans bestämma sig åt vilket håll man ska. Uppenbarligen studsar Carl-Axel Roslund fortfarande omkring i lokalen utan att veta vilken riktning han ska ta.

Anf. 34 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Nu börjar det låta som i Malmö fullmäktige. Det är härligt.

Nej, Sten Lundström, vi säger inte nej till hissar. Det är det ingen som gör. Vi ska ha hissar så mycket vi bara kan, i stort sett överallt. Men det måste finnas rim och reson i vad det kostar i förhållande till vad man får ut av det. Det gällde specifikt min motion om vindsvåningar, ingenting annat. Att bebygga befintliga vindar som i dag står där kostar hyresgästerna stora pengar, vindar som till och med utgör en brandrisk men som aldrig utnyttjas.

Du talar om den som är ung, frisk och stark. Ja, det står var och en fritt att välja en lägenhet, och att välja en annan lägenhet om man inte är ung, frisk och stark. Du hänvisar till en handikappad mamma: Jag skulle aldrig ha kunnat ta en sådan lägenhet, för då hade jag inte kunnat umgås med min mor. Men alternativet är det vi har i dag. I dag hade du aldrig

kunnat få en sådan lägenhet, för det tillskapas inga, oavsett om du har en handikappad mor eller ej.

Du säger att det är en allmän standardhöjning. Jag är inte så övertygad om att de boende på första våningen tycker att de har fått en allmän standardhöjning när man skär rätt igenom deras lägenhet och de kanske mister ett rum för att det ska bli en hiss men på kuppen får en högre hyra. Det säger du är en allmän standardhöjning. Det tycker definitivt inte de på första och andra våningen.

Du slutar med en liknelse och säger att jag är som en boll som studsar åt olika håll. Nej, i detta fall studsar jag åt ett enda håll, och det är uppåt, mot vindsvåningarna.

Anf. 35 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Risken är att du har slagit huvudet i taket och blivit lite förvirrad. Men det är en helt annan sak.

Man måste inse att det här inte är ett problem enkom för den rörelsehindrade, utan alla människor ska ha lika rättigheter.

Livet är inte så statistiskt att när man flyttar in i en bostad är man säker på att man kommer att ha hälsan och kraften för tid och evighet. Det är inte heller så att de i min omgivning har en statisk hälsa som gör att de för tid och evighet kommer att må precis lika bra som den dag jag flyttade in. Till och med om jag valde att flytta in när alla mina vänner och bekanta, mina föräldrar och morföräldrar, var friska och krya kommer de inte att bibehålla hälsan under den tid jag bor kvar i lägenheten, utan de kommer också att behöva en hiss för att kunna komma och hälsa på.

Carl-Axel Roslund och jag är överens om en sak, herr talman, och det är att det är lite väl dyrt att installera hissar. Därför har vi ett förslag på hur man kan förbättra det, ett förslag som Moderata samlingspartiet konsekvent röstat emot, nämligen möjligheten för staten att gå in och stötta utbyggnaden av hissar så att det blir ekonomiskt möjligt, så att det inte blir för dyrt, så att vi får en anpassning av bostadsbeståndet så att det blir tillgängligt för alla, så att vi kanske till och med får de bostäder i vindsvåningar som behövs. Sedan finns det en möjlighet till dispens i de fall där det är fullständigt omöjligt att lösa det på grund av tekniska problem. Där får till och med jag ge mig, även om det bär mig emot.

Anf. 36 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik:

Herr talman! Jag kan säga till dig, Sten Lundström, att i Malmö ges det inga dispenser. I Malmö tolkar man regelverket så strikt att det inte blir några dispenser.

Du inledde med att säga att jag har studsat så högt att jag har slagit huvudet i taket. Det är möjligt. Mitt huvud tål många smällar – det kan jag garantera dig.

Jag kan också säga till dig, Sten Lundström, att om jag blivit handikappad – det kanske låter som att jag sticker ut hakan här – och fått problem med rörligheten hade jag flyttat. Jag hade anpassat mitt boende till min egen medicinska status. Jag ser inget som helst dramatiskt i detta. Och hade jag haft en mor som var handikappad hade jag inte som en god son valt en vindslägenhet där hon aldrig kunde komma och hälsa på mig. Jag hade anpassat mitt boende efter det. Jag förstår inte ditt resonemang där.

Du säger att det ska vara lika rättigheter. Det är en oerhört vacker klyscha. Men vad det blir av det du säger är inga rättigheter. Vi kan stå här och utmåla lika rättigheter och att alla ska ha möjligheter, men det finns ju inte resurser till det. Alternativet, Sten Lundström, blir ju inga lägenheter alls. Det är det du menar är lika rättigheter.

Anf. 37 STEN LUNDSTRÖM (v):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att Carl-Axel Roslund inte vill svara på frågan om samhällets möjligheter att skapa de lika förutsättningar som vi eftersträvar, nämligen att samhället går in och ekonomiskt stöder förutsättningen att bygga till hissar.

Jag tror inte att det här är möjligt att göra på något annat sätt. Där är vi överens. Jag tror att det är nödvändigt med ett hissbidrag för att vi ska få fart på detta. Och det är nödvändigt för den åldrande befolkning som bor i fyravåningshus i framför allt Malmö men även i de andra storstäderna och faktiskt på en hel del platser i landsbygden också. Det är en förutsättning för att det ska finnas bostäder över huvud taget till de här människorna.

Det är inte så enkelt som du säger: Jag flyttar om det behövs för min hälsa.

Ungdomar har ingenting att välja på i Malmö. 180 000 ungdomar är fortfarande sambo därför att det inte finns bostäder. Alltså måste de flytta till den där lägenheten högst upp, även när de har en handikappad mamma. Det finns inget alternativ. Det finns ingen annanstans att bo.

Min beskrivning av dig som en guttaperkaboll – så tror jag att vi sade hemma en gång i tiden – stämmer fortfarande. Tänk efter innan du säger någonting. Tänk då på att det kanske vore bra om samhället ser till att de här förändringarna kommer till stånd.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

*Miljökonsekvens-
beskrivning enligt
plan- och bygglagen,
m.m.*

4 § Miljökonsekvensbeskrivning enligt plan- och bygglagen, m.m.

Föredrogs

bostadsutskottets betänkande 2004/05:BoU6

Miljökonsekvensbeskrivning enligt plan- och bygglagen, m.m. (prop. 2004/05:59).

Anf. 38 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! De elöverkänsligas situation behandlade vi i förra betänkandet, men även det här betänkandet anspelar på de problemen.

I det här ärendet behandlar utskottet en proposition som heter 2004/05:59 *Miljökonsekvensbeskrivning enligt plan- och bygglagen, m.m.*

Enligt förslaget ska vissa bestämmelser i miljöbalken tillämpas om detaljplanen innebär att planområdet får tas i anspråk för vissa verksamheter eller åtgärder, till exempel för industriändamål eller för uppförande

av köpcentrum, och dessa kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Det ska ställas krav dels på vad en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla, dels på samråd med och information till andra.

Den här propositionen är jättebra. Det är bara det att det fattas en sak, och den vill vi lägga till. Det har kommit en motion från Miljöpartiet, och det har blivit en påföljande reservation som jag yrkar bifall till.

Förklaringen till detta är – och det går att läsa i vår reservation – att i takt med den enorma ökningen av antalet mobiltelefoner så ökar också antalet sändare som sätts upp. Sändarna sätts upp på hyreshus, master och vattentorn. Nu byggs för täckning över hela landet i mycket rask takt och med gynnsamma villkor för operatörerna, men helt utan att hänsyn tas till miljöbalk och försiktighetsprincip.

Svenskar över hela landet upplever sig rättslösa vid bygglovshandling av och tillståndsgivning för 3 G-master och basstationer. Många fastighetsägare är ovilliga att upplåta mark för master eller byggnader för antenner och basstationer på grund av risker med mikrovågor och förfallning av miljön. Många kommuner stöder sina kommuninvånare i deras motstånd men har inget lagligt stöd för att kunna ingripa.

För att kunna göra bedömningar om antenners och basstationers konsekvenser för människors hälsa och för omgivande miljö bör det vara självklart att miljökonsekvensbeskrivning ska göras innan ett område tas i anspråk för anläggning avseende mobiltelefoni.

Jag anser därför att det är rimligt att regeringens förslag kompletteras med en nionde punkt i 5 kap. 18 § andra stycket i plan- och bygglagen för anläggningar för mobiltelefoni. Det blir väldigt exakt det här, men vi har faktiskt ett färdigt förslag. Sedan tycker vi att regeringen ska återkomma med ett förslag som tillgodoser våra önskemål i det här avseendet.

Anf. 39 STEFAN WIKÉN (s):

Herr talman! Kammarans ledamöter och åhörare! Ärendet som vi nu behandlar handlar om preciseringar i bygglagen, och så är det en ändring i lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk med mera. Utskottet tycker att propositionen och lagändringarna bör genomföras. Jag yrkar därför bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Jag vill också, så som utskottet föreslår, yrka avslag på det motionsyrkande där man menar att även anläggningar för mobiltelefoni ska omfattas av de i propositionen föreslagna kraven på miljökonsekvensbeskrivning.

Preciseringarna i plan- och bygglagen innebär alltså att det ställs krav på miljökonsekvensbeskrivning av detaljplan i enlighet med det som ministerrådet och parlamentet har utfärdat, det så kallade miljökonsekvensbeskrivningsdirektivet. Det betyder att vissa bestämmelser i miljöbalken ska tillämpas om detaljplanen innebär att områden ska tas upp och användas för industriändamål, köpcentrum med parkeringsanläggning eller annan sammanhållen bebyggelse, skidbacke, skidlift eller linbana med tillhörande anläggning, hamn för fritidsbåtar, hotellkomplex eller fritidsby med tillhörande anläggningar, permanent campingplats, nöjespark och djurpark.

Prot. 2004/05:84

3 mars

Miljökonsekvensbeskrivning enligt plan- och bygglagen, m.m.

Herr talman! Bakgrunden till förslaget är att EU-kommissionen har menat att det finns brister i tydligheten i hur vi lever upp till rådets direktiv. Miljödepartementet har tittat på det här och gjort en översyn. Det kan då finnas anledning till det som framgår av förslaget, att vi ska göra några lagändringar med de här preciseringarna.

Utgångspunkten i den nuvarande lagstiftningen är egentligen att vi ska klara det tidigare och att, så att säga, det nuvarande regelverket egentligen används. Därför krävs heller inga särskilda övergångskrav på detta.

Förslaget innebär också att det blir tydligare krav på vad som ska uppfyllas i de beslutsunderlag som tas fram för planer och program. Dessutom har Boverket påpekat att det finns behov av säkerhetsföreskrifter när det gäller linbanor för persontransporter. Man har tagit fram förslag till föreskrifter om säkerhetsåtgärder men kan inte genomföra dessa förrän vi gör den här förändringen och regeringen därmed ger dem den befogenheten.

När det gäller Miljöpartiets motion har jag först och främst svårt att se den här kopplingen, att frågan om mobiltelefonianläggningar skulle höra hemma i det här ärendet över huvud taget. Preciseringarna handlar ju egentligen om det som kommissionen har krävt. Och det som gäller mobiltelefonianläggningar handskas man med vid både detaljplaneanläggning av områden och bygglovsansökningar, och det är tillräckligt, tycker jag.

Herr talman! Jag tror att jag nöjer mig med det, och jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 40 STEN LUNDSTRÖM (v):

Herr talman! Jag har begärt sex minuters talartid. Jag kommer inte att ta dem i anspråk. Jag kommer för en gångs skull att vara kortare än min tilldelade tid. Det händer inte särskilt ofta.

Det här betänkandet, herr talman, är en följd av ett EU-direktiv och en bristande uppfyllelsegrad från svensk sida. Utskottet har i stort sett varit enigt om den här propositionen. Vänsterpartiet har under en rad av år krävt moratorium för utbyggnad av externa köpcentrum utan att få gehör från riksdagen. Den här propositionen ger inget moratorium för allt i världen, men den tvingar i alla fall fram miljökonsekvensbeskrivningar för bland annat externa köpcentrum, och det är ett viktigt steg på väg till en lagstiftning som tar hänsyn mer till miljön än till strikta affärsintressen. Från vår sida välkomnar vi därför den skärpning som propositionen medför och utgår från att PBL-kommittén tar det sista steget för att bromsa den negativa utveckling vi har sett när det gäller omstrukturering av handeln till att man blir alltmer beroende av bil för att klara inköp av dagligvaror.

Miljöpartiet har en reservation i det här betänkandet som handlar om mobiltelefonanläggningar. Jag delar Socialdemokraternas uppfattning att den är lite felplicerad i just det här sammanhanget. Det innebär inte att Vänsterpartiet har bytt fot i sak när det gäller mobiltelefonerna, masterna och antennerna, och det är därför som vi har fogat ett särskilt yttrande till betänkandet.

Vi står kvar bakom våra krav på att försiktighetsprincipen ska gälla, att masterna inte får placeras närmare än 150 meter från bostäder och 300 meter från skolor och förskolor. Vi står fast vid vårt krav på byggnmälan för uppsättning av antenner. Vi står fast vid vårt krav på markägarnas rättigheter att säga nej till uppsättande av master.

Herr talman! Förhoppningsvis får vi den här debatten senare. Men att vi inte står bakom reservationen innebär inte att vi har bytt fot i sak, utan snarare på att vi tycker att reservationen har hamnat något fel när den behandlas i det här betänkandet.

Med detta avslutar jag bostadsutskottets debatt för i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

Prot. 2004/05:84
3 mars

*Miljökonsekvens-
beskrivning enligt
plan- och bygglagen,
m.m.*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.51 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

5 § Frågestund

Frågestund

Anf. 41 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Vi ska ha frågestund med regeringen. Följande statsråd kommer att delta: vice statsminister Bosse Ringholm, försvarsminister Leni Björklund, statsrådet Morgan Johansson, statsrådet Lena Hallengren och statsrådet Lena Sommestad, som ombedes ta plats här framme.

Jag vill påminna om att en fråga antingen ska vara av övergripande allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom ett av de närvarande statsrådets ansvarsområde och avse dennes tjänsteutövning. Frågor och svar ska vara korta och i princip inte överstiga en minut. En fråga ska vara en fråga och ett svar ett svar på frågan och ingenting annat.

Därmed lämnar jag ordet fritt.

Stöd till barn i och utanför barnomsorgen

Anf. 42 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag har en fråga till Lena Hallengren med anledning av en debattartikel i Dagens Nyheter häromdagen. Hur kan det komma sig att det anses rimligt att vissa barn får ett stöd för barnomsorg på kanske 100 000 kr per år medan andra barn anses vara värda 0 kr?

Anf. 43 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Jag vet inte riktigt hur jag ska tolka frågan. Vi har ju en föräldraförsäkring i Sverige som omfattar 13 månader med inkomstbortfallsprincipen. Den gäller alla föräldrar med barn och ger dubbelt så mycket om man har flera barn. Den ger möjlighet för både mammor och pappor att vara hemma med sina barn under en internationellt sett väldigt lång tid och även med svenska mått mätt en lång tid.

Vi har en förskola som är väl utbyggd och som ger möjlighet för alla barn att delta i en pedagogisk verksamhet. Den rätten gäller också alla barn som har föräldrar som är arbetslösa eller föräldralediga.

Anf. 44 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Grunden för min fråga var, som jag tror att alla hörde, just resonemanget att vissa barn anses vara värda ett stöd på kanske 100 000 kr per år medan andra barn får 0 kr. Hur kan det komma sig att det anses rättvist och klokt i Socialdemokraternas Sverige?

Anf. 45 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Vilka barn som får 0 kr får Göran Hägglund utveckla i ett annat sammanhang. Alla får barnbidrag, alla omfattas av föräldraförsäkringen och vi har en förskola. Men det betyder inte att alla som har barn får ett antal kronor att använda på bästa möjliga sätt. Barnomsorgskontot har även Folkpartiet under den senaste tiden avvisat.

Räddningsplan för Östersjön

Anf. 46 SVERKER THORÉN (fp):

Herr talman! Min fråga går till miljöministern. Miljövårdsberedningens uppmärksammade rapport *Strategi för hav och kust utan övergödning*, som miljöministern fick förra veckan, visar bland annat att det behövs ett kraftfullt politiskt, internationellt genombrott för att få i gång kraftfulla åtgärder för att rädda Östersjön. Ett tillfälle för ett sådant genombrott är mötet i Polen i juni 2005 mellan Östersjöns miljö- och jordbruksministrar om just miljösituationen runt Östersjön.

Min fråga till miljöministern blir: Vilka förberedelser är gjorda och vilka allianser är knutna för att vid det här tillfället kunna få det internationella politiska genombrott som en räddningsplan för Östersjön behöver?

Anf. 47 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Miljövårdsberedningens rapport är mycket viktig. Som ordförande i Miljövårdsberedningen tog jag initiativ till att se vilka problem vi har i Östersjön. Sverige tog också som ordförande i Östersjöstaternas råd initiativ till den konferens i Polen som nu är på gång. Den handlar just om övergödningssproblemen och om hur jordbruksministrar och miljöministrar måste samarbeta närmare. Förberedelsearbetet för konferensen pågår just nu. Vi har kontakter med Polen, som gärna vill samarbeta med Sverige kring uppläggnen av konferensen.

Jag ser bland annat Miljövårdsberedningens rapport som *ett* viktigt underlag för de initiativ som vi kan ta, liksom Havsmiljökommissionens

rapport som innehåller en lång rad förslag, till exempel när det gäller gemensam förvaltning av Östersjön. Det är en bra utgångspunkt för konferensen.

Prot. 2004/05:84
3 mars

Frågestund

Anf. 48 SVERKER THORÉN (fp):

Herr talman! Oavsett vilket scenario som gäller för övergödning och andra hot mot Östersjön, måste vi arbeta såväl lokalt och regionalt som internationellt. Folkpartiet och många med oss har kritiserat regeringen för att en marin strategi med skarpa förslag i form av en proposition inte tagits fram. Nu blir det tydligen en skrivelse. Betyder detta, miljöministern, att miljömålspropositionen som nu kommer innehåller så skarpa och samordnade förslag att en särskild proposition är överflödig?

Anf. 49 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Jag är oerhört förvånad över den här kritiken, eftersom det är regeringen som har lett hela arbetet med att ta fram Havsmiljökommissionens förslag och även Miljövårdsberedningens förslag. Arbetet både med en miljömålsproposition och med en havsmiljöstrategi är i gång och ska presenteras i vår, enligt de besked som vi har givit. Jag har väldigt svårt att se vad det är som man i Folkpartiet är missnöjd med.

Nu ska vi ha en särskild debatt om Östersjöns miljö. Det tycker jag är utmärkt, för jag tror att vi behöver gemensamma tag snarare än split och konflikt kring de här frågorna. Det krävs inte bara att vi har en bred samling kring vad vi ska göra för Östersjöns miljö, för det är radikala och stora åtgärder. Det krävs också att länderna runt Östersjön tillsammans samarbetar i EU. Här tycker jag att det är bättre att hjälpas åt än att misstänkliggöra det arbete som är på gång och som är väldigt tydligt och offensivt.

Alkoholpolitiken

Anf. 50 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Regeringen har tydligen alltmer som motto att vänta och se, med underlåtenhet att handla som följd. Det gäller bland annat alkoholfrågan och frånvaron av sänkta alkoholskatter, trots vad som har hänt i vår omvärld. Effekten av detta, och det har inte varit särskilt svårt att räkna ut, har blivit kraftig införsel av alkohol, export av skattebasen på alkohol till utlandet, lageruppbyggnad av alkohol i de svenska hemmen, ökad illegal försäljning, försäljningsminskning på Systembolaget, vilket hotar dess uppdrag, ökad alkoholkonsumtion och fler alkoholrelaterade brott. Samtidigt vidtas inga skarpa åtgärder för att komma åt detta med verksamma verktyg.

Min fråga till statsrådet Johansson är: Hur motiverar regeringen sin underlåtenhet att handla och sin vänta-och-se-politik på alkoholområdet?

Anf. 51 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tror att det snabbaste sättet att svara på den frågan är att erkänna frågans problematik, att det faktiskt finns ett antal väldigt starka argument för att införa en sänkning av skatten men också ett antal väldigt starka argument emot.

Att Moderaterna tar upp den här frågan är väl inte alldeles förtroendegivande, framför allt inte när man försöker låtsas som att man slår vakt om Systembolaget genom att föreslå en sänkning av alkoholskatten, för vi vet ju att ni är emot Systembolaget. Ni vill egentligen att man ska ställa ut öl och vin i Ica- och Konsumaffärerna.

Vi som slår vakt om Systembolaget och som slår vakt om det viktiga instrument som det är i alkoholpolitiken ser också bekymren när det gäller alkoholskatten. Jag tror att det är svårt att i längden upprätthålla de stora skillnader som i dag finns mellan våra grannländer, därför att det finns en risk för att det leder till en skattekonkurrens och faktiskt också till ett ökat drickande.

Jag tycker att vi i den här kammaren under våren ska diskutera frågan vidare för att se hur vi ska lösa den. Sedan har vi föreslagit andra åtgärder för att komma till rätta med den här problematiken, bland annat skärpta straff för illegal vidareförsäljning.

Anf. 52 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Undanflykter är ett dåligt gömställe, och det gäller även för en regering och ett statsråd. Det går inte att komma ifrån att regeringens vänta-och-se-attityd har negativa verkningar på alla de områden som jag nämnde, bland annat för det svenska systembolaget. När prisinstrumentet inte längre fungerar för att hålla tillbaka konsumtionen måste man se till att tillgripa andra verksamma verktyg, samtidigt som skattenivån naturligtvis måste ned så att inte skattebasen hela tiden åker i väg till utlandet. Jag tycker att det är skandalöst att regeringen under de två år den har kunnat handla inte gjort någonting.

Jag återupprepar min fråga: Vilket är motivet till att man trots regeringens egen utredning inte kan komma loss i frågan?

Anf. 53 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Återigen tror jag att frågeställaren underskattar problemets karaktär. Å ena sidan måste vi lägga i vågskålen risken för en ökad totalkonsumtion och med den riskerna för exempelvis ett ökat problemdrickande, och detta från en redan ganska hög nivå. Å andra sidan måste vi i vågskålen lägga problemen med den illegala vidareförsäljningen och den snabba införsel som nu sker.

Det är ju så med Moderaterna att de alltid har velat sänka skatterna på alkohol alldeles oavsett hur situationen har varit. Ni har ju alltid velat avskaffa Systembolaget, och ni har alltid velat ha en väldigt liberal hållning till alkoholpolitiken över huvud taget. Det gör att jag inte riktigt lyssnar lika noga till Moderaterna i alkoholpolitiken längre. Ni har alltid haft en släpphänt linje. Alla andra partier ställer däremot upp på en restriktiv och ansvarstagande alkoholpolitik i den här kammaren. Det är kanske mellan de partierna som vi nu ska föra diskussionen vidare.

Forskning och utveckling i försvarsindustrin

Anf. 54 ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Jag har en problematik och en frågeställning riktad till försvarsministern. Vi har ju en ganska stor försvarsindustri i Sverige, en

industri som är viktig för Sverige på många sätt. I denna industri bedrivs bland annat mycket forskning och utveckling samtidigt som industrin sysselsätter många människor på olika platser.

Nu brottas den här industrin med problem eftersom de beställningar som svenska staten traditionellt har gjort inte är av samma storlek och dignitet som tidigare. Det är ju bra att det är på det sättet för att hotbilden är en annan i dag. Men vi har fått väldigt många civila applikationer från försvarsindustrin och haft mycket nytta av den forskning och utveckling som har bedrivits inom den svenska försvarsindustrin. Vad gör regeringen för att vi inte ska gå miste om den forskning och utveckling som bedrivs inom den svenska försvarsindustrin och därmed sysselsättning och utveckling i Sverige?

Anf. 55 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Det är ju inte bara den svenska försvarsindustrin som brottas med svårigheter. Till följd av att de flesta länder måste ändra sitt försvar från gamla invasionsförsvar till insatsförsvar, det som också vi gör, är det över huvud taget så att det finns en överkapacitet på försvarsindustriområdet. Det är därför det är viktigt med samverkan mellan länder kring nya stora utvecklingsprojekt, men det är också viktigt att vi kan se till att vi behåller en god förmåga på de områden där svensk försvarsindustri är absolut bäst. Det försvarsbeslut som vi har lagt fram innehåller just en sådan inriktning för det fortsatta utvecklingsarbetet.

Anf. 56 ESKIL ERLANDSSON (c):

Herr talman! Är regeringen beredd att ompröva redan lagda beställningar och i stället använda pengar för att utveckla nya produkter så att vi kan fortsätta att vara ledande i världen på vissa områden? Då tror jag nämligen att vi har en chans att behålla delar av den här industrin, som är viktig för Sverige, i olika delar av landet.

Anf. 57 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! På ett par områden finns det fortfarande långa beställningar lagda. På de områdena pågår det sedan drygt ett år tillbaka förhandlingar mellan staten och industrin för att se hur beställningarna ska levereras så att vi samtidigt kan skapa ett utrymme för ny utveckling.

Skogen som tillväxtfaktor

Anf. 58 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Herr talman! Skogen, malmen och vattenkraften har varit viktiga grundpelare i uppbyggnaden av vår välfärd. Våra basnäringar är fortsatt mycket viktiga för utvecklingen, framför allt i Norrbotten. Där utgör de en stor del av tillväxten och arbetsmarknaden.

Skogsnäringen är en av våra största exportnäringar. Skogen är naturligtvis också viktig ur rekreationssynpunkt och för att bevara djur- och växtarter. Det måste, förstår jag, ha hög prioritet. Men det måste gå att kombinera med en utveckling som gör att vi kan fortsätta använda skogen som tillväxtfaktor.

Möjligheten att på ett effektivt sätt nyttja skogens resurser begränsas i dag av reservatsbildningar. Min fråga till statsrådet Lena Sommestad är: Vilken möjlighet finns det att se över reservatsbildningarna för att på ett bättre sätt gynna utvecklingen inom skogsindustrin?

Anf. 59 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Jag håller med Kristina Zakrisson om att skogsindustrin är en av våra absolut viktigaste industrier. Den är oerhört viktig för svensk ekonomi och svensk sysselsättning. Det är en industri som ska vidareutvecklas. Inte minst är det viktigt att vi jobbar vidare med förädling av vår skogsråvara. Samtidigt behövs det en balans när det gäller hur mycket skog vi exploaterar och vad vi värnar för framtida generationer.

Om vi ser hur det ser ut i Sverige i dag är det inte mer än en knapp procent av skogen nedan den fjällnära gränsen som är formellt skyddad. Jämför vi Sverige med många andra länder i världen har vi en relativt låg andel skyddad skog. Det där har historiska förklaringar. Vi har utnyttjat skog för skogsbruk i mycket hög grad i Sverige.

För några år sedan granskade OECD svensk naturvårdspolitik och kom med kritik av just detta. Under senare år har därför arbetet med att ha fler reservat intensifierats. Vi har nu ett tydligt mål på totalt 900 000 hektar skogsmark som ska skyddas varav 400 000 hektar formellt som reservat. Det gäller, och det är ett viktigt grundbeslut för det fortsatta arbetet.

Anf. 60 KRISTINA ZAKRISSON (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. När det gäller obalansen skulle jag vilja säga att jag tycker att det finns en obalans i hur de här reservaten är fördelade geografiskt över landet. En väldigt stor del av reservaten finns just i mitt hemlän, Norrbotten. Jag undrar: Avser statsrådet att vidta några åtgärder för att nå en bättre geografisk balans?

Anf. 61 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Jag har redan vidtagit åtgärder för att få en bättre balans, för det stämmer att vi har haft fler reservat och nationalparker i norra Sverige än i södra Sverige. Framför allt har vi haft stora skyddade områden kring fjällen. Vad vi har gjort nu är att vi har bett Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket att se på en strategi för hela Sverige som just går ut på att få en bra regional fördelning. Det innebär att vi kommer att skärpa våra ansträngningar att få fler reservat i södra Sverige och i södra Sveriges produktiva skogar. Det kommer dock inte att innebära att det nödvändigtvis är fullständigt slut med reservatsbildningar i Norrbotten eller Västerbotten. Det kan fortfarande vara aktuellt med reservatsbildningar där. Men vi behöver en bättre fördelning, och vi ska, när vi får den här rapporten, gå vidare och se vilka åtgärder vi ska vidta för att få en bra fördelning över hela Sverige.

Anf. 62 CHRISTINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Morgan Johansson. Det finns oroande rapporter om våra ungdomars psykiska ohälsa. I den senaste rapporten från Bris kan man läsa om en stor ökning av telefonsamtal och mejl från unga flickor med självmordstankar. Många av dessa flickor som ringt eller mejlat har haft självmordstankar under lång tid. Några har också gjort försök att ta sina liv. De här flickorna har ofta lågt förtroende för vuxna och negativa erfarenheter av professionell hjälp. Min fråga blir: Vilka åtgärder i förebyggande syfte kan statsrådet tänka sig att vidta?

Frågestund

Anf. 63 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag bad för något år sedan en parlamentarisk kommitté att se över hela den sociala barn- och ungdomsvården. Det här kan ju sägas vara en del av denna. Jag kommer att få ett betänkande tillbaka under oktober. Då får vi se vilka åtgärder man kommer att föreslå.

Annars skulle jag nog vilja säga att en stor del av de insatser som ska göras måste göras inom ramen för psykiatrin. I innevarande års budget, och också i nästa års budget, går man ut med ökade resurser från statens sida för att stärka just psykiatrin. Barn- och ungdomspsykiatrin måste vara ett prioriterat område i den satsningen. Jag tror att det inom både den sociala barn- och ungdomsvården och de institutioner som jag ansvarar för inom ramen för Statens institutionsstyrelse finns åtgärder att vidta. Där väntar vi på ett betänkande. Sedan har vi som sagt också psykiatrin, där vi redan har ökade resurser att kunna gå in med.

Anf. 64 CHRISTINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Det finns andra rapporter om att det tar längre tid för flickor att få hjälp än för pojkar. Hur kan det komma sig att unga flickor måste må så dåligt innan de får hjälp? Är deras problem svårare att upptäcka och lättare att blunda för? Det är bra med ökade resurser till psykiatrin. Jag måste ändå uppfatta statsrådets svar så att regeringen är beredd att prioritera ett förebyggande arbete för att minska den psykiska ohälsan hos våra ungdomar och gärna prioritera flickor.

Anf. 65 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag kan inte annat än instämma i frågeställarens bild, framför allt detta att det tar längre tid att åtgärda flickor. Vi såg exempelvis det alldeles nyligen när det visade sig att kommunerna väntar så länge med att ta hand om flickor som har problem att när man väl kommer in i till exempel Statens institutionsstyrelses behandlingshem är man så illa därän att det måste vara låsta avdelningar. Annars går det inte att hantera de här fallen.

Det har bland annat fått till följd att en del öppna avdelningar har fått problem med att just fylla platserna. Att få kommunerna att ingripa i tid – det gäller både socialtjänsten och psykiatrin – tror jag kommer att vara en väldigt viktig fråga framöver. Där har vi, som sagt, både en del pengar och ett pågående utredningsarbete när det gäller att ta fram åtgärder.

Frågestund

Anf. 66 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Förbudet mot bly i ammunition träder i kraft om ungefär tio månader. Det är alltfler av dem som har intresse för eller engagemang i frågan som nu uppdragar vilka problem det för med sig.

Jag kan helt snabbt återge vad SGU, Sveriges geologiska undersökning, säger: Att det finns naturligt bly i den svenska moränen samt blyets låga mobilitet gör att några miljöeffekter *inte* kommer att kunna påvisas ens på mycket lång sikt.

Min fråga till miljöministern blir därför: Vilka slutsatser drar miljöministern av att det är alltfler som blir betänksamma inför det här förbudet?

Anf. 67 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Bly är en metall som är giftig för miljön. Därför har regering och riksdag inom ramen för miljö- och kvalitetsmålet Giftfri miljö beslutat att fasa ut bly och att användningen av bly i stort sett ska ha upphört till år 2010. Beslutet om att fasa ut bly i ammunition är ett led i det här arbetet.

Det är riktigt att vi har haft en mycket stor diskussion om detta. Det har framför allt att göra med att det har visat sig vara svårt att fasa ut och få en ersättning för bly i ammunition. Vi behöver en ersättning, till exempel stålkulor som ska fungera och vara säkra för de jägare som använder dem.

Vi har fått en skrivelse bland annat från Svenska Jägarförbundet, Skogsindustrierna och Lantbrukarnas Riksförbund. Vi har remitterat skrivelsen och kommer att ta vara på synpunkterna för att se om det behövs nya överväganden när det gäller det här förbudet.

Dock vill jag fortfarande understryka att vi inte ska underskatta faran med att sprida bly i naturen. I grunden är det alltså ett riktigt beslut, men vi kommer att se över detta och återkomma med eventuella förslag.

Anf. 68 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Det är intressant att miljöministern säger att bly är giftigt för naturen. Jag kan säga att morän naturligt innehåller upp till 2 000 kilo per hektar. Då innebär 50 ton fördelat över hela Sveriges yta en fullständigt försumbar del. Det här håller inte! Det kan nästan vem som helst förstå.

Därför blir min fråga till miljöministern om det ändå inte vore klokt att här och nu säga okej vi ska ge en konsekvensbeskrivning. Det är ju över huvud taget inte gjort.

Anf. 69 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Nej, jag tänker inte här och nu säga någonting utan att lyssna på de remissinstanser som nu tittar på det här förslaget och noga bereder frågan. Det förs en stor diskussion om vad det betyder att bly finns i marken. Jag tror att de flesta är eniga om att det inte är bra att bly finns i vattenbemängda marker. Därför finns det en enighet om att inte

heller använda bly i ammunition. Men det finns också andra frågor att överväga.

När vi ser på miljömålen ser vi dem i ett långt perspektiv. Att det inte finns vatten i ett område i dag behöver inte betyda att det inte finns där i morgon. Jag tänker nog gå igenom frågan och återkomma när den är nog beredd, precis som när det gäller alla andra miljöfrågor. Det tycker jag att frågan är värd.

Vaccin mot fågelinfluensa

Anf. 70 NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! När regeringens hälsoexpert professor Wigzell gick ut och sade att han skulle hamstra mediciner till sig själv och sin familj blev jag som medborgare lite orolig.

Nu har regeringen fått en pandemiplan där det bland annat bedöms hur många som skulle kunna komma att smittas av en epidemi om det skulle bli aktuellt. Det rör sig om 1,2 miljoner svenskar.

Min fråga till statsrådet Morgan Johansson är: När tänker Sverige lägga in en beställning? Jag vet att Storbritannien precis har köpt till 25 % av sin befolkning. USA har lagt in en beställning. Samtidigt meddelar medierna att medicinerna snart är slut.

När tänker Sverige lägga in en beställning, och hur stor kommer den att vara?

Anf. 71 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Man ska nog se två saker här. Den ena är att det finns ingen pandemi i dag. Ibland får man en diskussion om att en sådan är väldigt nära förestående, att det finns en risk för ett influensautbrott praktiskt taget i morgon. Det finns det inte. Däremot finns risken att fågelinfluensan kan börja smitta mellan människor. Jag tror att bara ett enda sådant fall hittills har konstaterats. Men fortfarande är det väldigt osäkert om det här verkligen kommer att ske.

Vår inställning har hela tiden varit att hoppas på det bästa men planera för det värsta. Det innebär bland annat att vi måste ha en ordning för att kunna köpa in vaccin till hela befolkningen om vi skulle hamna i en sådan situation. Några av de förslag som Socialstyrelsen kommer med till oss, bland annat när det gäller en gemensam upphandling av vaccin, bereder vi vidare för att försöka säkerställa nämnda ordning.

I förslagen från Socialstyrelsen ingår också förslag om att öka de beredskapslager som vi i dag har av antivirala läkemedel. En halv miljon doser föreslår man att vi ska köpa in. Vi kommer att bereda förslaget vidare, men för detta behövs också en finansiering. Därför är jag inte beredd att i dag sätta ut ett datum för när vi kan lägga in beställningar. Men det är absolut regeringens målsättning att fullfölja de förslag som kommer från Socialstyrelsen i det avseendet.

Anf. 72 NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! Innan ett vaccin tillverkas måste epidemin ha brutit ut. Man måste ju veta vilken typ av virus det är. Det gör att det tar tid, så antivirala medel är vad som behövs för att förebygga.

Prot. 2004/05:84

3 mars

Frågestund

Eventuellt, säger du. Du spelar rysk roulette med svenskarnas liv. Eventuellt beställer vi 500 000 doser när vi gör bedömningen att 1,2 miljoner personer skulle komma att smittas. Men om man nu ändå har möjlighet att planera för en epidemi, varför ser man då inte till att ha mediciner till hela den mängd människor som man menar kan komma att smittas?

Anf. 73 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Det finns problem med antivirala läkemedel. Ett problem är att man kan lagra sådana i bara tre–fem år. Därefter blir de inaktuella – de fungerar inte längre. Ett annat problem är att en för stor användning av antivirala läkemedel provocerar fram resistens bland virus som man ska behandla mot. Det innebär att man kan komma att hamna i en situation där det blir fullständigt meningslöst att använda de doser som köpts in. Därför är detta en fråga om en avvägning som måste göras. Norge funderar, vad gäller dess pandemiplan, på att köpa in 200 000 doser – ungefär vad som ligger i den svenska planen. Jag vill inte låsa mig för ett antal här utan konstaterar bara att Socialstyrelsens rekommendation är en halv miljon doser. Det är vad vi nu utgår från. Sedan får vi se var vi i slutändan landar.

Det är ändå viktigt att sända ut signalen att vi tar frågan på allra största allvar. Ett av de problem som vi tidigare haft är att vi inte haft en ordning för att kunna köpa in vaccin till hela befolkningen när det väl finns. Det är ju egentligen det som så att säga är den slutliga lösningen på själva problemet. En sådan ordning ska vi nu skapa oss.

Vardagsmotion

Anf. 74 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till folkhälsominister Morgan Johansson. USA har länge varit känt för att ha många överviktiga, stillasittande människor. Vi är på väg i den riktningen men är – tack och lov! – ännu inte där. Dock går utvecklingen åt fel håll.

Hittills har fokus mycket legat på matvanor och skräpmat, men minst lika viktigt i sammanhanget är detta med motion. Då tänker jag inte på ett överdrivet idrottande på elitnivå, som tvärtom till och med kan vara skadligt. Däremot är vardagsmotion någonting som är väldigt underskattat. Det kan vara att man cyklar till jobbet – 10–15 minuter räcker – eller att man promenerar i stället för att ta bilen när man ska handla. Problemet i USA är just att man när man ska handla tar bilen till och med när det rör sig om 300 meter. Man går över huvud taget inte och rör sig oerhört lite.

Min fråga till folkhälsoministern är hur vi ska uppmuntra människor som kanske känner sig för stressade för att hinna avsätta tid för motion men som kanske kunde hinna med lite vardagsmotion. Det gäller att sprida detta som någonting som är väldigt bra för folkhälsan.

Anf. 75 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Hillevi Larsson berör något som faktiskt kan bli ett stort folkhälsoproblem framöver. Hälften av männen och ungefär en tredjedel

av kvinnorna är överviktiga. Själv tillhör jag nämnda kategori. Men jag brukar hävda att det inte är så att jag väger för mycket, utan jag är för kort för min vikt. Det säger kanske en del om hur vi reagerar. Förnekelse är ibland den första reaktionen.

Bara detta att kanske ta trappan i stället för att åka hiss eller att kunna promenera till jobbet är ett par exempel.

Vi fick 79 förslag från Folkhälsoinstitutet och Livsmedelsverket för en månad sedan för att dels förbättra kostvanorna, dels öka möjligheterna till motion och fysisk aktivitet. Det är massor med förslag som gäller skolans område men också när det gäller vuxna. De förslagen bereder vi nu i Regeringskansliet. Det viktiga är att vi för debatten vidare, att vi hela tiden lyfter fram de här frågorna och att vi tänker lite på hur vi beter oss i vardagslivet, vad vi äter och att vi tar tillfällena i livet att röra på oss mer än vad vi har gjort hittills.

Anf. 76 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Det låter väldigt bra. Jag tror att detta är en av framtidens stora folkhälsofrågor. Det som är intressant och som jag tror att många kanske inte känner till är att man kan halvera risken för hjärt- och kärlsjukdomar genom måttlig vardagsmotion, genom att ett par dagar i veckan cykla till jobbet, en 5–10-minuterstur. Detta ger rätt så stora effekter. Man behöver inte motionera mycket för att få de här stora folkhälsoeffekterna. Jag tror att det är väldigt viktigt att sprida den informationen. Jag tror också att det är väldigt viktigt att etablera detta redan i barn- och ungdomen. Barn ser alltmer på tv, sitter framför datorn och rör sig inte alls tillräckligt mycket, vilket kan leda till diabetes och benskörhet redan i unga år. Naturligtvis är det viktigt att man som vuxen föregår med gott exempel inför sina barn och att skolan tar sitt ansvar.

Jag är glad att regeringen ser den här frågan som viktig.

Anf. 77 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Vi har redan under mandatperioden lagt fram förslag, framför allt riktat mot barn och unga, om fysiska aktiviteter. Det finns ett projekt i Malmö, Bunkefloprojektet, där man vävde in fysisk aktivitet i skoldagen. Man har konstaterat inte bara att barnen rörde sig mera och fick bättre kondition utan också att de lärde sig mer än annars. Den lärdomen och de exemplen sprider vi vidare bland annat genom ett nystartat institut för fysisk aktivitet i Örebro.

Sedan har alla barn genom läroplanen rätt till minst 30 minuters daglig fysisk aktivitet. Det tror jag är en sådan pusselbit som kan komma att förhoppningsvis vända trenden nu när det gäller ökad vikt bland barn och unga. Där ser vi faktiskt en väldigt oroande utveckling.

Typ 2-diabetes till följd av övervikt har redan ökat i Sverige. Om vi inte är noggranna och vaksamma på den här frågan kommer de problemen till slut att bli ganska stora.

Frågestund

Anf. 78 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! För en liten stund sedan debatterade bostadsutskottet ett betänkande om byggfrågor. Ett ämne som jag tog upp var Barnsäkerhetsdelegationens slutbetänkande, som handlar om förebyggande av skador och olyckor i barns och ungdomars miljö. Det slutbetänkandet kom för över ett år sedan och hamnade på regeringens bord. Fortfarande har det inte varit föremål för remissbehandling eller andra åtgärder från regeringens sida. Det här berör flera ministrars ansvarsområde, så det kanske är en fråga för Bosse Ringholm att upplysa om när vi får ut något av det här slutbetänkandet, som tar upp en rad viktiga frågor.

Anf. 79 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Det är så att regeringen har gett Räddningsverket i uppdrag att vara samordnande myndighet för barnsäkerhetsarbetet. Det är ett av de initiativ som har tagits med anledning av betänkandet. För det har också Räddningsverket anvisat särskilda medel.

Anf. 80 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Jag tror faktiskt inte att det räcker. En av de frågor som vi diskuterade tidigare i dag är olycksfallsrisken i fråga om fallolyckor. För hus byggda före 1973 och ombyggda före 1976 gäller inte kraven på barnsäkerhet vad gäller fönster, balkongdörrar med mera, och det händer olyckor med dödlig utgång. Det här gäller framför allt miljonprogramsområdena. Det är där den här situationen råder, det är där de utsatta barnen bor i samhället. Boverket föreslog redan för tio år sedan att man skulle införa en retroaktiv lagstiftning i den här frågan, och det har inte hänt någonting hittills. Jag tror inte att den nya ordningen med Räddningsverkets uppdrag heller kommer att lösa det här.

Jag undrar: När får vi se något förslag från regeringen som löser den här problematiken och som gör att vi får en retroaktiv lagstiftning som gör förhållandena likvärdiga för barn och ungdomar oavsett var man bor?

Anf. 81 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Räddningsverket har även ett annat uppdrag, nämligen att skapa ett nationellt centrum för uppföljning av olyckor. Där kan man se vilken typ av olyckor det är som har stort genomslag och där samhället behöver sätta in sina insatser. Det är det centrum som finns i Karlskoga. Utöver uppdraget på barnsäkerhetsområdet är jag rätt övertygad om att man kommer att trycka på de myndigheter där åtgärder behöver ske. Det är just den sektorssammanvägda bevakningen som är nödvändig. Det uppdraget ligger nu på Statens räddningsverk.

Just frågan om vad vi ska göra i bostäderna i miljonprogramsområdena ska jag ta med mig till kollegerna i regeringen.

Anf. 82 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till miljöministern.

Klimatfrågan är vår tids stora utmaning. Vi har upplevt en 30-procentig ökning av koldioxid den senaste tiden. Kraftfulla insatser behövs nu för att bromsa temperaturhöjningarna och de kraftiga klimatförändringar som vi i så fall har att vänta.

Min fråga till ministern handlar om flyget i dessa sammanhang. Jag undrar om det pågår förhandlingar inom EU för att få också flyget att ta sitt ansvar och om det diskuteras bilaterala överenskommelser i det här fallet samt om Sverige driver på dessa frågeställningar.

Frågestund

Anf. 83 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Låt mig först säga att Sverige i allra högsta grad driver på i både dessa sammanhang och alla andra. Vi har en hög profil i de internationella sammanhangen och inom EU.

När det gäller flyget har vi stora problem. Flyget är ju befriat från alla typer av skatter på sitt bränsle. Internationellt är det här en mycket svår fråga, som den internationella flygfartsorganisationen under flera år haft på sitt bord på uppdrag av miljöministrarna i klimatkonventionen, utan att egentligen komma någonvart. Därför tas det nu initiativ inom EU. Det finns förslag från brittisk sida om att införa handel med utsläppsätter där flyget inkluderas. Kommissionen har nu det på sitt bord och arbetar med ett förslag. Det finns också förslag på beskattning från tysk och fransk sida. Det här är just nu i högsta grad aktuella frågor, men de är inte helt enkla att lösa. Framför allt är det ett problem för oss att vi inte kan få med flyget utanför EU:s gränser. Det gör det mer problematiskt.

Anf. 84 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Det är ett skrämmande scenario som vi kan komma att uppleva om vi inte lyckas bromsa utsläppen av växthusgaser. Ministern nämnde Tyskland och Storbritannien. Man gör väldigt stora satsningar inför 2020 och 2050.

Då är min fråga om Storbritannien och Tyskland driver på för att få med även övriga länder i EU. Nästa steg får man ta sedan.

Anf. 85 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Det pågår diskussioner inom EU där britterna leder arbetet med utsläppsätterna för flygtrafiken. Britterna arbetar nu mycket inom G 8 för att väcka intresset för den här frågan internationellt. Så arbetet pågår, men det är svårt att i dag säga vilken lösning vi kan få.

Låt mig också säga att det faktiskt finns möjligheter för ett enskilt land att inrikes inom EU beskatta flyget på ett annat sätt än man har gjort tidigare. Det här har våra myndigheter tittat på. Det finns vissa möjligheter att göra det kanske på mindre inrikes flyg. Det är någonting som i så fall får övervägas och som vi får återkomma till.

Ur miljösynpunkt är det i alla händelser ett stort problem att flyget, och även sjöfarten, bidrar så lite till att få ned växthusgaserna. Det ökar belastningen på andra sektorer i samhället att bära större delen av bördan.

Det är inte samhällsekonomiskt klokt, så arbetet måste fortsätta med dessa frågor.

Utökning av antalet poliser

Anf. 86 ROLF GUNNARSSON (m):

Herr talman! Vice statsministern har ju haft det lugnt här under frågestunden. Därför ska han få en fråga här.

När ska Sverige få tillräckligt med poliser på gator och torg? Regeringen, och främst justitieministern, talar högt, ofta och länge om antalet poliser och utvecklingen mot att det blir fler och fler poliser. Men det sker ju ingenting.

När kan exempelvis det län jag representerar, Dalarna, märka att vi får fler poliser? Gång på gång kan man läsa om stölder och olika typer av brott, och det finns inga poliser. För att ta ett exempel var det ett rån i Ludvika, och det fanns ingen polis i tjänst i hela området. Det är bara ett exempel av många.

Talmannen efterlyste en konkret fråga, och den konkreta frågan blir: När kan vi se resultat med fler poliser på gator och torg? Sedan hoppas jag på ett lika rakt svar från statsrådet och inte den typ av svar som Morgan Johansson avlevererade till min kollega Lennart Hedquist där han berättade om det moderata partiprogrammet. Jag frågar: Vad tycker regeringen om antalet poliser?

Anf. 87 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Jag är tacksam för frågan. Mitt raka svar är att den socialdemokratiska regeringen i valrörelsen 2002 lovade att vi skulle utbilda 4 000 nya poliser under mandatperioden. Det löftet står vi för och genomför. Svaret är att det sker en löpande ingång av nya poliser under mandatperioden.

Vi har dessutom, vilket jag vill upplysa Rolf Gunnarsson och alla andra om, sett till att när vi nu bygger om vårt försvar anslår vi en stor del av de pengar som frigörs – det är ju miljardbelopp som frigörs vid omläggningen av försvaret – till förbättringar inom polisväsendet. Det kommer att successivt tillföras mer resurser till polisen. Under de senaste åren har det handlat om ganska många nya miljarder till polisen. Det bör rimligen också kunna resultera i fler poliser både i Dalarna och i andra län.

Anf. 88 ROLF GUNNARSSON (m):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet. Nu är verkligheten något annat än det Bosse Ringholm avlevererar här i kammaren. Jag har i många debatter förut hört att det är fler poliser. För att vara riktigt säker på vem som hade rätt av Bosse Ringholm och mig bad jag riksdagens utredningstjänst titta på antalet poliser under 2002 och 2003 i Dalarna. Och då är antalet färre. Det är någonting att ta med sig till Regeringskansliet, statsrådet. Antalet årsarbetskrafter hos polisen i Dalarna har minskat. Ta det med tillbaka! Talet om poliser är ännu så länge bara tal. Verkligheten är alltså att det är färre. Man måste ju räkna både minus och plus här, statsrådet. Man utbildar så och så många poliser, men det slutar ju också så

och så många poliser. Det har regeringen glömt i allt sitt tal. Ta med det här tillbaka till Rosenbad och fundera allvarligt på det!

Prot. 2004/05:84
3 mars

Anf. 89 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Vi är naturligtvis medvetna om att ett antal poliser går i pension eller på annat vis lämnar sin tjänst. Det var ett av skälen till att vi bestämde oss för att utbilda 4 000 nya poliser under den här mandatperioden. Det gör vi för att tillsätta de tjänster som lämnas och också för att se till att det kan bli ett visst nytillskott. Det skiftar naturligtvis mellan länen. Men den faktiska verkligheten är att för varje år de senaste 5–7 åren har vi levererat mer pengar till polisen. Det har rimligen också inneburit att det har funnits större utrymme för att ha poliser i arbete och tjänst.

Det handlar om att utbilda poliser, och där har vi förstärkt verksamheten. Det handlar om att se till att polisen har bra resurser. Som alla vet gör polisen utomordentligt goda insatser på väldigt många områden. Även åren framöver kommer vi att se till att polisen får goda resurser i form av nya miljarder kronor som bland annat hämtas från försvarsomställningen.

Regeringens utnämningsspolitik

Anf. 90 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Riksdagen har vid flera tillfällen skarpt kritiserat regeringens utnämningsspolitik. Det skedde så sent som våren 2004 när konstitutionsutskottets granskningsbetänkande debatterades och behandlades här i kammaren.

En av de punkter som riksdagen uttalade sig om handlade om det hemlighetsmakeri och den slutenhet som finns när regeringen bereder tillsättningar till högre statliga tjänster. Det är bland annat så att de kravprofiler som regeringen säger att den tar fram när sökandet av kandidater ska inledas, inte arkiveras och inte blir allmänna handlingar. Det blir alltså inte möjligt för vare sig journalister eller allmänhet att granska om rätt man eller kvinna har fått jobbet.

Jag skulle vilja veta av vice statsministern vilka åtgärder som regeringen har vidtagit med anledning av det beslut som riksdagen fattade 2004.

Anf. 91 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Regeringen har utnämningssrätten och utnämningssmakten i sin hand. Vi har ungefär 240 statliga myndigheter där regeringen utser generaldirektörer, landshövdingar och andra chefer. Det sker efter en utomordentligt noggrann process i Regeringskansliet, i enskilda departement men också mellan olika departement. Vid varje enskilt tillfälle sker det en ordentlig genomgång av den kravprofil och den insats som bör krävas av den som tillsätts som chef för myndigheten.

Det bygger i sin tur på samtal med den ansvariga myndigheten och fackliga organisationer och andra synpunkter som hämtas in under processens gång. Det är ett sätt att också tillmötesgå den diskussion som har

Frågestund

funnits under senare tid och försöka göra processen så öppen som möjligt.

Däremot har vi valt, och jag tror inte att vi är unika på den punkten, att ha samma process som till exempel tidigare regeringar har haft, och även borgerliga regeringar, nämligen att det i sista hand är regeringen som utser cheferna. Regeringen gör en bedömning av de kandidater som finns utan att vi lämnar ut slutfasen till offentligheten.

Anf. 92 TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Nu svarade vice statsministern på allt annat än det jag ställde frågan om. Min fråga gällde hur regeringen tänker leva upp till det beslut som riksdagen fattade och den uppmaning som riksdagen gav till regeringen våren 2004. Riksdagen sade att den praxis som hittills har funnits, att de här kravprofilerna inte är allmänna och inte kan granskas av vare sig journalister eller allmänhet, skulle ändras.

Min fråga till vice statsministern handlar inte om några allmänna resonemang om utnämningsspolitiken utan om just denna punkt. Vad tänker regeringen göra för att uppfylla det beslut som riksdagen har fattat?

Anf. 93 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Som ett led i detta arbete sker varje år en redovisning till riksdagen från regeringen av verksamheten över hela det statliga fältet. Det är självfallet så att den redovisningen också innehåller den typ av prioriteringar och tyngdpunkter som regeringen anser ska finnas hos respektive myndighet. Det är den typ av krav som också ställs på myndighetens chef. Av detta är det inte så svårt att läsa ut vilken typ av prioriteringar och bedömningar som regeringen har gjort när det gäller rekrytering av chefer som varit aktuella under årens lopp.

Det visar sig naturligtvis också i de regleringsbrev och andra offentliga handlingar som finns för varje myndighet hur regeringen ställer krav och anspråk på myndighetens chef. Det torde även riksdagens ledamöter kunna göra sig informerade om.

Kommunala lärcentrum

Anf. 94 LENNART GUSTAVSSON (v):

Herr talman! Så kallade kommunala lärcentrum i Norrlands inland har lyckats locka helt nya grupper av studerande till vidareutbildning och högre studier om man får tro den samverkansorganisation mellan ett antal norrländska kommuner som heter Akademi Norr.

Studerande från familjer utan tidigare tradition av högre studier nås. Det ser också ut som om kvinnor har störst nytta av dessa lärcentrum. Det rör sig om både vuxenutbildning och högskola.

Min fråga till statsrådet Hallengren är hur hon ser på betydelsen av dessa kommunala lärcentrum.

Anf. 95 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Jag delar Lennart Gustavssons uppfattning att lärcentrum är väldigt betydelsefulla. Det innebär att det finns en pedagogisk handledning. Det har funnits möjlighet att bygga lärcentrum runtom i

landet med de 350 miljoner som anslogs för ett par år sedan. Det har utvecklats lite olika modeller beroende på hur de lokala förutsättningarna ser ut.

Jag kan bara instämma i mycket av det positiva som Lennart sade här. Det gör att grupper som annars aldrig skulle ha studerat faktiskt studerar. Man behöver inte flytta från sin hemort. Man behöver inte lämna sitt jobb. Man kan läsa på distans och på deltid. Man kan jobba väldigt flexibelt, och det är ju syftet med lärcentrum.

Anf. 96 LENNART GUSTAVSSON (v):

Herr talman! Jag tror att vi är överens om betydelsen av lärcentrum. Men många av dessa har en osäker basfinansiering och lever i ganska stor utsträckning på någon form av projektf finansiering. Vi tänker på vägar, järnvägar och bredband som viktiga delar av en infrastruktur där staten tar ett tydligt och klart ansvar. Jag menar att utbildning på olika nivåer också är en del av en infrastruktur. Vi som bor i de glesare delarna av Sverige har också rätt till den här formen av utbildningsinfrastruktur.

Min följdfråga blir hur statsrådet ser på möjligheten att långsiktigt säkerställa de kommunala lärcentrumens verksamhet.

Anf. 97 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Det finns ett stort statligt engagemang och ett stort statligt intresse när det gäller vuxnas möjligheter att lära. Det handlar också om högskolor och universitet, vilka vi ibland glömmar bort som en del av vuxenlärandet. De är naturligtvis väldigt betydelsefulla, och vi har byggt ut dem med över 100 000 platser de senaste tio åren.

Sedan har vi, som Lennart beskriver, lärcentrum. Det finns en vuxenutbildning där staten finansierar 46 000 platser om året för nästan 2 miljarder. Hela studiestödssystemet är naturligtvis också en viktig förutsättning och en del av en infrastruktur. Vi har kvalificerade yrkesutbildningar och statligt finansierade påbyggnadsutbildningar. Staten tar alltså ett mycket stort ansvar.

När det sedan gäller ansvaret för den konkreta lokalen och verksamheterna däri har staten tagit ett ansvar i ett uppbyggnadsskede, och det är naturligtvis rimligt att kommun och stat delar på ansvaret.

Fartygstrafiken vid Hoburgs bank

Anf. 98 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Miljöministern berömde sig tidigare av att ha tillsatt den statliga utredningen Havsmiljökommissionen. Ett av Havsmiljökommissionens förslag var att all fartygstrafik ska flyttas från, som nu är fallet, Hoburgs bank till att gå utanför.

I arbetet till följd av att Östersjön blir utnämnd som ett särskilt skyddsvärt eller särskilt känsligt havsmiljöområde tas det fram ett åtgärdsprogram. Där ansluter sig den svenska regeringen till förslaget att enbart fartyg med större djupgående än 12 meter ska flyttas ut från Hoburgs bank.

Varför följer man inte Havsmiljökommissionens förslag i denna viktiga del?

Anf. 99 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Jag håller med om att det är mycket viktigt att få bort fartygstrafiken från Hoburgs bank och i stället få den längre ut, utanför Gotland. Där är vi helt eniga.

När man ska komma överens, som vi måste göra runt Östersjön, måste man få med sig samtliga länder i ett gemensamt förslag. Det arbetet har Sverige lett under ledning av Sjöfartsverket, och vi har då gått igenom en lång rad förslag. Däribland ingår just att få den mest djupgående trafiken ut på en djuprutt, men vi har också fått det som vi kallar för områden som ska undvikas. Vidare har vi kunnat enas om nya trafiksepareringssystem i Östersjön, så att vi nu i mars – som är senaste datum – kan få in dessa förslag i ett PSSA-system.

Det förslag som Sven Gunnar tar upp gäller ett av de viktigaste områden där vi måste gå vidare, men vi måste också få med oss övriga länder runt Östersjön för att kunna driva den frågan.

Anf. 100 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Det är i och för sig gott att miljöministern delar min uppfattning, men det är djupt beklagligt att resultatet blivit det som det blivit.

Jag menar att regeringen här måste ligga på hårt. Det kanske inte är risken för grundstötning, och de olyckor och utsläpp som kan bli följden av det, som är det stora problemet utan i stället de diffusa utsläppen av alla de 40 000 fartygsrörelser – varav de flesta har ett mindre djupgående än 12 meter – som går över dessa oerhört känsliga naturområden. Det gäller diffusa utsläpp i form av rengöring av tankar och så vidare. Miljöministern bör göra allt hon kan för att förändra den tekniska uppgörelsen med övriga länder.

Anf. 101 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Jan kan försäkra Sven Gunnar Persson att vi gör allt för att driva på i de här frågorna. Det är inte så svårt att stå i riksdagen med långa önskelistor på allt vi skulle vilja göra. Det finns många åtgärder jag skulle vilja vidta i Östersjön – och i alla internationella vatten – som vi inte kan genomföra.

Få områden är i dag så skadliga för miljön som sjöfarten om man jämför med den potential som sjöfarten har att vara miljövänlig. Vi har mycket stora utsläpp av till exempel svavel från sjöfarten. Som vi nyss berörde har vi inte någon skatt på fartygsbränslena. Det är stora risker förknippade med sjöfarten, och vi trycker på hårt och har intagit en ledande roll i Östersjösamarbetet för att komma vidare.

Det är min förhoppning att vi ska kunna vidta ytterligare åtgärder på grundval av den klassning som vi nu kommer att ha, med ett grundläggande paket av åtgärder för att bättre skydda Östersjön. Det arbetet kommer vi att fortsätta att driva med stor kraft.

Anf. 102 ÅSA DOMEIJ (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till miljöminister Lena Sommestad. Det blir frågestundens tredje fråga om havsmiljön.

Det gäller Miljövårdsberedningens rapport som på ett tydligt och närmast drastiskt sett visar hur illa ställt det är med Östersjön. Min fråga är om miljöministern i samband med miljömålspropositionen kommer med skarpa åtgärder för att göra någonting åt Östersjöns miljö, inte minst när det gäller de diffusa föroreningskällorna.

Anf. 103 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Miljövårdsberedningen ger i sin rapport, precis som Åsa Domeij säger, en mycket dystert bild av läget i Östersjön. Det kan vara så att vi har drabbats av en ekologisk kollaps där det krävs mycket skarpa åtgärder för att återställa miljön.

Vi kommer i miljömålspropositionen med förslag som bland annat kopplar till målen Hav i balans och Ingen övergödning. Beredningen av förslagen pågår, och det är min förhoppning att de ska vara skarpa nog för att vi ska kunna ta ytterligare steg. Det kan dock behövas ytterligare överväganden om mer och skarpare åtgärder på längre sikt.

Det talas i Miljövårdsberedningens rapport om behovet av en beredskapsplan för att se vad vi ska göra om det verkligen rör sig om en ekologisk flipp som man säger, det vill säga att det helt enkelt blivit en förändring i hela ekosystemet. Det kan vi få anledning att återkomma till något senare. Vi kommer också att återkomma till frågorna i den havsmiljöstrategi som planeras senare i vår.

Anf. 104 ÅSA DOMEIJ (mp):

Herr talman! Jag tolkar Lena Sommestad så att hon kommer med ett halvt löfte om bra och skarpa åtgärder för havsmiljön i miljömålspropositionen.

Den svaghet som vi tidigare haft i miljömålsarbetet är inte främst målen utan att vi inte varit tillräckligt bra på att i riksdagen föreslå och besluta om tydliga åtgärder för att målen ska nås.

Anf. 105 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Herr talman! Låt mig kort säga att vi är helt eniga om detta. Just därför kommer fokus i miljömålspropositionen att i hög grad ligga på åtgärder. Målen har vi lagt fast. De ska vara stabila. Vi gör några förändringar där, men framför allt ska vi se på åtgärder och strategier för att komma framåt.

Arbetsmarknaden i Nynäshamn

Anf. 106 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Tio dagar har gått sedan ett av Sveriges största företag, Ericsson, förklarade att de tänker lägga ned hela sin fabrik i Nynäshamn. Utan förvarning vare sig till kommunen eller de anställda läggs hela verksamheten ned och 463 personer förlorar jobbet. Redan tidigare drab-

Frågestund

bades Nynäshamn av försvarsbeslutet. Sammantaget skapar detta en mycket allvarlig situation för Nynäshamns kommun. Mot bakgrund av det har vi från Stockholmsregionens sida noterat att regeringen uttalat sitt stöd och också utlovat extra satsningar. Jag vill därför ställa följande frågor till vice statsministern:

Hur ser regeringen på Ericssons ansvar för den nu uppkomna situationen? Vad kommer regeringen konkret att göra för att bistå Nynäshamn i ett väldigt utsatt läge?

Anf. 107 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! För att ta den sista frågan först vill jag säga att som arbetsmarknadsministern och Ulrica Messing meddelat går regeringen dels in med arbetsmarknadspolitiska insatser via exempelvis Arbetsmarknadsverket och länsstyrelsen, dels ser man till att de planer som finns för infrastrukturen kan fullföljas och eventuellt tidigareläggas. Det gäller både väg 73 och dubbelspårsutbyggnaden. Regeringen och samhället tar alltså sin del av ansvaret.

Mikael Dambergs första fråga är mer problematisk, nämligen vad Ericsson och Ericssons ägare gör för att ta sin del av ansvaret. Flera av de stora företagen har under senare år annonserat stora neddragningar eller indragningar av verksamheten, och då tycker jag att man faktiskt kan ställa större krav på att de också har en lite mer långsiktig planering.

Ericsson har i Nynäshamn, liksom på andra håll i landet, gjort anspråk på stora kommunala insatser, samhällsinsatser, och därför borde Ericsson rimligen kunna göra mer. Jag hoppas att den dialog med kommuner och samhället i övrigt som utlovats från Ericssons sida kan fortsätta och resultera i någonting konkret. Ännu så länge har Ericsson inte visat några kort.

Anf. 108 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Just nu finns det en stor oro i Nynäshamn över vad som ska hända i framtiden. Jag har därför två följdfrågor:

När kan vi förvänta oss svar på frågan vad en tidigareläggning av infrastrukturens satsningar skulle kunna innebära? När tror ni att ni är färdiga med den beredningen i regeringen så att nynäshamnsborna kan få ett svar på vad den kan innebära?

Anf. 109 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! När det gäller infrastrukturinvesteringar snabbbehandlas väg 73 nu i Regeringskansliet, och jag tror inte att det finns några hinder beträffande planfrågor och ekonomiska frågor. Den bör alltså kunna starta under den närmaste tiden. Det är ett definitivt löfte som vi kommer att stå för.

När det gäller den dubbelspårsutbyggnad som diskuterats med bland annat Ulrica Messing, som är ansvarigt statsråd, har hon lovat att undersöka i vad mån man kan åstadkomma en tidigareläggning också på det området.

Sedan vill jag gärna understryka att det som samhället gör måste göras i samverkan med företaget. Vi förväntar oss från regeringens sida större aktivitet, lite initiativ, från Ericssons sida.

Jag hoppas att de löften som man har lämnat till kommunledningen och regeringen omsätts i konkreta handlingar från Ericssons sida. Vi har förväntningar på Ericsson på det området.

Det finns skäl att instämma i det som Mikael Damberg säger. Många människor i Nynäshamn är uppgivna och känner naturligtvis stor ledsnad över den nedläggning som Ericsson har aviserat och som företaget hittills inte har visat att man vill ta fullt ansvar för.

Anf. 110 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Därmed var dagens frågestund avslutad. Vi tackar deltagande ledamöter och statsråd.

Prot. 2004/05:84
3 mars

Frågestund

6 § Allmänna motioner om socialavgifter

*Allmänna motioner
om socialavgifter*

Föredrogs

socialförsäkringsutskottets betänkande 2004/05:SfU8

Allmänna motioner om socialavgifter.

Anf. 111 ANNA LILLIEHÖÖK (m):

Herr talman! Vi moderater vill föra en politik för fler i arbete.

Att 700 000 människor är långtidssjukskrivna eller förtidspensionerade är en djup tragik för varje person som drabbas. Många av dessa skulle både vilja, kunna och till och med bli friska av att gå tillbaka till arbetet, men fastnar i försäkrings- och bidragssystemet. Vi har fler och fler äldre som inget hellre vill än att få en uppgift, men det har byggts upp hinder som gör att det är svårt för dem att finna ett arbete. Det är ett sorgligt och mycket kostsamt slöseri med mänsklig kraft. Mycket mer nytta skulle kunna göras, och det saknas förvisso inte behov att tillgoda.

För att åstadkomma en sådan förändring vill vi moderater först och främst göra det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete. Vi behöver fler som kan och vill arbeta.

En undersökning som publicerades för några veckor sedan visar att många kvinnor som är sjukskrivna direkt skulle förlora ekonomiskt på att gå tillbaka till arbetet. Det finns andra exempel som visar att det faktiskt finns rent ekonomiska skäl för många att inte börja arbeta igen. Vi föreslår därför ett förvärvsavdrag som ger mer över när man arbetar. Vi föreslår slopad statsskatt för äldre. Valet att gå tillbaka till arbete eller att fortsätta arbeta ska vara ekonomiskt fördelaktigt, vilket inte alls alltid är fallet nu.

Men det måste också vara möjligt att få ett arbete. Att få fler jobb handlar givetvis om grundläggande förutsättningar för företagande, investeringar och risktagande. Det kräver många långsiktiga förändringar. Men det finns också åtgärder som kan genomföras snabbt och som ger snara resultat.

Den förda politiken gör det kostsamt och riskfyllt att anställa. Vi har därför föreslagit sänkta arbetsgivaravgifter för att fler ska kunna komma tillbaka eller vara kvar i arbete.

Olika undersökningar har också visat att långtidssjukskrivna har svårt att komma tillbaka till arbetet. Risk för sjukskrivning bedöms som en mycket stor kostnad. Det visar sig emellertid att många blir friska när de får byta arbete och arbetsuppgifter. Vi föreslår att arbetsgivaravgiften ska sänkas när en långtidssjukskriven anställs. Vi pekar på en lösning, nämligen att arbetsgivaravgiften sänks under lika många månader som sjukskrivningen har varat. När man väl är på en arbetsplats skapas förtroende. Riskerna som en arbetsgivare kan ha sett inför en rekrytering bedöms annorlunda och visar sig kanske till och med helt obesannade.

Det är svårt för äldre att få arbete på den svenska arbetsmarknaden. Vi har kommit till en situation där många inte ens försöker få ett arbete, även om de skulle vilja det och har både kunskaper och erfarenheter som verkligen skulle behövas. I en utfrågning bland pensionärer säger exempelvis var tredje pensionär att man skulle vilja ha ett arbete om bara förutsättningarna vore bättre.

Det visar sig att det är i åldern mellan 61 och 65 år som de flesta slutar att arbeta, och de ser sedan mycket små möjligheter att komma tillbaka. Vi vill därför föreslå att arbetsgivaravgiften för personer över 61 år ska sänkas till den nivå som gäller för pensionärer över 65. Detta kan ge bättre förutsättningar för att fler ska kunna fortsätta arbeta. För det gäller ju, herr talman, att ta vara på de fantastiska möjligheter som ges när vi blir både friskare och raskare allt längre upp i åren, och det här vore ett steg på vägen.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till den moderata reservationen 1.

Anf. 112 KENNETH LANTZ (kd):

Herr talman! Kristdemokraterna har i detta betänkande visat, genom att föra fram synpunkter i näst intill samtliga punkter, på att socialavgifterna är betydelsefulla och nödvändiga men inte alltid enkla att förklara och förstå.

Mest häpnadsveckande tycks det vara när man som jag har ett ideellt engagemang inom såväl idrottsrörelsen som frikyrkan. Med full respekt för behovet av att tjäna in pensionspoäng, vilket jag som tidigare försäkringstjänsteman lätt har förståelse för, är det märkligt att idrottsrörelsen har gynnsammare skatteregler än till exempel frikyrkorna och scoutrörelsen. Nu är det viktigt för både idrottsledare och övriga ungdomsledare, inom till exempel frikyrkan och scoutrörelsen, att tjäna in sina pensionspoäng. Med halva basbeloppsregeln blir det inga pensionspoäng, och det ska man vara klart medveten om.

Herr talman! Nu har jag börjat bakifrån i betänkandet. Låt så vara. Ingen ska tro att jag vill plädera för arbete utan sociala avgifter. Men jag anser att lika regler bör gälla för alla, inte minst för dem som arbetar i ideella organisationer. Det är svårt att förklara varför ungdomsledaren i basketklubben kan tjäna 19 000 kr utan att klubben behöver betala sociala avgifter när samma person kanske lägger ned lika mycket arbete inom scoutrörelsen eller i en frikyrka, och där avkrävs man sociala avgifter från första kronan.

Vad är skälet, herr Klockare, till denna ologiska regel? Kan utskotts-majoriteten över huvud taget tänka sig att överväga en ändring av dessa regler? Eller ska Lasse Baskettränare och Lena Scoutledare behandlas på

helt olika sätt? Nu vet jag mycket väl att det är bäst för båda ungdomarna med vanliga löner eftersom de ger pensionspoäng.

I föreningslivet i Sverige i dag är ekonomin, trots Handslaget, ett problem för samtliga föreningar. Enligt nuvarande ordning gynnas idrottsrörelsen på bekostnad av övriga föreningsars seriösa och gedigna arbete. Jag undrar, herr Klockare: Är detta rättvist?

Nu är det inte endast scoutrörelser och frikyrkor som särbehandlas av Skatteverket på detta sätt. I betänkandet läser vi enligt en socialdemokratisk motion att även andra ideella organisationer såsom Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund särbehandlas och vill ha en mer rättvisande behandling. Jag vill fråga Klockare: Vad är svaret till oss som arbetar med såväl scouter och frikyrkliga ungdomsledare som övriga föreningsledare? Varför ska det skilja från den ena personen till den andra eller från den ena klubben till den andra?

Herr talman! Jag står självklart bakom samtliga reservationer som Kristdemokraterna har skrivit i betänkandet. Men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservation 2 under punkt 1.

Sänkning av socialavgifterna med ett avdrag på 5 % av avgiftsun-derlaget är också en regel som är bra för vissa men dock inte andra. Det är inte bra med regelverk som uppmuntrar till olika begrepp och kategorisering av människor på det här sättet.

En annan märklig företeelse som jag vill ta upp är socialavgifterna på artisters reseersättningar och traktamente. Många av de personerna har uppdrag och engagemang av föreningar och kulturinstitutioner med ganska skral ekonomi. Är det av omtanke om artisten, eller varför ska egentligen reseersättningar i just deras fall beläggas med sociala avgifter?

En tanke som slår mig är att man kanske inte tror att handläggarna klarar av att se skillnad på lön och reseersättning. Tror regeringen att artister skulle kunna ta ut allt i reseersättning och traktamente i stället för lön? Är det skälet? Är det denna misstanke som ständigt är rådande i regeringshuset?

Många kulturarbetare och institutioner vill veta vad som ligger bakom detta ställningstagande. Kan Lennart Klockare ge oss ett bra svar som klargör denna begreppsförvirring? Ingen annan anställd, oavsett om det är riksdagsledamöter eller lärare, belastas med sociala avgifter på till exempel traktamente. Vad beträffar reseersättning är en del skattepliktig, och därmed blir det också naturligtvis underlag för sociala avgifter.

Kristdemokraterna anser att det är viktigt med enkla regler och framför allt lika behandling av utbetald ersättning. Det kan inte vara riktigt att Klockares traktamente ska vara skattefritt för tjänsteresan till riksdagen. Men vid en annan tjänsteresa när Lennart Klockare kanske kommer som sångare eller annan kulturarbetare ska helt plötsligt uppdragsgivaren betala sociala avgifter på traktamentet. Är detta tillfredsställande för herr Klockare?

Så vill jag avsluta med en liten uppmaning till utskottsmajoriteten och regeringen. Se till att skattereglerna blir enklare för Förenings-Sverige. Man ropar efter enkla regler, och man bävar varje år inför deklarationer och rapporter och över huvud taget all hantering av löner och avgifter.

För några veckor sedan var jag på en informationsträff som Skatteverket höll för några idrottsklubbar här i Stockholm. Man var överens om att regelverket är alltför krångligt. Mötet avslutades på samma sätt som

jag vill avsluta mitt inlägg, nämligen med en uppmaning till regeringen: Förenkla reglerna för Förenings-Sverige.

Anf. 113 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Jag vill börja mitt anförande med att yrka bifall till reservation nr 5 under punkt 4.

Vi i Centerpartiet anser att vi ska ha lika och rättvisa skatteregler för alla ideella ungdoms- och kulturorganisationer. I dag har alla organisationer som är anslutna till Riksidrottsförbundet en stor skattefördel gentemot andra ideella föreningar och organisationer. Idrottsrörelsen har möjlighet att avlöna sina ledare med upp till ett halvt basbelopp utan att betala arbetsgivaravgifter och särskild löneskatt, detta enligt Riksskatteverkets rekommendationer.

Det råder ingen tvekan om att idrotten är en verksamhet för väldigt många barn och ungdomar och att den gagnar barn och ungdomar fysiskt, psykiskt och socialt. Men vi vet också att inte alla barn och ungdomar är intresserade av idrott. Det finns många andra organisationer och verksamheter som också bedriver viktig verksamhet som bidrar till barns och ungdomars hälsa.

Som exempel kan jag nämna Scoutrörelsen, kyrkliga barn- och ungdomsverksamheter, Vi Unga och Sveriges 4 H. Listan kan göras mycket lång. Det finns också många olika organisationer som bedriver kulturaktiviteter av olika slag för barn och ungdomar. Här vill jag särskilt nämna Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund som bland annat genom Slöjdcirkus når ut till många barn och ungdomar.

Alla dessa viktiga organisationer har inte samma ekonomiska förutsättningar som idrottsrörelsen har för sin verksamhet. Detta är en orättvisa som måste uppmärksammas och ändras.

Om samma regler gällde för alla ideella kultur- och ungdomsorganisationer skulle många fler ungdomar kunna få ett sommarjobb som lägerledare, hjälpledare eller medhjälpare i olika sammanhang. Man skulle också ge fler barn och ungdomar kontakt med skapande kulturverksamhet på ett naturligt sätt.

Skillnaden i skattelagstiftningen mellan olika allmännyttiga organisationer kan inte anses vara motiverade eller rättvisa. Samma skatteregler som gäller för idrottsrörelsen bör därför omfatta alla allmännyttiga organisationer.

Min fråga till Lennart Klockare är: Finns det inga planer på att se till att vi får en mer omfattande och rättvisare lagstiftning som gäller just avgiften för olika organisationer?

Herr talman! Vi i Centerpartiet medverkade till att vi fick en sänkning av arbetsgivaravgiften med 5 % för några år sedan. Det gäller både för egenföretagare med ett tak på 18 000 kr per år och för anställda med ett tak på 3 550 kr i månaden. Detta har i första hand betydelse för de mindre företagen. Det är viktigt att denna sänkning av arbetsgivaravgiften även i framtiden finns kvar för småföretagen.

I den så kallade Björkska utredningen som kom för ett antal år sedan beskrivs hur andra länder i EU reducerar arbetsgivaravgiften för säsongspersonal. Andra länders reducering av arbetskraftskostnaden för säsongsarbete är en betydande konkurrensnackdel för den svenska trädgårdsnä-

ringen. Det berör också företag inom turism som ofta är säsongsbetonade.

Med den arbetslöshet vi har borde varje möjlighet att stimulera till fler anställda tas till vara. Därför är det mycket viktigt att den lönesumma som ger rätt till reducerad arbetsgivaravgift får beräknas på den årliga lönesumman, just för att inte missgynna säsongsanställningar.

Anf. 114 LENNART KLOCKARE (s):

Herr talman! Vi ska nu behandla ett antal motioner. Som har framgått av vad tidigare talare sagt handlar det om socialavgifter. Det gäller minskade socialavgifter, regionala nedsättningar, avgifter för säsongarbetare och nedsatt avgiftsskyldighet för olika föreningar och verksamheter i likhet med det som gäller för idrottsrörelsen. Vi ska återkomma till de punkterna.

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Riksdagen har under hösten behandlat statsbudgeten för 2005 och antagit de förslag till förändringar av socialavgifter som lagts fram i budgetpropositionen. Vi behandlade även under hösten 2004 regeringens förslag till särskild sjukförsäkringsavgift, eller det vi kallar ekonomiska drivkrafter för minskad sjukfrånvaro. Även i den frågan biföll riksdagen regeringens förslag.

Det kan kanske finnas skäl att påminna om att socialavgifterna tas ut för att finansiera system för social trygghet. Socialavgifterna består av en arbetsgivaravgift som betalas in av arbetsgivaren. Men det är löntagarna som avstått löneutrymme för att erhålla en ökad social trygghet. Avgiften uppgår till 29,39 % av avgiftsunderlaget och för arbetsgivarna 27,82 %, det vill säga något lägre.

Vid beräkning av arbetsgivaravgiften gäller att arbetsgivaren får göra ett månatligt avdrag med 5 % eller maximalt 3 090 kr, vilket motsvarar en lönesumma på 741 600 kr. Jag håller med Birgitta Carlsson om att det kommer de mindre företagen bättre till del än de stora. Där har det inte lika stor betydelse. Det är självklart viktigt.

För egna företagare handlar det om ett avdrag på 9 000 kr upp till en lönesumma på 180 000. Men redan den 1 januari 2002 infördes ytterligare en reducering på 10 % för företag inom stödområde A. Totalt sett blir det alltså 15 %. Det innebär att avdraget var maximerat till 7 100 kr för ett företag och 18 000 för en egenföretagare. Men sedan, mina vänner, har vi också sänkt arbetsgivaravgiften vid det senaste årsskiftet med 0,24 %. Dessutom avskaffade vi den tredje sjuklöneveckan, vilket också kommer företagen till del.

Herr talman! Det finns nu ett antal motioner där det föreslås olika sänkningar för olika yrkesgrupper och verksamheter. Jag ska försöka att kort kommentera några motioner. Men först vill jag deklarerera att utskottet anser att huvudprincipen måste vara att alla inkomster som ligger till grund för rätten till socialförsäkringsförmån bör innebära att socialavgifter erläggs.

Kristdemokraterna har i en motion påtalat att avgiften hämmar konkurrensmöjligheten. Jag har sagt tidigare i mitt anförande att löntagarna har avstått löneutrymme för att få den välfärd som vi i dag har. Man kan säga så här i tankevärlden: Eftersom det är löneutrymme som är avstått

Prot. 2004/05:84
3 mars

*Allmänna motioner
om socialavgifter*

som avgiften sänks med så ska det väl tillkomma löntagarna. Man kan ju fundera på det.

Kristdemokraterna har också tagit upp precis det som Kenneth Lantz sade här om traktamente och reseersättningar. Ytterligare kritik som man vill framföra mot regeringen gäller onödig ryckighet, som man kallar det. Jag tycker att det är en oberättigad kritik. Som jag säger införde man ju från 2002 dessutom en ytterligare reduktion av socialavgiften. Jag tror, och jag hoppas att kd och Kenneth Lantz också håller med mig om det, att de företag som blir berörda av det som ni kallar för onödig ryckighet är glada åt de sänkningar av arbetsgivaravgiften som man får i stödområde A. Jag tror att det i många fall också kan vara det som avgör om företaget kan få leva kvar eller om det måste läggas ned på grund av det befolkningsunderlag som finns.

Jag tycker att det här är en viktig och bra del i nedsättningarna av socialavgiften. Var och en förstår ju att vi inte kan ha ett system där det spretar åt alla håll och där en del grenar och verksamheter får avdrag och andra inte.

Men, herr talman, när det gäller den ideella verksamheten och idrottsverksamheten så är det precis som flera talare här har sagt; upp till ett halvt basbelopp behöver man inom idrottsrörelsen inte avlägga socialavgiften. Man kan ha viss förståelse för detta. Det här är Sveriges största folkrörelse, och sänkningen har säkert en stor betydelse.

Men man kan också fundera på ifall den ska vara kvar. Vi har pratat om det flera gånger i den här talarstolen. Ska idrottsrörelsen ha nedsättningen av socialavgiften eller ska den ha någon annan form av nedsättning eller stöd på annat sätt? Det är väl någonting som man också kan fundera över i framtiden.

Det finns en utredning nu som kan ta frågan till sig. Det är en utredning om inkomstbeskattning av idrottslig verksamhet. Det kanske är läge att man lägger in frågan där, för då kanske man får ett likartat synsätt över hela arbetsmarknaden.

Anf. 115 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Herr talman! Jag vill tydliggöra att jag absolut inte menade i mitt anförande att vi på något sätt ska försämra villkoren för idrottsrörelsen. Det gäller i stället att förbättra för annan viktig verksamhet. Jag har själv varit scoutledare i 25 år och vet hur mycket kraft och energi man får lägga ned på det. Det gäller alla dem som arbetar som ledare på frivillig basis. Många har inte möjlighet till det, och det blir allt svårare att få människor att ställa upp därför att tiden inte räcker.

Det skulle vara en morot om man kunde ge en liten ersättning till de människor som lägger ned mycket tid och kraft på att se till att våra barn och ungdomar har en meningsfull sysselsättning. Finns det inga planer alls från Socialdemokraternas håll på att man skulle kunna vidga begreppet och i stället låta fler föreningar och organisationer ta del av den skattesänkning som idrottsrörelsen har i dag?

Anf. 116 LENNART KLOCKARE (s) replik:

Herr talman! Birgitta Carlsson frågar om det finns några planer på att vidga det här. Vi har en huvudprincip, som jag sade i mitt anförande: Alla de inkomster som också ger rätt till socialförsäkringsförmåner bör

beskattas. Man bör ta ut en socialavgift. Det tycker jag är en regel som man måste ha.

Om man skulle vidga det här, vilket är möjligt, så får det konsekvenser, Birgitta Carlsson. Det påverkar den framtida pensionen också. Vi fyra som har varit uppe i debatten i dag står ju alla, åtminstone i dag, bakom överenskommelsen i pensionssystemet. Jag tycker att de enskilda människor som jobbar med den här verksamheten ska kunna jobba in en bättre pension för varje krona de tjänar för den sista tredjedelen av livet.

Anf. 117 BIRGITTA CARLSSON (c) replik:

Herr talman! Jag står bakom pensionsuppgörelsen, och jag tycker att det känns viktigt att vi har en bred uppgörelse när det gäller den frågan. Jag tycker ändå att det här inte handlar om så stora belopp att det kommer att ha någon större betydelse för den enskilda människan. Däremot skulle det betyda mycket för unga människor som kanske studerar och lägger ned mycket kraft och energi på att vara fritidsledare eller arbeta i någon ideell organisation på sin fritid. Det skulle vara en morot för dem.

Det finns så mycket stimulans i detta att det skulle uppväga den lilla minskning som det eventuellt skulle kunna bli i form av en något minskad pension så långt fram. Det finns mycket fler fördelar än nackdelar i detta, som jag ser det.

Anf. 118 LENNART KLOCKARE (s) replik:

Herr talman! Fördelar och nackdelar faller lite olika. Fördelarna faller på organisationen och nackdelarna möjligen på den enskilde individen som ska leva av det som man har kvar. Jag håller nog med Birgitta Carlsson trots allt; det kanske är överkomligt att leva med detta. Men man måste ändå ha någon form av princip när det gäller vilka förmåner som man ska ta ut ersättning för. Vi tycker att det är bra om vi har ett skattesystem och ett system för socialförsäkringarna som vi också finansierar på ett likartat sätt.

Men vi måste komma ihåg att när det gäller idrottsrörelsen så kom detta till av det enkla skälet att man skulle kunna klara av avdrag för de kostnadsersättningar som man hade där. Därför förde man även över det här i det nya pensionssystemet. Men vi får väl se hur länge det är kvar där. Man kanske hittar andra lösningar som är bättre. Sedan får vi kanske diskutera något annat i de här frågorna nästa gång; vi får väl se.

Anf. 119 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Herr talman! Vi är ganska överens, Lennart Klockare och jag. Men det finns en del som skiljer oss åt.

Jag ska börja med det positiva. Alla är väl glada över rabatter, realisationer och liknande. Visst är det bra med den lilla procentsatsen på fem enheter som vi sänker arbetsgivaravgiften med. Gratis är ju gott.

Däremot säger Klockare att det inte är bra när det spretar. Där är vi också överens. Men det är ju precis det det gör. Det spretar ju. Vi har ju talat om att en del får lov att ha ett halvt basbelopp, medan andra inte får det. En del människor är tydligen mindre värda, eller vad är skälet till den här fördelningen?

En del får avgifter på sitt traktamente, medan andra inte har sociala avgifter på sitt traktamente. Säg inte annat än att det spretar. Hur ser

Prot. 2004/05:84
3 mars

*Allmänna motioner
om socialavgifter*

Klockare på detta? Ska vi finna någon gemensam lösning på det här problemet, eller ska det spreta framöver också?

Anf. 120 LENNART KLOCKARE (s) replik:

Herr talman! Det är en del av verksamheten som spretar. Om det spretar om helheten i övrigt kan vi diskutera. Det är idrottsrörelsen som har förmånen att inte betala socialavgifter upp till ett halvt basbelopp. Som jag sade i replikskiftet med Birgitta Carlsson kan man fundera på om vi ska ha kvar det eller om vi ska hitta lösningar på det så att alla ideella verksamheter i framtiden behandlas på samma sätt. Det tycker jag är viktigt.

Kenneth Lantz pratade om människor som är mindre värda. Det är knepigt att förstå. De som får en förmån är i så fall mer värda. Den som är idrottsmänniska får ju ingen förmån i pensionssystemet för det första halva basbeloppet, och skulle då vara mindre värd. Men jag tror nästan att Kenneth Lantz tyckte tvärtom.

Anf. 121 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Herr talman! Detta är ju just på föreningsnivå. Jag håller med om att det är skillnad. Betalar man ingen socialavgift ska man heller inte ha några förmåner. Det är självklart. Det är föreningarna som behandlas lite olika. De vill naturligtvis ge någon form av ersättning till sina ledare.

Jag tycker att det är bra om vi kan ha en fortsatt diskussion om regelverket rent allmänt. Jag bidrar gärna med förslag, idéer och tankar på det här sättet för att vi ska hitta en rimlig gemensam nivå för de olika föreningsaktiviteter som finns i vårt land.

Jag tror att vi kan vara överens om att det är väldigt viktigt att vi har ledare som engagerar sig till förmån för det uppväxande släktet. Det behövs mer än någonsin.

Jag vill ställa en avslutande fråga om något som jag tog upp i mitt tidigare anförande. Det gäller de enkla reglerna.

Jag var på en informationsträff för idrottsklubbar här i Stockholm då Skatteverket informerade om ett krångligt regelsystem. Ropet skallade verkligen i lokalen från såväl föredragshållare som från oss adepter som lyssnade. Hur ska vi bete oss med alla dessa regler? Kommer regeringen att aktivt ansvara för att det blir ett enklare regelverk för Förenings-Sverige i framtiden?

Anf. 122 LENNART KLOCKARE (s) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis önskvärt att saker och ting blir enklare. Det skulle jag inte alls ha något emot i mångt och mycket. Verkligheten är kanske inte sådan att man kan göra saker och ting så enkla. Då kanske det inte fyller sitt syfte.

Det måste finnas ett regelverk för att man ska kunna hantera det på ett riktigt sätt. Det går inte att säga: Skicka in de pengar ni får över varje månad, så är det skatten. Det skulle ju vara enkelt, men det skulle inte bli så mycket i skatt.

Avslutningsvis vill jag säga att jag beundrar alla människor som jobbar ideellt i olika organisationer, i idrottsrörelsen, i kyrkan – som Kenneth pratade om – och i scouterna. Alla dessa ideella människor gör en

fantastisk insats här i landet. Det skulle se helt annorlunda ut om de inte gjorde den insatsen. De är verkligen beundransvärda.

Jag pratade med vice statsministern Bosse Ringholm efter frågestunden nyss. Jag sade att jag skulle vilja ha ett rundare Sverige. Varför?

Jag kommer ju längst uppifrån norr. Där är avstånden långa för ungdomslag som är ute och åker. Låt mig ge ett konkret exempel: När man åker från Kiruna till Luleå är det en enkel resa på 36 mil. Det kostar pengar. Man kanske åker varannan helg.

Man vill få hela idrottsrörelsen med på att jämna ut detta. Det har man inte lyckats med. Jag tänker försöka bearbeta regeringen. Man kanske kan ge något råd till idrottsrörelsen om hur man ska fördela pengarna.

Tack för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

Prot. 2004/05:84
3 mars

*Allmänna motioner
om socialavgifter*

Jakt och viltvård

7 § Jakt och viltvård

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2004/05:MJU7
Jakt och viltvård.

Anf. 123 SINIKKA BOHLIN (s):

Herr talman! Dagens debatt handlar om jakt och viltvård i Sverige. I historiskt perspektiv har jakten varit en fråga om överlevnad för familjen, människan och byn. I dag är jakten högt värderad som rekreation och den ger en avkopplande och meningsfull fritid för Sveriges omkring 300 000 jägare.

Det finns också ekonomi i jakten. Man har beräknat det årliga jaktvärdet, kött- och rekreationsvärdet till omkring 1 ½ miljard kronor.

Viltvården har också stor betydelse för skogsvården. Alltför stora stammar av klövvilt leder till överbetning och skador på plant- och ungskog. Det är ett hot mot virkeskvaliteten i framtidens skogar och påverkar också den biologiska mångfalden. Därför är det angeläget att man inventerar viltstammarna och försöker finna gemensamma lösningar som tillgodoser både skogsbrukarnas och jägarnas intressen.

I dagens betänkande behandlas 101 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2003 och 2004. Frågorna har en stor bredd. Det handlar om småviltsjakt ovanför odlingsgränsen, älgjakt, viltvårdsområden, eftersök av vilt samt djurskyddsaspekter. Antalet frågor och bredden på frågorna visar klart det stora intresset i landet och i detta hus för jakt- och viltvårdsfrågorna.

Ett flertal nu aktuella motioner tar upp frågor där riksdagen i huvudsak har delegerat beslutanderätten till regeringen och regeringens myndigheter.

Det förekommer att vilda djur orsakar ekonomiska förluster. Därför finns det enligt lagstiftningen möjligheter till skyddsjakt. Vissa av dessa frågor behandlade utskottet tidigare under mandatperioden och därför har vi i detta betänkande valt att behandla dessa frågor i en förenklad form.

Det kan nämnas att utskottet under våren 2004 beslöt om motioner om skydds jakt på rovdjur och att regeringen skulle se över regelverket angående skydds jakt på initiativ av enskild utan tillstånd. Denna fråga bereds nu i Regeringskansliet.

Jakten, rovdjursfrågorna, viltvården och skydds jakten diskuteras mycket på landsbygden. Den diskussionen är många gånger ganska hätsk. Det är viktigt att den fortsatta debatten även tar hänsyn till de människor som bor på landsbygden. Det behövs säkert bättre information och mer kunskap så att vi i en bra debattform kan försöka skapa bra och uthålliga levnadsförhållanden även för människor på landsbygden.

Anf. 124 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Jag vill först av allt yrka bifall till reservation 2, så är det utrett.

Herr talman! Det är viktigt att poängtera det utskottets andre vice ordförande berättade här, nämligen att detta är ett förenklat förfarande med ett stort antal motioner. Ingen ska tro att våra normala ställningstaganden för den skull är undantryckta. De är nämligen uttryckta i ett tidigare betänkande, och där finns de också att beskåda.

När det däremot gäller § 28 börjar detta snart bli en följetong som kommer att sakna motstycke när, eller om, detta någon gång kommer i hamn. Det senaste löftet jag fick, i en debatt med jordbruksministern, var att detta skulle komma vid årsskiftet. Sedan hänvisades det till Gräsödomen, som då var något försenad. Gör jag en förändring i tiden motsvarande denna försening skulle förändringen i förordningen ha kommit nu i början av januari, och den har fortfarande uteblivit. Den senaste uppgiften är att den ska komma till våren. Min fundering är: Vilken vår? Jag undrar om ministern menar innevarande vår, nästkommande eller någon därpå. Jag konstaterar att viljan saknas.

Jag kommer att uppehålla mig vid de reservationer vi har lagt fram, detta för att inte sprida ut hela resonemanget om jakten och dess berättigande i vårt samhälle.

När det gäller säljakt kan vi konstatera att populationen har ökat markant de senaste åren. Det innebär med naturnödvändighet också att konflikterna ökar. På sina håll ökar de väldigt tydligt. Här anser jag att regeringens förhållningssätt när det gäller att kunna åtgärda problemet är oerhört fyrkantigt. Vi vill underlätta detta och via länsstyrelserna kunna se till att man får bättre underlag för att kunna göra jakten effektivare. Man erkänner svårigheterna, men naturligtvis inser man inte behoven av att göra någon förändring. Vi har föreslagit att man exempelvis ska låta yrkesfiskare kunna utöva jakt i direkt anslutning till fiskeredskap. Detta har man dock inte velat tillgodose. Viljan saknas.

När det vidare gäller jakt på säl vet alla som ägnar sig åt jakt att flacka skjutvinklar ofta ger rikoschetter. Eftersom det bara är tillåtet att jaga från land blir det också väldigt flacka skjutvinklar. Ett sätt att minska det problemet skulle vara att tillåta varmintkulor, en mjukare kula som deformeras mycket lättare. Inte ens här vill dock regeringen tillmötesgå våra synpunkter, utan man vill bara traska vidare. Jag tvingas återigen konstatera att viljan saknas.

När det gäller ersättningar vid rovdjursangrepp handlar det framför allt om vargen och eventuella angrepp på människor. Detta är inte regle-

rat, vilket i sig är anmärkningsvärt. Vi kan över huvud taget inte förstå varför inte detta skulle omfattas av ersättning från staten. Det är ju ändå staten och riksdagen som har beslutat att vargen ska finnas, och ersättning utgår ju för andra djur. Jag tvingas återigen konstatera att viljan saknas.

Vi belyser också detta med dubbelregistrering vid exempelvis älgjakt, något som förekommer i några delar av Sverige. Det kränker både äganderätten och förfoganderätten över samma mark. Ni kan tänka er själva – man har planerat jakt en dag, och helt plötsligt dyker det upp helt andra människor på samma område och bedriver jakt på motsvarande sätt. Det är som gjort för att konflikter ska uppstå.

Att man är medveten om problemet kan vi läsa oss till i betänkandet, men man har inte för avsikt att göra någonting. Man har sagt att man ska titta närmare på det, men när det gäller den här regeringen innebär ”titta närmare” att man lägger det i någon form av låda som därefter inte öppnas. Jag konstaterar återigen att viljan saknas.

När det gäller jaktkortsavgift vid tillsynsjakt – vilket innebär, för den som inte vet, att den som är jägare och har rätt att inneha vapen etcetera ska stå i omedelbar anslutning till den som jagar och alltså till och med kunna ingripa fysiskt, det vill säga ta i vapnet, om det skulle behövas – tycker vi att det är onödigt att utta en jaktkortsavgift även för dessa ungdomar, som det främst gäller. Det skulle vi vilja ta bort, eftersom det bara är en som kan utöva jakt samtidigt. Även här saknas dock viljan.

När det gäller möjlighet för permanent rörelsehindrade att jaga från motorfordon, exempelvis från en fyrhjulig motorcykel eller liknande, måste man i dag göra en ansökan där man anger vilka djur som ska jagas, hur många som ska jagas etcetera. Detta tycker vi är sällsynt onödigt, och därför vill vi få en förändring till stånd. Men också här saknas viljan.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag ta upp eftersöksprioritet. Ni vet naturligtvis alla att ni ska anmäla om ni kör på ett klövvilt, men om man anmäler det till polisen säger Naturvårdsverkets regler att polisen snarast *bör* underrätta jakträttsinnehavaren, inte *skall*, vilket jag över huvud taget inte kan förstå. Jag ställer mig frågan: Har djur olika värde för Socialdemokraterna, eller är det återigen så att viljan saknas?

Anf. 125 SVERKER THORÉN (fp):

Herr talman! När vi nu debatterar miljö- och jordbruksutskottets betänkande *Jakt och viltvård* är det viktigt att veta att utskottet redan 2000 konstaterade att även om beslutanderätten i jakt- och viltvårdsfrågor i huvudsak delegerats till regeringen fanns det behov av en samlad redovisning från regeringens sida till riksdagen. Miljö- och jordbruksutskottet föreslog ett tillkännagivande om att regeringen borde återkomma till riksdagen med en samlad redovisning av sitt arbete med jaktfrågor och vilka åtgärder som planerades för dessa frågor. Ännu har ingenting hänt.

Våren 2004 behandlade vi betänkandet *Skyddsjakt på rovdjur* och föreslog då beträffande skyddsjakt på initiativ av enskild utan föregående beslut av myndighet ett tillkännagivande om en samlad översyn av reglerna, bland annat 28 § jaktförordningen. Inte heller det har ännu resulterat i något konkret.

Att ännu inget hänt med anledning av dessa två tillkännagivanden är allvarligt av minst två orsaker. En är att alla de människor som, ofta

ideellt, gör en stor och viktig insats genom jakt och viltvård behöver och har rätt till besked om förutsättningar och spelregler för sitt engagemang. Den andra rör förståelsen för och tilltron till den förda rovdjurspolitiken och oss politiker. Ska vi kunna öka förståelsen för rovdjurspolitiken kan vi inte ha ett regelverk som är svårtolkat och otydligt utformat.

Herr talman! Synen på våra rovdjur och då särskilt vargen är en mycket omdebatterad fråga. Debatten om rovdjurspolitiken handlar om en klassisk liberal fråga – naturvården. För Folkpartiet liberalerna är debatten angelägen och viktig. För att vi ska komma framåt måste det debattläge, eller snarare brist på konstruktivt debattklimat, som rått de senaste åren brytas. Vulgärdebatten gynnar ingen, vare sig varg eller människa. För att detta ska ske har vi alla – riksdagsledamöter, intresseorganisationer och enskilda – ett mycket stort ansvar.

Samtidigt måste vi nu finna bra metoder att möta oro, skapa vägar för snabba kontakter med myndigheter och öka kunskapen om rovdjuren. Det räcker då inte med enkel kunskapsöverföring och information, utan det krävs dialog och delaktighet i förvaltningen av de stora rovdjuren. Folkpartiet liberalerna menar att detta också måste ske särskilt i de regionala rovdjursgrupperna och i det nationella rovdjursrådet. Vi anser att det är avgörande för den fortsatta utvecklingen att man går från enbart informationsöverföring till att de blir forum för verklig diskussion som ger konkreta resultat.

Detta har nu av utskottsmajoriteten lyfts in i betänkandet under rubriken Administrativa frågor, vilket vi välkomnar. Nu är det upp till bevis, och det brådskar. Konkretion och problemlösning kommer att ge stöd för livskraftiga stammar av våra rovdjur. Folkpartiet anser att det är mycket viktigt med lokalbefolkningens stöd och acceptans för detta arbete. Vi måste också komma bort från sifferexercis och fokusera på att nå livskraftiga, jaktbara stammar även av våra rovdjur. I dagsläget med små och sårbara rovdjurstammar måste dock fokus ligga på skadeförebyggande åtgärder, snabb och bra kommunikation mellan myndigheter och lokalbefolkning samt ersättning för skador.

Herr talman! Den tjuvjakt som vi fått tydliga bevis för under året, sedan vi senast debatterade, är just nu kanske det allvarligaste hotet mot dagens rovdjursstammar. Här gäller, på samma sätt som jag inledningsvis markerade, att det är upp till bevis för regeringen att få något gjort. Mycket kraftfulla insatser krävs. Naturvårdsverkets påpekande att verket anser att regeringen bör överväga en förstärkning av polisens och tullens resurser för att förbättra möjligheterna att förebygga jaktbrott är värda att notera och jämföra med verkligheten.

Herr talman! Jag går nu över till ett sakområde från den kust som jag kommer från. Gråsälen var framför allt under 1960-talet hårt drabbad av miljögifter. På senare år har dock sälen återhämtat sig och bestånden ökat. Att bestånden har ökat har lett till problem för yrkesfisket, eftersom gråsälen tar fisk och trasar sönder fiskeredskapen. Enligt Naturvårdsverket är beståndet av gråsäl nu så pass starkt att det skulle tåla en begränsad jakt.

Jakten efter gråsäl regleras sedan 1988 genom en rekommendation av Helcom. Rekommendationen innebär att jakt bara kan accepteras om det gäller vetenskapliga undersökningar av jakteffekterna i områden med sälskador samt för att förebygga skador. Samtidigt pågår nu en diskuss-

ion inom Helcom om att ändra rekommendationen. En expertgrupp inom Helcom har uttalat sig för begränsad jakt till skydd för fisket. Det är Naturvårdsverkets uppgift att fördela kvoter på de län som drabbats hårdast.

Efter den senaste tidens skadeökning för fisket i län som inte ingår i säljaksområdet bör detta enligt Folkpartiet liberalerna omprövas så att ytterligare län med stora problem kan ingå. Något län bör även utses till försökslän för att under noggrann kontroll och utvärdering få bedriva säljakt från båt. Redan våren 2000 tillkännagav riksdagen att regeringen i samråd med berörda myndigheter borde vidta åtgärder som gör det möjligt att bedriva någon form av jakt för att komma till rätta med de olägenheter som fiskerinäringen drabbas av till följd av den ökande sälstammen. Efter Naturvårdsverkets signaler och även uttalandena från expertgrupper i Helcom är det nu dags för regeringen att vidta de åtgärder som riksdagen efterfrågat.

Herr talman! Även på detta politikområde finns ett leveransunderskott vad gäller konkreta åtgärder som regeringen nu måste åtgärda.

Anf. 126 BJÖRN VON DER ESCH (kd):

Herr talman! Det finns ett talesätt som säger att ”aldrig ljugs det så mycket som före ett val, under ett krig och efter en jakt”. Rätt eller fel – det antyder hur sägenomspunnen och känsloladdad jakten är. Inte desto mindre vet alla vi som jagar att det finns lika många uppfattningar om jakt och vilt som det finns jägare.

För bara 50 år sedan såg viltfaunan i stora delar av vårt land helt annorlunda ut jämfört med i dag. Älg var en sällsynthet fram till älgexplosionen på 70-talet. Rådjur hörde bara södra Sverige till. Hjort – såväl kron- som dovhjort – fanns knappt utanför hägn.

I dag är bilden en helt annan. Klövviltets utbredning har varit närmast exempellös sett mot senaste århundraden. Vildsvinsstammen har vuxit sig stark igen och nya arter, som till exempel mufflonfår, blir allt vanligare.

Denna exceptionella tillväxt och utbredning av viltstammarna med nya arter har kunnat äga rum i stort sett utan myndighetsingripanden, och utan att motsvarande ökning av rovdjursstammen har skett. Att här föreligger ett orsakssamband torde vara uppenbart, vilket naturligtvis inte utesluter att miljö, klimat och biotoper också har haft sin betydelse.

Sambanden är som vi vet oerhört komplicerade och sammanvävda. De är därför också utomordentligt känsliga för mänskliga ingrepp. Sådana ingrepp kan därför lätt få ödesdigra konsekvenser om man inte noga följer upp dem. För det finns det sällan tillräckliga resurser. Därför är det föga förvånande att såväl beslut som uppföljning oftast blir mest ändamålsenligt genomförda om de sker nära dem som direkt berörs av jakt- och viltproblem.

Ett utomordentligt bevis härför är den delegering av beslut rörande älgjakt från statlig myndighet till jägare som numera gäller. Därmed har en tidigare närmast osannolik byråkrati försvunnit samtidigt som älgstammen hålls på önskvärd nivå.

Denna principiella inställning till delegering återspeglar också den av EU så omhuldade subsidiaritetsprincipen. Därför framstår det som beklagligt att – framför allt när det gäller beslut rörande rovdjuren – princi-

pen i dag oftast är den omvända. Som motivering hänvisar man till att rovdjurspolitiken ska vara sammanhållen. Men eftersom just rovdjur vägrar fördela sig jämt över landet och inte heller respekterar nationsgränser blir talet om sammanhållen politik en chimär för framför allt de människor som bor i gränstrakterna. Regionala beslut av respektive länsstyrelser skulle av berörd befolkning upplevas långt rationellare.

Bestämmelsen att jaktgäst som deltar i lodjursjakt måste vara folkbokförd i det län där jaktmarken är belägen framstår som en obegriplig skrivbordsprodukt. När länsgräns och jaktmark inte sammanfaller, måste då jakten avbrytas när man passerar länsgränsen? Eller måste förälders och barns mångåriga jakt upphöra om någon av dem flyttar till ett annat län? Jag skulle vilja säga att denna typ av nonsensbestämmelser skapar irritation mot myndigheter helt i onödan. Genom att i stället visa uppskattning av de ideella krafter som utan ersättning utför arbete till jaktens fromma skulle myndigheternas relation till berörd allmänhet kunna förbättras.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 2.
(forts. 9 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då aktuell debatt om barnkonventionen skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

*Aktuell debatt:
Barnkonventionen*

8 § Aktuell debatt: Barnkonventionen

Anf. 127 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Sverige var det land som kanske mest aktivt arbetade för att FN:s barnkonvention skulle komma till stånd. Nu har den funnits i 15 år, och den har betytt mycket för att lyfta fram barns behov och rättigheter runtom i världen. Därför är det desto mer anmärkningsvärt att vi i Sverige på en rad punkter inte själva lever upp till åtagandena i barnkonventionen.

I januari i år gjorde FN:s barnrättskommitté en genomgång av situationen för barn i Sverige. På punkt efter punkt uttrycker den oro över att Sverige inte behandlar barn utifrån barnkonventionens intentioner. Antalet påpekanden har dessutom ökat sedan föregående genomgång för fem år sedan. Kommittén konstaterar att flera av de åtgärder som den uppmanade Sverige att vidta då ännu inte har genomförts på ett tillfredsställande sätt. Det tycker inte vi kristdemokrater är acceptabelt. Därför har vi begärt den här debatten, dels för att få svar från regeringen om varför ingenting har hänt på de punkterna, dels därför att vi tycker att frågor

som berör barn behöver lyftas fram på ett tydligare sätt inom alla politik-områden.

Det beslut som har upprört oss mest på senare tid är behandlingen av de apatiska flyktbarnen. Hur kan ett land som berömmar sig av att vara både välfärdens viktigaste utpost på jorden och ett världssamvete när det gäller humanitet behandla de mest skyddsvärda och samtidigt mest skyddslösa barnen på det grymma sätt som görs i dag? Det bryter mot snart sagt varenda paragraf i barnkonventionen. Vad ska den svenska regeringen svara FN:s barnrättskommitté, som uppenbarligen delar vår kritiska inställning till svensk flyktingpolitik och därför uppmanat regeringen att agera? Beslutet som fattades häromdagen i riksdagen att fortsätta att utvisa de apatiska barnen tror jag knappast imponerar på kommittén. Det gör det definitivt inte på oss kristdemokrater. Därför tänker vi fortsätta att driva frågan på olika sätt. Det ska bli intressant att höra vad Berit Andnor har att komma med till sitt och regeringens försvar.

Anf. 128 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Barns och ungdomars situation är en mycket angelägen fråga som engagerar de flesta människor. Jag tar gärna varje tillfälle att diskutera hur vi gemensamt ska förbättra barns och ungdomars livsvillkor och möjlighet till inflytande ytterligare.

Svenska barn och ungdomar har det generellt sett bra. Internationella jämförelser visar otvetydigt att det är så. En av ledamöterna i FN:s barnrättskommitté uttryckte i samband med den granskning av Sveriges tredje rapport som nyss refererades att barn kan vara lyckliga som får växa upp i Sverige.

Även om vi kan vara stolta över hur barn och ungdomar har det i Sverige är vi inte nöjda. Alla barn har det inte lika bra. Alltför många barn lever i familjer med utsatt ekonomi. Det förekommer att barn mobbas eller utsätts för annan kränkande behandling utan att vi vuxna reagerar. Många pojkar och flickor lider av stress och dålig självbild. Det kan ibland ta sig uttryck i ätstörningar. En del barn lider av övervikt till följd av stillasittande och felaktiga matvanor. Flickors symtom på psykisk ohälsa blir inte heller lika uppmärksammade som pojkars. Barn och unga får alltför sällan komma till tals i frågor som berör dem.

Målet för regeringens barnpolitik är att barn och unga ska respekteras, ges möjlighet till utveckling, trygghet, delaktighet och inflytande. För att uppnå detta mål krävs det insatser inom i stort sett samtliga politikområden.

Senare i år kommer jag att presentera ett sammanhållet program för ett Sverige anpassat för barn och unga, ett program där vi presenterar ett antal åtgärder för hur vi ska fortsätta arbetet för att åstadkomma ett Sverige som sätter barnets bästa i främsta rummet.

Många av de verksamheter och beslut som berör barn och unga hör till kommunernas och landstingens verksamhetsområden. Det handlar till exempel om skolan, fritidsverksamheten, sjukvården, kommunikationerna. Den strategi som riksdagen har fattat beslut om, och som också regeringen arbetar efter, handlar därför mycket om att stödja kommuner, landsting och andra myndigheter i deras arbete för att förverkliga barnkonventionen.

Prot. 2004/05:84

3 mars

Aktuell debatt:

Barnkonventionen

I den absoluta majoriteten av kommunerna, och även landstingen, finns det ett stort engagemang och en vilja att utveckla sina verksamheter. Ett tecken på detta är att de konferenser för politiker och tjänstemän i kommunerna som Barnombudsmannen genomför är välbesökta.

Ett tiotal kommuner har tagit initiativet att bilda ett partnerskap för att utveckla barnkonventionsarbetet. Regeringen har i dag beviljat dessa föregångskommuner medel till uppbyggnad och samordning av partnerskapet. Det kommer att tjäna som en inspirationskälla för övriga kommuner.

Tillsammans med Sveriges kommuner och landsting och Boverket planeras också en försöksverksamhet i ett tiotal kommuner för att utveckla barns och ungas inflytande och delaktighet när det gäller den fysiska planeringen. Beslut har i dag också fattats av regeringen till en förstudie om möjligheterna att inrätta ett kunskapscentrum för barnkonventionsrelaterade frågor.

För att öka barnkompetensen inom hälso- och sjukvården har jag tillsammans med vård- och äldreomsorgsminister Ylva Johansson tagit initiativ till konferensen "Mötet med barnet". Den kommer att genomföras under april månad. Syftet är att lyfta fram goda exempel och sprida dem runtom i landet.

Skolan är en stor och viktig del i barns och ungdomars liv. En hög kvalitet på undervisningen och en god arbetsmiljö är prioriterat i regeringens politik. Både inom förskolan och skolan har resurser tillförts för att öka antalet vuxna. Lugn och ro och respekt för varandra krävs när alla ska lära. Ingen elev ska behöva gå till skolan med en klump i magen av rädsla. Alla skolor ska ha ett handlingsprogram för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling.

Förslag bereds för att utveckla elevernas rätt till inflytande och delaktighet. Ett lagförslag som syftar till att ytterligare stärka skolans ansvar för att skydda barn och unga mot mobbning och kränkande behandling bereds just nu i Regeringskansliet.

En angelägen fråga är de asylsökande barnens situation. Barn som kommer till Sverige måste få ett gott omhändertagande. Några exempel på åtgärder som vidtagits under senare år är att personaltätheten på Migrationsverkets gruppboenden har ökat. Barnen har rätt till en god man, och Migrationsverket bedriver tillsammans med Barnombudsmannen en intern utbildning i barnfrågor för att säkerställa att det finns barnkompetens, att barn kommer till tals och att deras situation redovisas i ärendena.

Arbetet med att ytterligare förbättra dessa barns situation pågår kontinuerligt, bland annat genom en utökad samverkan och genom särskild kvalitetsgranskning av samtliga barn- och ungdomsenheter.

Alltför många barn lever i familjer med utsatt ekonomi. Regeringen prioriterar därför insatser för att minska antalet ekonomiskt utsatta barn. En arbetsgrupp med uppgift att beskriva och analysera situationen för dessa barn presenterade därför en rapport i höstas som bland annat visar att det är barn till ensamstående och barn med föräldrar med utländsk bakgrund som är de mest drabbade.

Den viktigaste åtgärden för att minska den ekonomiska utsattheten är kampen mot arbetslösheten.

Men det krävs också ekonomiskt riktade insatser. Regeringen har därför tillsammans med samarbetspartierna föreslagit att vi ska avsätta

1 miljard kronor för att höja underhållsstödet, förbättra bostadsbidraget och införa ett barntillägg för studerande. Vidare kommer barnbidraget och flerbarnstillägget att höjas nästa år. För att ytterligare förbättra situationen för barn som växer upp i ekonomisk utsatthet krävs det åtgärder inom fler områden.

Den rapport som har presenterats ligger till grund för ett fortsatt beredningsarbete i Regeringskansliet.

Intressant i det här sammanhanget är en rapport med internationella jämförelser som har tagits fram på uppdrag av EU-kommissionen. Rapporten visar att de länder som har en generell välfärdspolitik har lägst andel barn som lever i ekonomisk utsatthet. Rapporten visar också betydelsen av en allmän förskola och en skola som är till för alla och är av hög kvalitet, för att kompensera ojämlikheter och ge alla barn goda förutsättningar i livet.

Det har kommit flera alarmerande rapporter om unga flickors och pojkars ökade fysiska och psykiska ohälsa. Det ökande antalet barn som lider av övervikt och fetma är oroande. Orsaken är många gånger stillasittande och felaktig kost. Fysisk aktivitet finns därför numera inskriven i läroplanen för skolan. Tillsammans med Riksidrottsförbundet genomförs en satsning på idrott för barn och unga. Statens folkhälsoinstitut och Livsmedelsverket har haft ett uppdrag att föreslå åtgärder för att förebygga och åtgärda övervikt och fetma.

Ett alltför lite uppmärksammat problem är flickor som skadar sig själva. Socialstyrelsen har fått i uppdrag att analysera och kartlägga flickor som skadar sig själva och också föreslå åtgärder. Rapporten bereds just nu i Regeringskansliet. Också Statens beredning för medicinsk utvärdering har ett uppdrag att kartlägga och analysera kunskaper om flickor med vissa psykiska störningar, särskilt avseende adhd.

Projektet Flicka, som jag tog initiativ till hösten 2003, tar sin utgångspunkt i den ökande kommersialisering och sexualisering som unga flickor och pojkar möter och de konsekvenser detta får. Syftet är dels att få i gång en diskussion och kritiskt tänkande hos flickorna och pojkarna själva, dels att den så kallade branschen ska se sitt ansvar när det gäller unga flickors självbild.

Ideella organisationer som Rädda Barnen, Bris, Unga Örnar, Röda Korset med flera har en viktig roll i arbetet med att ytterligare förbättra barns och ungas situation. Jag värdesätter mycket det arbete som utförs av dem. Jag har för avsikt att inrätta en barnrättsdelegation i syfte att systematisera mina och övriga regeringens kontakter med de ideella organisationerna.

Slutligen: I nästa vecka kommer regeringen att presentera en skrivelse till riksdagen om insatserna för barn och unga i statsbudgeten.

Anf. 129 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Det var en ganska gedigen genomgång. Jag vill minnas att Maj-Inger Klingvall hade ungefär en motsvarande för fem år sedan, när vi hade en motsvarande debatt angående Barnrättskommitténs genomgång då. Nu återkommer Barnrättskommittén och har samma påpekanden därför att det som utlovades i den debatten inte har åtgärdats. Det tycker jag att vi ska ha i minnet när vi fortsätter.

Prot. 2004/05:84

3 mars

Aktuell debatt:

Barnkonventionen

Jag tänker hålla mig till flyktingpolitiken i dag. Det är också på det området som de flesta påpekandena har gjorts av Barnrättskommittén.

Att barn far illa av svensk flyktingpolitik tycks de flesta vara överens om. Men regeringen drar en helt annan slutsats av det än vi kristdemokrater och de flesta andra partier här i riksdagen. Hårdare tag tycks vara Socialdemokraternas lösning på problemen. Jag ska ge några exempel.

Barn till asylsökande som gömmer sig ska oftare kunna utvisas ensamma – lyssna på det! – alltså utan sina föräldrar. Man hör riktigt resenemanget bakom, att med det hotet ska vi väl kunna röka ut dem ur sina gömställen så att vi kan avvisa hela familjen.

Barn som har gått in i ett apatiskt tillstånd och måste sondmatas, bytas blöjor på och närmast befinner sig i ett vegetativt tillstånd ska inte kunna få särskild prövning på grund av detta utan kan liksom hittills utvisas om de är i transportabelt skick, som det heter. Vad innebär ”transportabelt skick” i det här sammanhanget, Berit Andnor? De barn som bärs ut till flygplan i medvetslöst tillstånd räknas tydligen till kategorin transportabla i dag.

Barn som kommer hit ensamma förvaras på flyktingförläggningar månad efter månad, ibland till och med år. Försvinner de tycks det inte kunna vara så mycket man kan göra åt saken. Personalen på förläggningen har till exempel ingen möjlighet att förhindra att barnen och ungdomarna hämtas upp i en bil av någon som uppger sig vara en släkting. Ingen vet vad barnen utsätts för, och ingen tycks vilja veta.

Att det ser ut så här har vi känt till länge, och det finns förslag om att utse en företrädare för barnen omedelbart när de kommer – det förslaget har legat länge – och att socialtjänsten sedan ska se till att det ordnas fosterhem. Men tiden går, och fortfarande har vi inte sett något av de förslagen komma upp till beslut på riksdagens bord. Hur många barn ska hinna försvinna till ett ovisst öde innan det händer, Berit Andnor?

Var finns engagemanget för de barn som har hamnat här hos oss på grund av svåra förhållanden i sina hemländer? De har inte bett om att få se sina mammor våldtas, sina pappor föras bort och försvinna.

Alla de apatiska barn som de senaste två åren vårdats vid barnavdelningen Eugenia vid Karolinska sjukhuset har liknande upplevelser med sig dit. I flera fall hade mamman utsatts för sexuellt våld och barnet blivit vittne till det. Samtliga familjer har utsatts för fruktansvärda trauman i sitt hemland. När de skickas tillbaka är det till otrygghet och skräck. De vet det, och deras reaktioner blir därefter.

Förutsättningen för att barnen ens ska kunna påbörja den långa vägen tillbaka till livet är att deras föräldrar får besked om att de fått uppehållstillstånd. Föräldrarnas förmåga att i sin tur ge barnen hopp och framtidsstro är avgörande för barnets tillfrisknande. Vad som händer med dem när de transporteras till sina hemländer är det ingen som vet, men eftersom de förhållanden som rådde när de flydde i många fall råder fortfarande går det i alla fall att föreställa sig.

Kan Berit Andnor svara hur det har gått för de apatiska barn som redan utvisats så att vi som oroar oss för det kan få lugnande besked i dag?

I Genèvekonventionen står det tydligt att flykting är den som befinner sig utanför sitt land och känner välgrundad fruktan för förföljelse, på grund av ett antal kriterier. Det kan knappast råda någon tvekan om att barn som varit med om så svåra upplevelser som de jag beskrev känner

välgrundad fruktan för att återvända till den plats där detta hände. De har alltså egentligen flyktingstatus. Då borde det inte råda någon tvekan om att det är för deras bästa att de får stanna. Det borde de alltså få göra utifrån rena skyddsskäl.

Men om man nu gjort bedömningen att inte ens de skälen är tillräckliga finns ytterligare en möjlighet, och det är att ge uppehållstillstånd av humanitära skäl, till exempel på grund av svår sjukdom eller omständigheter som uppkommit under en lång vistelsetid i Sverige.

Nu har vi alltså ett antal barn som enligt läkarexpertis befinner sig i ett livshotande tillstånd. Varför eller hur det har uppkommit måste då få bli en andrahandsfråga. Lika lite som vi börjar förhöra en person som har råkat ut för en olycka varför han sladdat av vägen, om han körde för fort innan det hände eller så innan vi forslar honom till sjukhus, borde det vara självklart att vi inte börjar med en utredning för att sedan eventuellt ge barnen den hjälp de behöver.

Det är så regeringen gör, och man motiverar det med att det annars skulle bli en humanitär katastrof. Sanningen är ju att vi befinner oss mitt uppe i en humanitär katastrof när vi avvisar de här barnen.

Jag minns när jag växte upp hur alla talade om den så kallade baltutlämningen med stor avsky. Nu håller vi på med en barnutlämning, som vi också kommer att få skämmas för under årtal framöver om vi inte hejdar den.

Vi kristdemokrater har inte gett upp hoppet om att moderater och socialdemokrater ska ta sitt förnuft till fånga och gå med på att barn som av läkare bedöms lida av depressiv devitalisering, som facktermen lyder, ska få uppehållstillstånd av humanitära skäl.

Vad tycker Berit Andnor, som är högsta ansvariga för att barnkonventionen efterlevs i Sverige? Går det att tolka den så att det är till de apatiska barnens bästa att utvisas i det tillstånd de befinner sig? Om jag inte får svar på någon annan fråga i dag så vill jag ha svar på den.

I detta anförande instämde Stefan Attefall, Sven Brus, Holger Gustafsson, Lars Gustafsson, Johnny Gylling, tredje vice talman Helena Höij, Dan Kihlström, Kenneth Lantz, Maria Larsson, Lars Lindén, Ulrik Lindgren, Torsten Lindström, Sven Gunnar Persson och Rosita Runegrund (alla kd).

Anf. 130 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Sverige har varit ett land med relativt gott renommé vad gäller humanitet, och det är svårt att acceptera att här i dag finns barn som befinner sig i ett apatiskt tillstånd. Att komma i kontakt med dessa barn är upprörande och lämnar ingen oberörd. Vi får heller inte glömma bort andra svårt sjuka barn som befinner sig i liknande situationer. En grupp får inte ställas mot en annan.

Min och Moderaternas uppfattning är att dessa barn bör kunna beviljas uppehållstillstånd med stöd av det regelverk som vi har redan i dag.

Fru talman! Låt mig för det första erinra om vad som står i barnkonventionen.

”Konventionsstaterna erkänner att varje barn har en inneboende rätt till livet.”

”Konventionsstaterna skall till det yttersta av sin förmåga säkerställa barnets överlevnad och utveckling.”

”Konventionsstaterna erkänner barnets rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård och rehabilitering.”

”Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att främja fysisk och psykisk rehabilitering samt social återanpassning av ett barn som utsatts för någon form av vanvård, utnyttjande eller övergrepp”.

För det andra har varje barn i en asylprocess rätt till en individuell bedömning av egna skäl för uppehållstillstånd. Skulle vi acceptera ett kollektivt ja accepterar vi samtidigt möjligheten att säga ett kollektivt nej. Vi vill i stället, fru talman, fortsätta att värna barnets rätt till en individuell prövning, helt i enlighet med barnkonventionen.

För det tredje finns det goda utrymmen att bevilja uppehållstillstånd med anledning av de generella regler som finns om humanitära skäl. Med stöd av detta lagrum har också uppehållstillstånd beviljats personer som lider av livshotande sjukdom och som behöver vård i Sverige.

Fru talman! Dessutom finns det i ett skrivbord hos regeringen ett färdigt lagförslag sedan juni 2004, som kommer från en enig utredning, om att ytterligare stärka det humanitära innehållet i asylprocessen när det gäller barn. Vi väntar fortfarande på att denna lag ska komma till riksdagen. När kommer den?

För det fjärde har vi portalparagrafen i utlänningslagen som vägleder svenska myndigheters arbete i asylprocessen. Där kan vi läsa följande:

”I fall som rör ett barn skall särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver.”

För det femte, slutligen, kan Utlänningsnämnden utöver detta besluta i komplicerade ärenden i en nämnd där det finns en domare och två ledamöter. Dessa ledamöter utses av de politiska partierna här i riksdagen, och här har ledamöterna en stor möjlighet att se till att ta till vara dessa barns intressen när det gäller det slutgiltiga beslutet om de ska få stanna i Sverige och att agera utifrån barnkonventionen. Senast hände detta i dag.

Värt att notera i detta sammanhang är att Vänsterpartiet tyvärr, fru talman, har valt att bojkotta Utlänningsnämnden och tar alltså inte till vara den möjligheten att påverka om barn slutligen ska få stanna eller inte. Från moderat håll vet jag att vi har agerat, och vi har använt oss av denna möjlighet vid ett flertal tillfällen, senast alltså i dag.

Fru talman! Detta är bara kortsiktiga åtgärder.

Det krävs ett tvåfrontskrig för att komma till rätta med den nu uppkomna situationen. Förutom att ge barn vård och omsorg krävs att väntetiderna för besked om uppehållstillstånd kortas betydligt. Detta ansvar har regeringen.

Riksrevisionen har i dagarna kommit med en framställan till riksdagen där man granskat regeringens och Migrationsverkets åtgärder i asylprocessen. Rapporten visar att det brister påtagligt i effektivitet och kvalitet och att väsentliga brister som Migrationsverket beskrivit i en rapport till regeringen inte har redovisats vidare till riksdagen. Enligt Riksrevisionen följer Migrationsverket inte heller upp vad som har hänt med asylsökande barn efter att utvisning verkställts. Problemet verkar alltså vara mer ett organisatoriskt problem än ett lagstiftningsmässigt.

Vi anser, fru talman, att regeringen nu måste lägga all kraft på att levera den nya instansordningen och den lagstiftning som vi sedan länge

har krävt och som skulle leda till stora förbättringar i fråga om de nu aktuella problemen.

Fru talman! Riksrevisionen har också granskat om regeringen och de statliga myndigheterna har följt den nationella strategin för att införliva barnkonventionen i sitt vardagliga arbete. Riksrevisionen konstaterar visserligen att det finns tydliga krav på barnperspektivet men långt ifrån i alla regleringsbrev.

Också Barnombudsmannen har i en studie visat att 13 av 88 undersökta myndigheter inte tycker att barnkonventionen är relevant för deras arbete. För detta har regeringen det yttersta ansvaret.

Min fråga till Berit Andnor blir därför: Vilka åtgärder ämnar socialministern vidta för att gå Riksrevisionen och Barnombudsmannen till mötes i deras bistra kritik?

I detta anförande instämde Magdalena Andersson, Hillevi Engström, Björn Hamilton, Bengt-Anders Johansson, Anna Lilliehöök, Jan-Evert Rådström och Anita Sidén (alla m).

Anf. 131 MARITA ARONSON (fp):

Fru talman! Först ska jag ge några samtalsexempel från Bris hjälptelefon.

En flicka ringer och berättar att hon hittat sin mamma liggande på golvet misshandlad av pappan. Flickan är rädd och vill att misshandeln ska upphöra. Pappan har lovat att inte slå mamma om flickan låter pappan ha sex med henne. Samtalet avbryts av att det knackar på hennes låsta dörr.

En flicka ringer och undrar vad Bris kan göra för att hon och hennes storebror ska få stanna. Familjen har fått det slutliga utvisningsbeslutet. Familjen är romer och har varken hem eller tillhörigheter. Man får inte göra så här mot barn, säger hon i telefonen.

Det här är ett par röster från barn som ringer Bris hjälptelefon. De är exempel på många barns utsatta situation i vårt svenska samhälle i dag. Det handlar om barn i Sverige som saknar starka företrädare och som ofta inte förmår att föra sin egen talan. Det är barn vars föräldrar, på grund av egna problem, inte förmår att vara de goda föräldrar som de borde vara eller som de vill vara. Det är barn som faller igenom samhällets skyddsnät eller som aldrig har fångats upp av det. Vi i Folkpartiet vill ge en röst åt dessa barn.

Om vi jämför oss med många andra länder har de svenska barnen det på ett sätt mycket bra, men det finns tydliga revor i den svenska välfärden när det gäller vissa barngrupper. Vi känner inte riktigt igen oss i den beskrivning som Berit Andnor lämnade alldeles nyss.

Under hela mitt yrkesverksamma liv har jag som neuropsykolog både i kliniskt arbete med barn och i forskning sett att många barn har en mycket utsatt situation i Sverige. Utifrån den kunskapen vill jag lyfta fram några barngrupper.

Det handlar om ca 150 000 barn som är ekonomiskt utsatta, som riskerar att växa upp under ekonomiskt mycket knappa resurser och som ofta är barn till ensamstående mödrar och barn till utrikesfödda föräldrar. Forskningen visar att barn som utsätts för ekonomiska problem under tidiga barnår har tendenser att utveckla svårigheter på flera områden,

Prot. 2004/05:84

3 mars

Aktuell debatt:

Barnkonventionen

bland annat hälsa och kognitiv utveckling. Men det handlar inte bara om att ge pengar till dem, utan det handlar om värdighet och makt. Se till att alla föräldrar som kan arbeta också får ett arbete i Sverige! Det skulle hjälpa de här barnen bra.

Under 2001 vräktes 1 000 barnfamiljer från sina bostäder, vilket innebär 1 500–2 000 vräkt barn. Respekten för den vuxnes integritet och självbestämmande får inte ha företräde framför hänsynen till barns bästa.

Ca 200 000 barn och ungdomar – enligt nya beräkningar kanske 300 000 barn – växer upp i familjer med missbruk i Sverige, och missbruket tenderar att öka. 80 000–100 000 barn växer upp med en förälder som lider av en psykisk sjukdom. Barn till missbrukare och psykiskt sjuka blir ofta föräldrar till sina egna föräldrar. Många tvingas att bli vuxna i förtid, ta ett stort ansvar och undertrycka sina egna behov och önskemål för att ta hänsyn till den alkoholiserade eller sjuka föräldern. Vi vet också att 100 000 barn blir vittnen till våld i familjen.

Ofta bär dessa barn med sig känslor av skam och skuld. Det finns ett antal kommuner som driver projekt för de här barnen, ibland tillsammans med ideella organisationer, men långt ifrån alla får hjälp. Enligt en nyss redovisad undersökning finns det sådana här projekt i bara 79 av 249 kommuner. Det är kanske endast 5 000 av 300 000 barn som får hjälp.

Varje år föds 100–200 barn med alkoholrelaterade fosterskador där mamman har missbrukat alkohol under graviditeten. Om mödravården får hjälp, tillräckliga resurser och kunskap kan dessa skador på barnen undvikas till stor del.

Ca 8 000 barn i Sverige har minst en förälder som är frihetsberövad. Vad finns det för konkreta åtgärder för dessa barn?

Och så till de kanske 150 barn som nyligen har varit föremål för diskussion i socialförsäkringsutskottet och som har nämnts här i dag. Det gäller de apatiska barnen som mer eller mindre har slutat att leva. Dessa barn, som med hela sin kropp visar att de behöver stöd och hjälp och som har utsatts för maximal stress och hot om avvisning under lång tid, skulle behöva få ett permanent uppehållstillstånd för att kunna påbörja en psykisk bearbetning av sina traumatiska upplevelser. I stället tycks regeringen tro att om dessa barn beviljas uppehållstillstånd skulle det kunna leda till att flera barn skulle drabbas av denna apati.

Allt vad jag under åren har lärt mig om barnspsykologi tyder på att detta inte är sant. Utöver flera traumatiska upplevelser har dessa barn också under lång tid levt under rädsla, oro och hot om att sändas tillbaka till sitt hemland från vilket de flytt. De känner förstås också föräldrarnas oro för att behöva sändas tillbaka till ovisshet. Deras psykiska störningar som har lett till livshotande funktionsbortfall är en följd av svåra psykiska trauman i kombination med en hotfull livssituation under kortare eller längre tid och är inte avsiktliga. Låt en oberoende expertgrupp bedöma barnen, enligt det förslag som lades fram av fem partier i socialförsäkringsutskottet, men gör det snabbt, för det är bråttom eftersom dessa barn har livshotande tillstånd.

Fru talman! Sverige åtog sig för snart 15 år sedan att efterleva FN:s konvention om barnets rättigheter. För sex år sedan antog regeringen en nationell strategi för genomförandearbetet. Det har kommit rapporter från Barnrättskommittén och Riksrevisionen som visar på stora brister i lan-

dets kommuner och även bland myndigheternas agerande när det gäller barnkonventionens genomförande.

Min fråga är: Tycker barnminister Berit Andnor, som är ytterst ansvarig för barns situation i vårt land, att vi följer barnkonventionen för de grupper av barn som jag har lyft fram? Jag hoppas att jag får ett ärligt och konkret svar den här gången.

I detta anförande instämde Gunnar Andrén, Hans Backman, Anne-Marie Ekström, Solveig Hellquist, Tobias Krantz, Gunnar Nordmark, och Lars Tysklind (alla fp).

Anf. 132 GUNILLA WAHLÉN (v):

Fru talman! Sverige är ett bra land att leva i för de allra flesta barn, dock inte för alla. Vårt land har en stolt tradition av demokrati, solidaritet och öppenhet. Vi hade tidigt en insiktsfull och bra barnpolitik för barns välfärd och hälsa. Barnbidrag, föräldraledighet, mödravårdscentraler, barnavårdscentraler, skolhälsovård och tandvård infördes för att säkra barns rätt till vaccinationer och gratis tandvård. Barnens rätt till integritet och skydd stärktes genom förbudet mot barnaga.

Denna politik har bidragit till att vi har världens lägsta spädbarnsdödlighet och en bra fysisk hälsa hos barn och ungdomar. Barn och ungdomar har rätt till en fri skolgång som har bidragit till att ungdomarna har blivit kreativa och nyfikna. Men någonting allvarligt har hänt i Sverige.

Barns rättigheter och rätt att bli lyssnade på och tagna på allvar är inte självklar för alla barn och ungdomar i Sverige i dag. Alltför många barn och ungdomar mår sämre. Det gäller i stor utsträckning särskilt flickor och barn till invandrare. Många asylsökande barns situation är katastrofal. Jag instämmer med tidigare talare som har beskrivit asylsökande barns situation. Man måste absolut göra någonting åt den situationen nu. Den psykiska ohälsan hos barn och ungdomar i Sverige försämras, och det är allvarigt.

Fru talman! Ingen annan konvention om mänskliga rättigheter har någonsin fått så stor uppslutning över hela världen som barnkonventionen. Den ska vara ett kraftfullt verktyg i arbetet för barns rättigheter. Staten har det yttersta ansvaret för att barns rättigheter enligt barnkonventionen förverkligas. För att förverkliga rättigheterna för barn i utsatta situationer krävs att man vet vilka som ansvarar för att rättigheterna uppfylls. Man måste veta vilka makthavare och beslutsfattare som kan förbättra barns situation.

Sverige har fått skarp berättigad kritik från FN:s barnrättskommitté som bland annat kräver att gömda flyktingbarn får gå i skola. Dessutom måste svenska domare lära sig mera om barn. Sverige fick kritik på över 40 punkter, ungefär dubbelt så många som förra gången – för fem år sedan.

Villkoren för barn i Sverige är alltför olika. Vissa kommuner åsidosätter barnens rättigheter utan att något händer. Barnombudsmannen bör få en starkare ställning och kunna engagera sig i enskilda fall, anser Barnrättskommittén. Sverige behöver en bättre statistik, till exempel om antalet funktionshindrade barn och antalet barn som utsätts för övergrepp. Arbetet mot rasism och mobbning måste bli bättre. Vänsterpartiet

Prot. 2004/05:84
3 mars

Aktuell debatt:
Barnkonventionen

har drivit flera av dessa frågor, till exempel att Barnombudsmannen ska få mera makt.

Fru talman! Det räcker inte med punktinsatser såsom projektet Flicka och extra öronmärkta miljoner för att lappa igen de största hålen i skyddsnätet. Det är nödvändigt med strukturella förändringar på alla nivåer, i riksdag, kommuner, länsstyrelser och inom verk och myndigheter. Det är inte endast en angelägenhet för skola, vård och omsorg.

Efter sin granskning föreslår Riksrevisionen att regeringen måste precisera målen, öka och konkretisera kraven på verk och myndigheter och arbeta för att barnkonventionen implementeras i deras verksamhet. Det är inte till fyllest att det kanske bara är Vägverket som klart visar att man arbetar för att följa barnkonventionen. Måluppfyllelsen på kommunal nivå måste utvärderas av staten.

Barnkonventionens artikel 5 b säger att man ska överväga regler för absolut rätt till biträde för barn i domstolar. Barnens röst i rättsprocesser måste höras. Deras ställning måste stärkas, och deras synpunkter måste tas på allvar.

Vänsterpartiet menar att bland annat domare, poliser och socialarbetare måste få en generell och specifik kompetens för att arbeta med barnperspektiv och förstå skillnaden mellan föräldrars rätt och barnens rätt.

Barnombudsmannen har uttalat att barns uppgifter om våld, hot och övergrepp måste tas på största allvar. Vänsterpartiet delar den uppfattningen. Vi anser att särskilda barnprotokoll ska upprättas i mål som rör vårdnad, boende och umgänge där alla beslut ska motiveras utifrån barnets bästa. Varje barn ska ha ett ombud med specialkompetens.

Barnens rätt måste ovillkorligen stärkas i Sverige när det gäller såväl flickor och pojkar som barn som tillhör minoritetsgrupper och barn med särskilda behov.

Regeringen har det yttersta ansvaret för att åtgärda de brister som Barnrättskommittén visat på. Det program som ministern talar om måste vara konkret. Det måste komma nu. Och vad är ett kunskapscentrum för barnrelaterade frågor?

I detta anförande instämde Tasso Stafilidis (v).

Anf. 133 BIRGITTA CARLSSON (c):

Fru talman! Det är bra att debatten om hur Sverige efterlever barnkonventionen förs här i riksdagen i dag. Det visar att vi lyssnar på dem som känner stor oro över utvecklingen i vårt land. Trots att vi är ett välmående land där de allra flesta barn får gå i skolan, har tillgång till sjukvård, har ett hem och sällan behöver gå och lägga sig hungriga, finns det alltför många barn och ungdomar som känner stor oro inför framtiden. Vad de saknar är ofta trygghet. Statistiken över barns och ungdomars psykiska ohälsa talar sitt tydliga språk; här är det något dramatiskt som håller på att hända.

Brisrapporten som kom i veckan visar på det stora antal kontakter som tagits av barn och ungdomar. Det är barn och ungdomar som i sin förtvivlan och hopplöshet ringer eller sms:ar för att få en vuxenkontakt, en kontakt med någon som lyssnar och som bryr sig om.

I Rädda Barnens årsrapport, som också kom i veckan, är rubriken *Barnfattigdomen i Sverige*. Där beskrivs hur barn som växer upp i en

fattig familj upplever sitt liv och sin situation. Trots en viss minskning lever i vårt land fortfarande över en kvarts miljon barn i en fattig familj. Och skillnaden ökar mellan fattiga och rika, mellan barn med utländsk och barn med svensk bakgrund och mellan barn till ensamstående och barn i familjer med två vuxna.

Fru talman! En fråga som har varit och är mycket aktuell, som i högsta grad berör barn och vårt sätt att tolka barnkonventionen, är på vilket sätt vi hanterar och behandlar frågan om de apatiska flyktingbarnen. Frågan har diskuterats här i riksdagens talarstol och dessutom behandlats i socialförsäkringsutskottet.

Vi från fem partier i riksdagen tog ett utskottsinitiativ där vi framförde önskemål om att dessa barn som hamnat i ett svårt apatiskt tillstånd skulle få uppehållstillstånd av humanitära skäl. Tyvärr fick vi ingen majoritet i utskottet för detta förslag.

Läkare, sjuksköterskor, organisationer som arbetar med dessa frågor och otaliga privatpersoner har reagerat på vår flyktingpolitik. Vi har kunnat läsa rubriker som Svensk flyktingpolitik – en humanitär katastrof, Ett ädelt misslyckande och Sätt det enskilda barnets bästa främst i debatten om barn i apatiskt tillstånd. Men det verkar som om alltför många i denna riksdag har slagit dövörat till och bryr sig alldeles för lite om dessa utsatta barn. Min förhoppning är att både socialdemokrater och moderater vid nästa behandling i utskottet som sker nästa vecka ska ha påverkats i positiv riktning när det gäller en humanitär bedömning av asylskälen för dessa apatiska barn.

Fru talman! Det finns tydliga tecken på att stress och psykiska problem hos barn och ungdomar ökar. En stor majoritet bland daghems- och skolpersonalen uppger i olika enkäter att problemen vuxit snabbt under de senaste tio åren. Depressioner har blivit vanliga hos barn, och förskrivningen av antidepressiva medel till dem har mångdubblats på några få år.

Vad kan detta bero på, frågar jag socialminister Berit Andnor. Jag tror knappast att det är skolans fel. Däremot upplever många föräldrar att de får stressa mer än tidigare och att deras tid med barnen har minskat. Hela vårt samhälle har ett mycket högt uppskruvat tempo. Medieutbudet är enormt och pressen på våra barn och ungdomar är stor.

Vi måste ta reda på mer om orsakerna till försämringen i hur barn och ungdomar mår, om orsaken finns i familjen, i medierna, i reklamen eller i skolan eller om det är flera olika orsaker som samverkar. Något har hänt som drabbar barn och ungdomar, och det är dags att vi tar reda på vad!

Fru talman! Barn behöver kärlek, trygghet och omtanke. De behöver bli sedda och få komma till tals, och deras åsikter måste respekteras. Att ge barnen mer tid är mycket väl använd tid. Barnaåren går så fort, och det tar tid att lägga en bra grund att bygga vidare på.

Alla föräldrar måste få större valfrihet att själva bestämma om och hur länge de ska vara föräldralediga, vilken barnomsorg de vill välja och kunna tillbringa mer tid med sina barn. Barn måste få ta tid.

Jag kan inte låta bli att rekommendera er att läsa debattartikeln i DN i fredags av Per Kåge, där han visar på att barn har olika behov och att det också ställer olika krav både på familjer och på barnomsorgen. Här måste friheten öka för familjerna att få samman livspusslet på ett bra sätt.

Prot. 2004/05:84

3 mars

Aktuell debatt:

Barnkonventionen

Anf. 134 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! Låt mig börja med att tacka Kristdemokraterna som begärt eftermiddagens debatt. Det finns verkligen tusen och en anledningar till att lyfta fram hur vårt samhälle behandlar vår gemensamma framtid och det uppväxande släktet.

Jag hade så gärna, fru talman, kolleger och tv-tittare, velat använda min debattid till att prata om hur vi i Sverige fortfarande bygger skolbyggnader som inte är anpassade för barnen, hur man tränger in alltför många elever i samma klass, hur mobbning uppstår, hur alltför barn växer upp i fattigdom, om föräldrarnas ångest när de inte kan ge allt till sina barn, hur telefonsamtalen till Bris ökar, hur unga tjejer skär sig i armarna av den ångest som ingen kurator är kvar att ta hand om, hur utskrivningen av antidepressiva medel till barn i stället ökar, hur pojkar i idrotten och på gymmen använder anabola, hur barn utsätts för sexuella övergrepp, hur narkotikan kryper ned i åldrarna, hur stressen ger tecken på åderförkalkning hos dagisbarn, hur otryggheten ökar – hur många barn som helt enkelt inte blir sedda.

Jag hade velat polemisera mot Marita Aronson och Folkpartiets idéer om att hårdare tag och längre straff ska hjälpa den 14-åring som kommit på glid och inte längre är en del av samhället. Jag hade velat säga att straff inte ger trygghet och att trygghet är det enda som kan minska brottsligheten. Jag hade velat fråga Inger Davidson varför Kristdemokraterna inte vill ge samma rättigheter till barn till homosexuella som till andra barn. Jag hade velat säga ja till Barnläkareföreningens och FN:s krav på att också gömda flyktingbarn ska få rätt till skolgång.

Fru talman! Jag hade velat tala om situationen ute i världen, om de palestinska flyktingbarn jag mött som inte har ens en strimma av hopp, om barnsoldater, om hur de som aldrig startar några krig – barnen – alltid blir de första offren, om hur svenska minor lemlästar lekande ungar, om *trafficking*, sexhandel och slavhandel med barn i Europa. Jag hade velat tala om rättvisa, fritidsgårdar, mer pengar till skolan, tull för att stoppa *trafficking* av knark, arbetstidsförkortning, rätt för småbarnsföräldrar att vara hemma och ett stopp för vapenexporten. Jag hade velat vara stolt över den barnmiljard som socialministern nämnde och som Miljöpartiet drev igenom. Jag hade velat vara stolt över att tillhöra det parti som ville flytta fram ikraftträdandet av den sexualbrottslag som vi beslutade om i går. Jag hade velat visa friårets betydelse för barnen. Jag hade velat kräva barnkonsekvensanalyser vid alla beslut som rör barnen. Jag hade velat kräva sänkt rösträttsålder. Jag hade till och med velat berömma projektet Flicka.

Men, fru talman, det finns något som hindrar mig, något som är för mig helt obegripligt, helt oanständigt och väldigt sorgligt och som jag måste tala om före det andra. Den här riksdagen, eller rättare sagt en del av den, tog nämligen genom socialförsäkringsutskottet ett beslut för bara ett par veckor sedan. Det var ett beslut som riskerar att putta svaga, sjuka, döende barn över den gräns där de aldrig igen kan bli återställda eller där deras liv kommer att släckas innan det ens hunnit börja.

Runtom i Sverige ligger 100, 150, kanske 200 barn som kommit hit från länder i krig eller med svår etnisk förföljelse. Det är trasiga barn som bär på svåra trauman, med minnen av att se sin mamma bli våldtagen, sin pappa död eller som kanske själv har blivit våldtagen. Det är

barn som brutit samman av sina trauman och brutit samman i den svenska asylprocessen. Det är barn som inte längre kan äta, gå på toa, kommunicera – barn som skulle dö om de inte matades med sond.

Det är apatiska, devitaliserade barn som nu riksdagens två största partier inte tydligt vill säga ska få stanna i Sverige. Man kan tänka sig att de sänds tillbaka till just de länder, den förföljelse, där de en gång fick sina trauman.

Fru talman! När jag kom in i riksdagen för lite drygt två år sedan hade jag lärt känna en livlig liten flicka med kastanjebrunt hår och ett klingande skratt som helst av allt ville bli doktor när hon blev stor. Hon bodde i Sävsjö med sin familj. Där hade hon fått en ny mormor i kommunens trygga Mildred. Nadina, som hon hette, hade en svår och ovanlig ögonsjukdom som på sikt skulle göra henne blind om hon sändes tillbaka till Bosnien. Jag tog med henne hit till riksdagen. Hon satt på läktaren medan Jan O. Karlsson, dåvarande migrationsministern, stod här nere. Jag frågade honom vad barnkonventionen egentligen betydde för honom. Han hade lite svårt att svara. Han, ordens okrönte mästare, gled lite. Jag vet inte om det berodde på att han var tvungen att titta upp på Nadina och se hennes min bakom de svarta solglasögonen. Jag vet inte heller om han längre tänker på det mötet.

Men jag vet att Nadina gör det. Hon är tillbaka i Gorazde, Bosniens fattigaste kommun. Hon får ingen vård, och hennes syn blir allt sämre. Hon kommer att växa upp i ett land utan några möjligheter för funktionshinder, och hon kommer att vara dömd till blindhet av de svenska utlämningsmyndigheterna. Jag sade då, när Nadina utvisades, att vi rullade nedför en moralisk nedförsbacke. Sedan har vi rullat snabbt. Nu avvisar man barn utan några livsfunktioner till länder där de riskerar döden, avrättade av svensk flyktingpolitik.

Enligt artikel 24 i FN:s barnkonvention har Sverige förbundit sig och erkänt ”barnets rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa”. Där står att ”konventionsstaterna skall sträva efter att säkerställa att inget barn är berövat sin rätt att ha tillgång till hälso- och sjukvård”, alltså sådan hälso- och sjukvård som de behöver. Det står: ”Inget barn”. Barnkonventionen känner inga gränser – inga geografiska gränser, inga etniska gränser. Ändå utvisas nu apatiska flyktingbarn. Som kollin flygs de ut ur vårt land.

Fem riksdagspartier försökte stoppa det. Vi försökte utverka en förordning om att barnen skulle få stanna. Socialdemokraterna och Moderaterna, Berit Andnors och Cristina Husmark Pehrssons kolleger i socialförsäkringsutskottet, sade nej. I debatten här sade Berit att vi skulle vara stolta över hur barn har det i Sverige. Låt mig då fråga: Är Berit Andnor stolt när hon hör om de apatiska flyktingbarnen? Cristina Husmark Pehrsson sade att vi borde kunna låta de här barnen stanna på grundval av de regler som vi redan har. Jag håller med henne. De borde ha fått stanna för länge sedan, innan apatin bröt ut. Men nu är det inte så. Varför är ni då inte med på en förordning? Är principerna, eller kanske regeringsfärdigheten, viktigare än barnen?

I detta anförande instämde Tasso Stafilidis och Gunilla Wahlén (båda v) samt Mona Jönsson (mp).

Prot. 2004/05:84

3 mars

Aktuell debatt:

Barnkonventionen

Anf. 135 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! När det gäller de apatiska barnen och deras situation är läget naturligtvis inte acceptabelt. Vi berörs väl alla oerhört starkt av de reportage som vi tar del av om hur dessa barn har det. Frågan är bara hur man hjälper dem på bästa sätt.

Att vi alla är upprörda och tar den här situationen på allra största allvar är ju bakgrunden till att regeringen i höstas tillsatte en nationell samordnare för barn i asylprocessen som uppvisar svåra stressreaktioner i form av stark uppgivenhet. Den nationella samordnaren har ett uppdrag som sträcker sig fram till slutet av 2006. Då ska arbetet redovisas. Men det ska ske en delrapportering. Den nationella samordnaren har möjlighet att, och ska också, lägga fram en rapport redan i slutet av april.

I det uppdraget ingår det att öka kunskapen om förekomsten av barn med just dessa uppgivenhetssymtom. Det ska ske en kartläggning, en analys. Det ska dessutom utvecklas förebyggande strategier och rutiner för samverkan med alla de olika aktörer som är inblandade när det gäller dessa barn. Det ska också ske en redovisning av hur de symtom som dessa barn uppvisar ser ut i resten av Europa.

Det här uppdraget är aktionsinriktat, men låt mig också säga att en av grundstenarna i vår asylpolitik är att bedömningen av skälen till rätten till asyl ska ske individuellt. Det handlar om att säkra rätten till asyl, och det stämmer också överens med det åtagande som Sverige som land har gjort tillsammans med andra länder: att slå vakt om asylrätten.

När det gäller asylprocessen i övrigt har det skett en fortlöpande granskning av hur vi ska kunna förbättra denna process, hur Migrationsverket på ett bättre sätt än tidigare ska kunna redovisa barns egna berättelser om sin situation, att man låter barn komma till tals, att man i de olika utredningarna redovisar deras situation samt att det sker ett fortsatt kvalitetsarbete och en kvalitetssäkring av själva asylprocessen. Detta uppdrag har Migrationsverket. De har också ett mycket klart uppdrag när det gäller handläggningstiderna. När det gäller de ensamkommande barnen är en riktgräns på tre månader uppsatt.

Det är också viktigt att ha en bra samverkan mellan Migrationsverket och socialtjänsten. Det har skett en betydande förbättring. Jag tillhör dem som har kunnat följa den utvecklingen fortlöpande, och jag kan se att de gruppboenden som man nu har i bruk i Migrationsverkets regi, där man arbetar tillsammans med socialtjänsten på ett bra sätt, har utvecklats till det bättre.

Slutligen vill jag bara säga något om barnperspektivet i våra regeringsbrev. Det har givits ett uppdrag till 40 myndigheter. Det har skett en återkoppling, en återrapportering. Vi bygger hela tiden ut detta. Men det är en process, och det är viktigt att man har en fortlöpande återkoppling just för att bevara legitimiteten och tilltron till att kunna utveckla barnperspektiv på ett bättre sätt än vad man gör på många håll i dag.

Anf. 136 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Vi kristdemokrater är ju långtifrån ensamma om att kritisera regeringens flyktingpolitik. Anledningen till debatten är Barnrättskommitténs kritik, men också många andra instämmer. Det gäller bland annat FN:s tortyrkommitté – lyssna på det: "tortyrkommitté". Det gäller Amnesty, ärkebiskopen och kyrkorna i Sverige, Rädda Barnen, Barnom-

budsmannen, olika flyktinggrupper och många vanliga svenska medborgare. Socialdemokraterna får också kritik av sina egna. Thomas Hammarberg, som var en av dem som var med och utarbetade barnkonventionen, talar om en förtroendekris i flyktingpolitiken. Han säger att kritiken är så allvarlig att det finns ett behov av en genomgång av allt, inte minst behandlingen av barn. Det går inte att förklara bort med att vi har gjort vissa åtaganden och givit vissa uppdrag, Berit Andnor. Det räcker inte. Det är kris när det gäller flyktingfrågan.

Kristdemokraterna har presenterat en rapport om hur Sverige lever upp till barnkonventionen när det gäller flyktingmottagningen i dag. Där ger vi ett antal förslag till åtgärder för en humanare flyktingpolitik, främst då för barnen. Om de genomförs skulle vi komma betydligt närmare intentionerna i både barnkonventionen och Genève-deklarationen.

Det första krav vi har där är att ändra beslutet och låta de apatiska flyktingbarnen stanna i Sverige av humanitära skäl. En nationell samordnare är tillsatt, säger Berit Andnor. Redan i slutet av april ska en första rapport komma, och sedan ska hon jobba i två år. Det här är en akut situation. Vad händer om det första barnet dör? Vi kan inte tala om ”redan i april”. Nu behöver de här barnen akut hjälp. Sedan kan samordnaren ta reda på det som behöver tas reda på. *First things first.*

Vi måste sänka ribban för vad som är humanitära skäl genom en tydligare lagstiftning. Det är så suddigt i dag att man kan göra godtyckliga bedömningar. Så kan vi inte ha det, utan här måste vi ha en tydligare lag.

Ensamkommande flyktingbarn måste få ett bättre mottagande. Lite grann har hänt – det kan jag hålla med om – men ansvaret är fortfarande oklart. Det har ju gått flera år. De måste få en särskild företrädare inom 24 timmar när de kommer hit. Sedan måste ett familjehem utses som har de befogenheter som man har i ett vanligt hem.

Vi vill att en flyktingbarnkommission för försvunna barn tillsätts. Det måste bringas klarhet i vad som har hänt med de barn som avvisats och med dem som försvunnit från Migrationsverkets anläggningar. Vi kan inte fortsätta att blunda för det.

Det måste vara en huvudregel att höra varje barn om dess egna asylskäl. Barnen har ofta egna asylskäl, och dessa ska vägas in i bedömningen av hela familjen. Det görs mycket sällan i dag.

Högst tre månaders handläggningstid kräver vi också. Berit Andnor säger att Migrationsverket har getts uppdraget att hålla tiden, men de fick ju inga pengar. Det är klart att det behövs mera pengar så att man kan anställa fler för att göra de här utredningarna. Vi anslår mer pengar för detta i vår budget.

Barn som vistas i Sverige och som har gömda föräldrar måste få lagfäst rätt till skola och vård. I den kaotiska verklighet som de här barnen befinner sig i är skolan en oerhört viktig och stödjande faktor. Alla barn utan undantag har rätt till undervisning.

Barnens bästa måste sättas främst i alla asylärenden, och då inte bara i ord utan också i handling. Jag lyssnar gärna på Berit Andnors kommentarer till de här förslagen och upprepar min fråga: Går det att tolka barnkonventionen så att det är till de apatiska barnens bästa att utvisas i det tillstånd de just nu befinner sig i?

Anf. 137 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m):

Fru talman! Det tvåminutersinlägg som återstår är kort, alltför kort tid för att kunna kommentera andra debattörers inlägg. Jag kan därför bara hänvisa till mitt huvudanförande för en stund sedan där jag fastslog att barn med livshotande sjukdomar inte ska utvisas ur Sverige.

Jag vill också hänvisa till riksdagens framställning där regeringens bristande handläggning och Migrationsverkets tillkortakommande kraftigt kritiserats. Det är en bister kritik och läsning som tål att tittas på.

Gustav Fridolin inledde med att beskriva ett barns vardag i Sverige där det inte fanns många solstrålar. Jag vill bara påminna Gustav Fridolin om att han och hans parti faktiskt utgör regeringsunderlaget och borde kunna göra något åt saken.

Apropå Gustav Fridolins kritik mot asylprocessen – även Gunilla Wahlén var inne på detta – vill jag passa på att här från talarstolen fråga: Är ni två och era partier också övertygade om det bristande tillkortakommandet, så att ni tillsammans med oss skulle kunna ställa ett missstroende votum mot migrationsministern?

Fru talman! I dag ökar den psykiska ohälsan och självmordsförsöken bland unga människor. Många vuxna mår inte heller bra. Sjukskrivningstalen är alarmerande, likaså de psykiska problemen.

Vuxna som inte mår bra orkar inte lyssna på sina barn och inte heller på andra barn. Självmordsförsök är förtvivlade rop på hjälp, och självmorden bland unga utlöses inte sällan, i vuxnas ögon, av bagatellartade händelser. Två unga liv i veckan går förlorade. Minst tio gånger fler försöker ta sina liv.

Aron Antonovsky, forskaren som intresserat sig för förutsättningarna för att kunna få leva ett friskt och meningsfullt liv, menar att människans egen kontroll är en nyckelfaktor. Ju tryggare vi är i våra liv, desto bättre mår vi. Barnet känner av också familjens själsliga hälsotillstånd.

Anf. 138 MARITA ARONSON (fp):

Fru talman! Jag bad socialminister Berit Andnor om ärliga och konkreta förslag, men jag tycker inte att jag hittar så många sådana förslag i socialministerns svar. Det var mera att vi har tillsatt en utredning – som det sägs i nästan alla frågor som vi tar upp här i riksdagen – och att det nu ska bli bättre. Hjälp behövs, men det ska bli bättre. Vi har tillsatt en nationell samordnare som snart ska lägga fram en rapport och så vidare.

Men här gäller det barn som lever i dag och som kanske inte lever i morgon. Det går inte att vänta ett halvår eller ett år på att utredningen ska bli klar, utan man måste göra någonting *nu*. Barn går inte i repris, säger vi ofta här från talarstolen. Nej, det gör de inte. De här barnen har det jättejobbigt just nu, och vi vet att det rör sig om många barn.

Vad man kan fråga sig är hur det kan ha blivit så många sådana här barn i Sverige. Det beror säkert på att vi haft en helt tokig flyktingpolitik i det här landet. Det går inte att bara linda in den i ord och säga att det ska bli bättre, att vi ska se till att det blir bra. I stället behövs konkreta åtgärder. Jag är så trött på att man, efter det att det varit uppe så många frågor här i kammaren, säger: Nu ska vi börja, och nu ska det bli bra. Nu vidtar vi de här åtgärderna, så blir allting bra.

Men det blir inte bättre. Tvärtom visar rapporter från Barnrättskommittén och så vidare att det har blivit sämre.

Till sist vill jag fråga: Kan man anse att Integrationsverket, Utlänningsnämnden och Migrationsverket i beslutsfattandet lyssnar på och tar hänsyn till barnen och deras hälsa när svårt sjuka barn utvisas?

Prot. 2004/05:84

3 mars

Aktuell debatt:

Barnkonventionen

Anf. 139 GUNILLA WAHLÉN (v):

Fru talman! Berit Andnor står här i talarstolen och frågar sig, liksom regeringen gör: Hur hjälper vi bäst dessa barn – dessa barn som man läser om? Vi är många i denna sal som har träffat dessa barn. Regeringen behöver inte fråga sig hur man bäst hjälper dessa barn. Fråga läkarkåren, fråga Barnrättskommittén eller fråga Genèvekommissionen! Ni behöver inte fråga er och inte lämna en utredning, som ska vara klar år 2006. De här barnen är apatiska. De är döende och behöver hjälp *i dag*. Fråga er inte, utan fråga dem som kan hur man ska hjälpa dessa barn! Ge de här barnen rätt att leva, rätt till skydd, rätt till vård och rätt till en fullvärdig barndom!

Och hur kan man komma på idén att utvisa barn vars föräldrar är gömda?

Ställ er inte de frågorna, utan hjälp i stället dessa barn till ett fullvärdigt liv!

Det är ytterst allvarligt att den psykiska ohälsan hos barn och ungdomar i vårt land ökar. Självordsfrekvensen, antalet bostadslösa och antalet gömda barn ökar. Barnfattigdomen ökar.

Barn är inte små vuxna, utan barn är flickor och pojkar – individer som har rätt till en trygg uppväxt, rätt att bli lyssnade till och rätt att bli tagna på allvar. Regeringen måste ta kritiken från Riksrevisionen, Barnombudsmannen, Rädda Barnen, Bris, barn- och skolhälsovården, Barnrättskommittén, medborgare och biskopar på allvar. Det är allvarligt. Åtgärder måste vidtas *nu*. I det här läget måste dessa barn få stanna. De måste få amnesti. Det måste jobbas vidare med detta. Det kan regeringen göra. Vi ska bli bäst i klassen när det gäller asylpolitik och när det gäller politik för barns rättigheter i Sverige.

I detta anförande instämde Gustav Fridolin (mp).

Anf. 140 BIRGITTA CARLSSON (c):

Fru talman! Den här frågan är inte på något sätt ny. Under den allmänna motionstiden hade vi med precis de här frågorna i vår motion *Barn och asyl*. Även om den inte är ny är den oerhört akut just nu. Därför förväntar vi i riksdagen oss verkligen handlingskraft från regeringen.

I den grupp som debatterar här i dag är det fyra ledamöter som sitter med i Tvärpolitiska barngruppen, en grupp som verkligen jobbar med frågor som berör barn och som har ett särskilt intresse för detta.

Jag står helt bakom Inger Davidson med tanke på hur hon i sitt anförande lyfte fram frågan om de apatiska barnen. Det är verkligen en fråga som man måste ta till sig.

Alla barn i vårt land, oavsett vilka som är deras föräldrar, är vårt gemensamma ansvar. Vi ska se till att de har det bra. Barn kan inte föra sin egen talan, utan det måste vi som vuxna försöka göra här i riksdagen.

Barnen har rätt till kärlek, trygghet och omtanke, sade den föregående talaren. Det tål att upprepas. De har rätt till sina föräldrar. De har rätt till tid att få komma till tals.

Ett bekymmer som jag vill lyfta fram en gång till är barn och ungdomar som står i kö vid våra barn- och ungdomsmottagningar. Min fråga kvarstår till socialminister Berit Andnor: Vad beror den ökade psykiska ohälsan hos våra barn och ungdomar på? Användningen av antidepressiva medel har mångdubblats under några få år. Det är ett oerhört stort problem och bekymmer i vårt land. Det krävs ökad handlingskraft, och det behövs nu.

Anf. 141 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! När vi pratar om de apatiska flyktningbarnen hänvisar Berit Andnor till delrapportering, samordning, kartläggning och analyser, medan barn faktiskt slängs ut ur Sverige. På något sätt lyckas hon kränga till det så att det skulle stämma överens med ett internationellt åtagande att slänga ut barnen. Jag förstår inte det.

Cristina Husmark Pehrsson säger att barn med livshotande sjukdomar ska få stanna i Sverige, men hon förklarar inte varför Moderaterna inte ställde upp på en förordning som garanterade de apatiska barnen att få göra det. I stället frågar hon mig om vi kan ställa upp på ett misstroendevotum mot Barbro Holmberg. Men ni kan inte ens rösta ja för att de apatiska barnen ska få stanna. Ni tar hellre den parlamentariska fajten än fajten för barnen. Jag gör hellre tvärtom.

Det är inte värdigt Sverige att utvisa sjuka barn till länder där de inte kan få vård. Det är skamligt att utvisa de apatiska flyktningbarnen. Cristina Husmark Pehrsson, Berit Andnor och era partikamrater här i riksdagen, ni tar på er ett mycket tungt ansvar när ni inte vill ge dessa traumatiserade barn löfte om en fristad i Sverige, en möjlighet att kureras, en möjlighet att växa upp. En dag, inte långt från nu, kommer vi att få rapporter om att sådana barn har passerat gränsen, dött i Sverige eller tillbaka i de länder där de mest fruktansvärda saker har hänt dem. Då lovar jag att se till att ni får höra de rapporterna. Jag hoppas att ni skäms då. Jag hoppas att ni skäms lika mycket som många av oss skäms över att vara svenskar när sjuka barn behandlas på det här sättet. Jag hoppas att ni kan sova lika lite som föräldrarna som håller på att mista sina barn i apatin. Jag önskar självklart inte någon människa att uppleva vad dessa människor har upplevt, men om ni fått dela skammen med oss som ser flyktningpolitiken i vitögat och sömnlösheten för föräldrarna till de apatiska barnen hade era beslut kanske blivit annorlunda.

Ni har fortfarande en chans att ändra er, en chans att backa och låta humanismen råda och låta barnen stanna i Sverige. Det finns ett öppet fönster, en motionsbehandling i utskottet. Jag hade för alltid högaktat er, Berit Andnor och Cristina Husmark Pehrsson, om ni hade fått era partier att svänga i den här frågan – för alltid!

Anf. 142 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det har i debatten påståtts att Sverige skulle vara utsatt för massiv kritik därför att vi är dåliga på att efterleva barnkonventionen. Det är fel. Det budskap som gavs från Barnrättskommittén är att Sverige är ett av de främsta länderna när det gäller att tillgodose barns och ungas

rättigheter. Såväl kommitténs slutliga rekommendationer angående Sveriges tredje rapport som kommitténs pressmeddelande i samband med den offentliga dialogen som fanns med den svenska regeringens delegation bekräftar att Sverige är ledande inom världssamfundet i förverkligandet av barnkonventionen. De båda landrapportörer som fanns i Barnrättskommittén har understrukt att Sverige är en modell för alla andra länder för sitt sätt att göra verklighet av rättigheterna enligt barnkonventionen.

Barnrättskommittén lyfte fram och uttalar i sina kommentarer särskilt sin uppskattning över statens relation till de frivilliga organisationerna, Sveriges utomordentliga resultat i det internationella utvecklingssamarbetet, de utmärkta ansträngningarna för att öka barns delaktighet och inflytande, vårt arbete med att bekämpa mobbning, rasism, narkotikamissbruk, alkohol- och tobakskonsumtion.

Barnrättskommittén uppmärksammar också våra ansträngningar för att förbättra kvaliteten när det gäller mottagandet av ensamkommande barn. De välkomnar också det arbete som regeringen gör för att öka barnets skydd mot sexuella övergrepp. Man uppskattar vidare spridningen av information om barnets rättigheter och det arbete som är på gång med att ratificera de två fakultativa protokollen till barnkonventionen.

De slutliga rekommendationerna bekräftar också mycket tydligt våra egna strategiska inriktningar, de prioriteringar och de övergripande bekymmer som vi har när det gäller att i alla lägen leva upp till barnkonventionen. Det handlar om att hitta de lämpligaste instrumenten och arbetsmetoderna för att principerna om barnets bästa ska få fullt genomslag inom alla olika områden när vi fattar beslut.

Man uppmärksammade både kommunernas och landstingens arbete med barnkonventionen i allmänhet och med hälso- och sjukvård för barn i synnerhet. De rekommendationer som man lämnar överensstämmer mycket väl med det som jag inledningsvis, Marita Aronson, redogjorde för. Det är ett mycket omfattande arbete, en process där många olika nivåer i samhället har ett ansvar. Regeringen och riksdagen har ett mycket stort ansvar. Det ligger på mitt ansvar att se till att samordna arbetet. Men ansvaret är brett och omfattande.

De flesta barn har det bra i Sverige, men inte alla. Det är det som vi ska arbeta för att ställa till rätta.

Anf. 143 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Jag undrar om Berit Andnor och jag befinner oss i samma verklighet. Vi måste ha läst Barnrättskommitténs rapport på väldigt olika sätt. Jag vet att Berit Andnor inte var på plats i Genève när den presenterades, och jag undrar faktiskt hur ministern har läst den.

Hon har en sista chans att svara på min fråga, och jag upprepar frågan: Går det att tolka barnkonventionen så att det är till de apatiska barnens bästa att utvisas i det tillstånd som de befinner sig i?

Kristdemokraterna anser att Sverige behöver en asylpolitik med större medmänsklighet och empati. Snart är regeringen ensam om att påstå att ingen förändring har skett av den humana flyktingpolitik som vi tidigare kunnat berömma oss av och att praxis inte har skärpts. Men siffrorna talar för sig själva. År 1999 fick nästan hälften av dem som sökte sig hit asyl. År 2003 var det 12 %. Så mycket har inte förändrats till det bättre i vår omvärld, tyvärr, på fyra år så att det skulle kunna vara den enda för-

klaringen. Därför ökar också antalet flyktingar som gömmer sig i samma takt som avslagshögen växer. Tror verkligen regeringen att det är för ro skull som man utsätter sig själv och sina barn för en sådan påfrestning som det innebär? Förklaringen är i stället att alternativet att tvingas tillbaka till de förhållanden man flytt ifrån är ännu värre. Barnen är de som drabbas värst, och det är också därför som Sverige har fått kritik från FN för att vi inte följer barnkonventionen.

Med barnkonventionen som utgångspunkt och med de förslag som jag redovisade i mitt förra inlägg kommer vi kristdemokrater att tillsammans med alla andra som delar vår inställning fortsätta kampen för en flyktingpolitik där man agerar med både hjärta och hjärna.

Vi tycker inte bara att det är vår skyldighet att ge människor som har behov av det asyl i vårt land. Vi tycker att det också är ett privilegium att kunna göra det.

Anf. 144 Socialminister BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Som jag har sagt tidigare har svenska barn och ungdomar det generellt sett bra. Det hindrar oss naturligtvis inte från att se att det också finns problem som vi måste ta tag i. Ytterligare insatser måste göras för de barn som växer upp i familjer med utsatt ekonomi.

Arbetet mot sexuella övergrepp mot barn måste också fortsätta. Flickors och pojkars psykiska ohälsa måste tas på allvar, precis som Birgitta Carlsson sade alldeles nyss. Barn och unga måste i större utsträckning än i dag ha rätt att komma till tals i frågor som berör dem.

Situationen för de barn som växer upp i familjer med utsatt ekonomi måste tas på allvar. Den viktigaste åtgärden för att komma till rätta med den ekonomiska utsattheten är naturligtvis kampen mot arbetslösheten. Det är också en välfärds politik som omfattar alla, inte bara några. Det är oerhört centralt för att motverka den ekonomiska utsattheten.

Med en generell välfärd kommer de som behöver stödet bäst också mest i åtnjutande av det. Vi ska fortsätta våra riktade insatser. Regeringen har ett ambitiöst omfattande program just för att stärka barns och ungas situation i vårt samhälle så att de blir lyssnade på, tagna på allvar och så att vi stärker deras situation i vårt samhälle.

Ansvar är mångas. Det delas av oss alla. Det är ett arbete som jag hälsar er alla välkomna i.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § (forts. från 7 §) Jakt och viltvård (forts. MJU7)

Anf. 145 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Fru talman! När riksdagen för fyra år sedan tog beslut om en sammanhållen rovdjurspolitik tyckte jag att vi tog ett beslut som vi kunde vara stolta över. Vi bestämde då minimimålen för stammarna av björn, lo och kungsörn samt etappmål för varg och järv. Vi satte etappmål på varg och järv för att stammarna ännu inte hade nått en nivå som ansågs säkra deras överlevnad i ett längre tidsperspektiv.

Rovdjursfrågor väcker känslor och engagerar väldigt många människor. Om man som jag vill slå vakt om en rovdjurspolitik där motiven är ekologi, etik och naturupplevelse kan man mötas av misstänksamhet. Kan man prata om etik när det gäller att bevara vargen, säger vissa. Då brukar jag säga: Har vi inte ett ansvar att bevara och vårda arter som finns i vårt land, inte minst sådana som är hotade och ibland hatade? Utifrån både ett ekologiskt och etiskt perspektiv har väl rovdjuren en självklar plats i ekosystemet? De har ju funnits här innan vi kom.

Under förra året gjorde Fjällmistra i samarbete med Naturvårdsverket och fem länsstyrelser en stor undersökning med fokus på rovdjur, skyddade områden och förvaltning. Enkäten gick till ca 11 000 personer och man kan bland annat konstatera att majoriteten av dem som lever där rovdjur finns är positiva till rovdjur och hur vi i Sverige har valt att förvalta dem. Men det finns också betydande minoriteter som är kritiska till den förda rovdjurspolitiken. Enligt enkäten är lodjuret det av de stora rovdjuren som vi svenskar känner mest för. Järven är det som vi känner minst för jämfört med övriga rovdjur.

I undersökningen ställdes också frågan om man ställer sig bakom riksdagens mål för hur många rovdjur det ska finnas. I Sverige som helhet finns det en stor acceptans för målen på minst 1 000 björnar, 1 500 lodjur, 575 järvar och 200 vargar. 11 % av svenskarna anser att målet är för högt satt för järv och lodjur. 14 % säger att det nationella målet är för högt satt för björn och 15 % att målet är för högt för varg. Å andra sidan anser var tredje svensk att riksdagens mål för vargen bör ökas.

I län med ganska stora populationer av rovdjur är man mindre positiv till våra mål i riksdagen. I Dalarna, Gävleborg och Jämtland vill var tredje invånare minska målet för björn och varg och bara var sjunde vill öka antalet björnar, för att ta några exempel från undersökningen.

Fru talman! Vi skriver i utskottsbetänkandet att den illegala jakten är det största hotet mot dagens rovdjursstammar och att kraffttag måste tas på alla nivåer för att bekämpa den. Den illegala jakten på varg har vi diskuterat här i kammaren tidigare, men illegal jakt förekommer också på till exempel järv.

Under vecka 7 utfördes en illegal jakt i Hotagens naturreservat på en järv. Polisen kunde säkra spår efter vad som synes vara en grym och plågsam jakt på en järv med hjälp av flera snöskotrar. De minst fyra personer på skoter som utförde jakten har drivit järven, påskjutit och skadat järven två gånger och, efter att ytterligare en sträcka ha drivit den skadade järven, har de kört över den. Efter detta verkar de inblandade ha försökt att dölja sin illegala jakt genom att med skotrar köra igen spår efter järven och sedan köra runt med skotrarna för att förvirra.

Jag hoppas att denna grymma och plågsamma jakt är en engångsföreteelse, men jag är rädd att den inte är det. Vi måste alla göra allt vi kan för att förebygga och intensifiera arbetet med jaktbrott. Samhällets syn måste vara att illegal jakt inte ska tolereras.

I Vänsterpartiets motion tar vi, förutom illegal jakt, upp kvinnors medverkan när det gäller rovdjursfrågor. Könsfördelningen när rovdjurspolitik diskuteras är inte bra. Vi män har ett övertag i debatterna. När rovdjur är lika med problem brukar det vara män som protesterar och hanterar frågorna. Det är oftast män som uttalar sig, debatterar och beslutar.

tar i dessa frågor. Kvinnor uttalar sig mer sällan. Samtidigt har kvinnor ofta en mer positiv inställning till rovdjur.

Ur demokratisk synvinkel är det förkastligt att inte kvinnors medverkan och kvinnors röst på ett tydligare sätt lyfts fram och understryks i rovdjursdebatten. I mitt parti hoppas vi att regeringen vill verka för att kvinnor på såväl myndigheter och verk som inom organisationer och som individer ges ett förstärkt deltagande när det gäller rovdjursfrågor.

Jag vill därför också yrka bifall till reservation 18 i betänkandet.

Dagens vargstam i Sverige har grundats på tre individer som har invandrat från den finsk-ryska populationen, vilket innebär att det totala genmaterialet i dagens vargstam härstammar från dessa individer. En hona och en hane 1983 och en hane 1991. Detta innebär att de svenska vargarna i snitt är något mer släkt med varandra än avkomman efter helsyskonparningar, och på grund av isoleringen från andra vargpopulationer fortsätter den skandinaviska vargstammen att förlora genetisk variation. Forskare säger att på grund av detta mycket begränsade genmaterial och hög inavel kan man förvänta sig att populationen i dag lider av inavelsdepression. Vargar har påträffats med grava medfödda skador på ryggraden. Denna förlust av genetisk variation kan endast motverkas av immigration. Jag hoppas därför att vi kan få några nya friska vargar som kan få permanent uppehållstillstånd i landet.

Vargen i Ringvattnet var ett värdefullt djur. Om den hade fått reproducera sig hade det troligen varit en investering i framtiden för en tåligare vargstam. Att sedan Norge valde att skjuta fem vargar, varav tre alfadjur, gjorde inte saken bättre. Därtill ska också läggas den illegala jakten som forskare uppskattar till ett tiotal vargar om året. Sammanlagt verkar den kända och uppskattade dödligheten i den skandinaviska vargstammen under 2004 ha legat på drygt 20 %.

Om vi i Sverige verkligen vill värna om en livskraftig skandinavisk vargstam hoppas jag att regeringen och Naturvårdsverket inte tillåter några större förändringar vad gäller skyddsjakt eller avsteg från de beslut som riksdagen tog 2001.

Anf. 146 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Först av allt vänder jag mig till Sven-Erik Sjöstrand eftersom han ingår som en aktiv del i regeringsunderlaget. Eftersom det är många frågor som väntar på sin lösning inom det här området måste jag ta det bit för bit.

Till att börja med vänder jag mig mot Sven-Erik Sjöstrands beskrivning att det han här beskrev om skottrar etcetera skulle vara jakt. Detta är en rent kriminell handling som inte har någonting som helst med jakt att göra. Jag vill att du åtminstone gör någon form av förtydligande i det avseendet. Det är precis lika felaktigt som att säga att all misshandel med knytnävar skulle vara boxning eller att varje inbrott gjort med kofot är fråga om hantverk.

När det sedan gäller jaktkortsavgift för tillsynsjakt, fru talman, vad har Vänsterpartiet för bevekelsegrund för att inte kunna undanta ungdomars jaktkortsavgift när de inte får jaga själva utan står under direkt tillsyn av en äldre? Varför ska de i det läget betala jaktkortsavgift?

Likaså: Varför kan Vänsterpartiet inte stödja tanken på att permanent rörelsehindrade ska få möjlighet till jakt från motorfordon? Någon annan jakt från motorfordon ska vi naturligtvis inte ha, men just i detta speciella fall.

Prot. 2004/05:84
3 mars

Jakt och viltvård

Anf. 147 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Jag får väl inleda med Bengt-Anders Johanssons första fråga. Jag hoppas att Bengt-Anders inte misstolkade mig. Naturligtvis är det ganska rysliga och plågsamma brott mot en järv som jag berättade om kriminellt – absolut! Här har vi säkert samma uppfattning. Jag lyfte fram ett av många exempel på någonting som tyvärr förekommer. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi här har en samsyn och verkligen markerar att så här får det inte gå till. Nu gör ju de flesta som kör skoter inte så här, utan de sköter sin skoter på ett bra sätt.

När det sedan gäller jaktkortsavgift kanske det ligger en hel del i det ni säger i er motion. Jag får väl titta närmare på det. Det är ju så: Alla de motioner vi har fått och behandlat har man inte kunnat läsa ingående. Vad jag förstår lyfter ni från Moderaternas sida fram två i och för sig behjärtansvärda frågor, till exempel jaktkortsavgiften för ungdomar som har en handledare. Det bör vi titta på.

Naturligtvis måste vi också se till att de som har funktionshinder och andra handikapp har möjlighet att komma ut i naturen och delta i jakt. Vi får som sagt titta lite mer på det i mitt parti.

Anf. 148 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Det är tacknämligt att Sven-Erik Sjöstrand ändå erkänner att han kanske blandade ihop begreppen lite grann. Ordagrant sade dock Sven-Erik Sjöstrand: Den typen av jakt vill vi inte ha. Jag hävdar med emfas att den typen av handling inte har någonting att göra med jakt. Det är någonting helt annat. Att man sedan använder samma attribut för att utöva denna typ av djurmisshandel, djurplågeri och kriminell handling är bara att beklaga.

Sedan är jag väldigt tacksam för att Sven-Erik Sjöstrand lovar att till ett kommande betänkande läsa motionerna så att vi då möjligen kan bli överens om den här typen av frågor som i min värld egentligen är fullständigt självklara. Jag kan inte förstå att inte Sven-Erik Sjöstrand med den makt han har i sitt parti kan se till att regeringsmakten faktiskt också fattar vettiga beslut. Just nu fattas det nämligen inga beslut.

Anf. 149 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Jag vill bara tillägga att jag kanske skulle ha använt ett klarare ordval. Det var kanske ett litet misstag jag gjorde i debatten. Visst, detta är illegal jakt. Där är vi helt överens. Det kan jag lugna dig med.

Anf. 150 JAN ANDERSSON (c):

Fru talman! Precis som sades i inledningen av Sinikka är jakten ett viktigt intresse. Den är för många ett stort bidrag till livskvaliteten.

Som också sades i inledningen är det förenklad behandling i de här ärendena. Jag tänkte ändå beröra frågan om skyddsjakt, även om vi behandlade den i fjor.

Först vill jag slå fast att det för Centerpartiet är oerhört viktigt att se till den biologiska mångfalden. Vi ser det som en självklarhet att vi ska ha de stora rovdjuren vilda även i Sverige. Samtidigt som vi säger det måste man trycka på skyddsmöjligheten för den enskilde. Om man får sin egendom angripen av rovdjur måste man kunna skydda sig. Det har vi också varit överens om. Det som förvånar är att det är så oerhört svårt med leveransen från de departement som berör vårt område. Det är också någonting som har uttrycks från majoritetssidan – våra departement har oerhört svårt att få fram beslut till leverans.

Det var skyddsmöjligheten, och den är redan uttryckt.

Det andra, som finns med lite utförligare i dagens debatt, är ersättningen. Ska vi få en folklig förankring för en livskraftig rovdjursstam måste det självklart vara så att enskilda människor inte ska ta kostnaden för detta. Inte heller ska en speciell grupp människor, till exempel landsbygdsboende, stå för kostnaden. Kostnaderna ska självklart delas av alla i samhället eftersom det är ett intresse för alla i samhället att ha livskraftiga rovdjursstammar.

Vi har därför reserverat oss för att man ska kompensera för de kostnader som uppstår. Det handlar inte bara om direkta skadekostnader utan även om indirekta kostnader. Det handlar till exempel om att titta på vad som händer med jaktarrendena. Exempelvis har staten sänkt sina arrendeavgifter därför att rovdjursstammarna är stora och därmed sänker värdet på jakten.

Sedan vill jag ta upp frågan om säljakten som en principiell fråga. Vi ser nu att stammarna ökar till en nivå som gör det möjligt med jakt, men vi är ganska långsamma med att anpassa jakttrycket till de ökande populationerna. Detta gäller principiellt, både för sälen och för andra djurslag. Det gäller att hänga med när vi kommer upp till en nivå som är jaktbar.

Jag går sedan över till eftersök av trafikskadat vilt. Tittar vi på vår olycksstatistik ser vi att vi har mer än 30 000 viltolyckor årligen i Sverige. Mer än varannan trafikolycka är en viltolycka. Här finns självklart ett samhällsintresse av att klara eftersöken av skadat vilt på ett vettigt sätt. Detta görs till stor del via frivilliga insatser med hjälp av jägare från orten. Samtidigt undandrar sig staten det ekonomiska ansvaret. Detta är någonting som kanske blir ett ökande problem i och med ökande vildsvinsstammar, ett vilt som är betydligt farligare att göra eftersök på. Jag tycker att det är självklart att vi ska lyfta upp frågan om att fixa ersättningen för dem som hjälper till med eftersöksjakten.

Avslutningsvis kommer jag till det som har tagits upp här tidigare, rörelsehindrades möjlighet att jaga. Där har vi en reservation. Samtidigt säger utskottsmajoriteten att det här kommer, att det är på gång. Vi har hört det förut. Leveransproblemen är uppenbara.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation 2, även om vi från Centerpartiets sida självklart står bakom samtliga reservationer i betänkandet.

Anf. 151 ÅSA DOMEIJ (mp):

Fru talman, ledamöter! Visst är det lite märkligt att vi under rubriken Jakt ofta pratar rovdjur i den här kammaren. Rovdjuren är ju de djur som

egentligen bara undantagsvis kan jagas, när vi tänker på hur små stammarna är och att det ändå är en väldigt bred majoritet i riksdagen som tycker att det är viktigt med livskraftiga rovdjursstammar. Men eftersom det ändå är en viktig del av debatten när vi pratar jakt tänkte jag lite kort nämna något om rovdjuren.

Sven-Erik Sjöstrand beskrev på ett mycket förtjänstfullt sätt Fjällmisstras rapport om människors attityder till rovdjuren. Det som är så väldigt spännande i den undersökningen är att man ser att den förda rovdjurspolitiken har ett väldigt starkt stöd i hela landet, även om det finns minoriteter här och där som ifrågasätter den.

Kanske är det lite grann så att tonläget i den här debatten, där vi ofta för en ganska hätsk diskussion även här i kammaren, gör att det är svårt att föra en vettig dialog. Där håller jag verkligen med Sverker Thorén som ville ha en mer sansad diskussion om rovdjuren. Jag rekommenderar verkligen alla som är intresserade av de här frågorna att läsa rapporten från Fjällmistra. Då kanske man får en lite annan uppfattning om hur attityderna ser ut ute i landet än man många gånger får känslan av när man bara följer med i medierna.

Sven-Erik Sjöstrand tog också upp problemet med den genetiska utarmningen, inaveln, av varg, som är ett väldigt stort problem när det gäller att få livskraftiga vargstammar. Vi är ju eniga i utskottet om att den illegala jakten är ett väldigt stort problem för vargstammen. Den illegala jakten gör att invandrade vargar har oerhört svårt att kunna träffa andra vargar. Om vi inte med kraftfulla åtgärder kan göra någonting åt den illegala jakten är vi tvungna att börja diskutera andra lösningar. Då kanske vi får börja diskutera inplantering av varg i stället som en sista möjlighet att rädda vargstammen.

Sedan tänkte jag också nämna någonting om tre av våra reservationer. Först vill jag ta upp den om minskade klövviltsstammar, reservation 16. De stora skador av älg som vi har på plantskog är ett väldigt stort problem för skogsbruket och därmed för samhällsekonomin. Hittills har vi varit ganska flata när det gäller politiska beslut för att göra någonting åt de här skadorna.

Jag har funderat lite grann på vad det kan bero på. Kanske är det så att många av dem som är aktiva inom skogsnäringen och som ser de här stora ekonomiska skadorna är lite delade. Som yrkesmänniska kanske man ser de stora ekonomiska skadorna, men som en privatperson som ofta är intresserad av jakt och har det som stort fritidsintresse vill man ju gärna ha mycket att jaga. Här finns alltså en viss motsatsställning mellan att ha ett högproduktivt skogsbruk och en väldigt stor stam av klövvilt. Självklart kan både jakt och skogsbruk samsas. Men visst finns det en viss konflikt när det gäller vad man prioriterar högst.

En annan reservation, nr 21, handlar om fångstredskap. Där skulle vi vilja att Djurskyddsmyndigheten och Naturvårdsverket tillsammans får i uppgift att gå igenom de olika typer av fällor som vi har och undersöka om man behöver se över typgodkännandet och då ta upp djurskyddsaspekterna på ett tydligare sätt. Vi tycker att det är särskilt viktigt att man ser över de fällor som syftar till att fånga levande djur.

Reservation 27 handlar om djurskyddsaspekter på jakt. Jag tror ju att de allra flesta jägare vill använda sig av metoder som är så bra som möjligt ur djurskyddssynpunkt och där riskerna för till exempel skadeskjut-

ning eller annat lidande för djuren verkligen minimeras. Därför tycker vi att det skulle vara väldigt bra om riksdagen så småningom kunde enas om en utredning där man ser över jaktmetoderna ur djurskyddssynpunkt.

Avslutningsvis vill jag säga att jag givetvis står bakom alla de reservationer som Miljöpartiet har i det här betänkandet. Men jag har på känn att ingen av dem kommer att vinna kammarens bifall, och därför yrkar jag inte bifall till någon av dessa.

Anf. 152 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Jag nämnde avsiktligt inte någonting om rovdjuren i mitt inlägg i dag mer än när det gäller ersättningsfrågor, därför att jag tyckte att vi har behandlat de frågorna. Jag tror att alla i någon mån har berört just rovdjuren.

Jag delar Åsa Domeijs uppfattning att tonerna ibland är för höga i den här diskussionen och noterar bara att det inte finns någon företrädare i riksdagen som säger att rovdjuren ska utrotas. Alla säger att det ska finnas rovdjur. Sedan har vi olika mått på vad som är en livskraftig stam etcetera.

Då kommer vi in på genetiken. Jag har i andra sammanhang sagt att är det så att genetiken hotas på grund av att stammen är för liten och man väger in vad som kan tålas när det gäller människors sociala förutsättningar är jag beredd att diskutera inplantering eller något annat sätt som kan tillgodose detta. Det är självklart bättre att ha en liten kraftfull stam än att ha en stor degenererad stam.

Min uppfattning är att § 28 är en väldigt viktig nyckel i detta. Det är en mycket pedagogisk fråga som handlar om att människor känner att de har möjlighet att ingripa om någonting inträffar. Jag hoppas att Miljöpartiet hjälper till att stödja den tanken så att vi får fram en ny § 28. Men hitintills har ingenting hänt.

När det gäller djurskyddsaspekten kan jag konstatera att Miljöpartiet är ett av underlagen till regeringen som nu vill införa blyförbudet. Då är min fråga: På vilket sätt tänker Åsa Domeij hantera de ökade skadeskjutningsrisker som det innebär när man inte använder blykula i kulvapen?

Anf. 153 ÅSA DOMEIJ (mp) replik:

Fru talman! Vi hade en rejäl diskussion om § 28 för ungefär ett år sedan. Vi kan tänka oss förändringar av paragrafen, dock inte enligt Naturvårdsverkets förslag. Jag kan bara inte fatta hur Naturvårdsverket kunde lägga fram ett sådant förslag som i praktiken skulle innebära fri jakt på varg.

Frågan om blyammunition håller vi internt på att titta lite djupare på för att se vilket ställningstagande vi ska göra.

Anf. 154 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Det låter vällovligt att Miljöpartiet nu börjar tänka när det gäller blyförbudet. Det är bra. Det är bara tio månader kvar tills det träder i kraft när det gäller hagel och ytterligare två år när det gäller kulor. Då hoppas jag att Åsa Domeij tar med sig just djurskyddsaspekterna. De har inte belysts tidigare i det här sammanhanget. Det är oomtvistat att detta kommer att öka svårigheten att hantera jakten på ett positivt sätt när det gäller djurskyddstillsynen.

Sedan skulle jag vilja ställa en fråga till Miljöpartiets representant om anmälningssplikten vid fordonskollisioner. Varför kan inte Miljöpartiet tänka sig att stödja tanken på att polisen, likaväl som för vilt som inte tillfaller staten, faktiskt ska underrätta jakträttsinnehavaren, eftersom anmälningssplikt ändå föreligger till polismyndighet? Jag förstår inte hur Naturvårdsverket resonerar när man säger ”snarast bör underrätta”. Det ska givetvis vara ”skall”. Innebär det, som vi tidigare hörde från Sven-Erik Sjöstrand, att ni kan tänka er att stödja motionen? Vad kan vi se framöver?

Anf. 155 ÅSA DOMEIJ (mp) replik:

Fru talman! Jag är inte så säker på hur stort problem det där är i praktiken. Det är säkert en fråga som vi kan resonera om, särskilt om det kan visa sig finnas praktiska problem – att det hela inte sköts.

Anf. 156 RUNE BERGLUND (s):

Fru talman! Ett motionsbetänkande om jakt och viltvård ger alltid anledning till debatt och diskussioner, även om vi väl känner till innehållet i motionerna från tidigare år.

Det är en dynamisk verksamhet som hela tiden förändras. Det uppstår ständigt nya problem och glädjeämnen. Det är naturen vi talar om, de djurarter som lever där och som vi människor satt oss att förvalta och reglera på olika sätt. Vi påverkar deras livsbetingelser i olika avseenden likaväl som de vilda djuren också påverkar våra liv på de platser där vi finns tillsammans.

Det är många som har synpunkter. Vi har olika erfarenheter, och vi har olika förhållningssätt till jakt och viltvård. De debatter och diskussioner som vi har med varandra, och där vi ofta har olika uppfattningar, handlar i huvudsak om djurarter som vi anser fått en ovälkommen spridning, framför allt om djurarter som på olika sätt påverkar människornas dagliga arbete eller fritid. Det kan gälla skarvens spridning, sälar och fiskare som har sitt speciella förhållande till varandra. Det kan gälla älgstammens storlek i förhållande till skogsägarnas ambition att få så lite skogsskador som möjligt. Böndernas, samernas och jägarnas förhållande till rovdjur som ibland dödar tamdjur kan skapa stora konflikter om det hanteras fel. Vildsvinens utbredning norrut är en annan händelse som förtjänar uppmärksamhet. Jag vill påpeka att det handlar om landsbygdsbefolkningen som direkt påverkas även av återuppbyggnaderna av rovdjursstammarna, som våra förfäder ägnade hundra år åt att försöka utrota.

Många säger att det är en känslig fråga när konflikter av olika slag uppstår i umgänget mellan människor och rovdjur. Jag tycker inte att det är en känslig fråga. Det som krävs av alla som är involverade i återuppbyggnaden av den svenska rovdjursstammen är realism och verklighetsförankring, att förstå att det inte är enkelt att på kort tid ändra sedvänjor, kultur och arbetssätt som är uppbyggda under flera generationer utifrån att det nästan inte finns rovdjur, att förstå att det gäller att både ge och ta för att nå resultat i uppbyggnadsarbetet.

Vi har här i riksdagen beslutat om mål och riktlinjer när det gäller antal individer som kan krävas för att nå hållbara populationer. Det gör vi med utgångspunkt i Bernkonventionen och habitatdirektivet. När det gäller de fyra stora rovdjuren kan vi förmodligen säga att vi har en livs-

kraftig björnstam, och vi har också funnit en bra förvaltningsform. Loddjuret anses ligga på gränsen när det gäller populationen. Varg och järv har delmål som ännu inte är uppfyllda.

Det rovdjur som vållar störst debatt och som det mesta kretsar kring är vargen. Den väcker starka känslor för och emot. Det är också det rovdjur som mest av alla utmanar och konfronterar landsbygdens alla invanda mönster när det gäller djurhållning, jakt med lösdrivande hund med mera. Det blir konflikter som ibland leder till skadegörelse och död både för husdjur och för vargen.

Min personliga uppfattning är att den konflikten är svår att lösa med nuvarande arbetssätt. Det måste bli bättre, mer konsekvent åtgärdsinriktat samarbete mellan berörda parter för att få lugn och ro i vargstammens uppbyggnad. Det skulle förmodligen rädda liv på både tamdjur och vargar. Det är brist på inflytande lokalt och regionalt som anses mest allvarligt.

De människor man träffar som har varit i konfrontation med varg på ett eller annat sätt säger att de inte har fått vara delaktiga i händelseförloppet som berört och påverkat den egna bygden. Om det enbart är en känsla eller en realitet har inte någon stor betydelse. Det finns ändå skäl att utvärdera informations- och arbetsmetoder.

Vi satsar stort på information om rovdjur. Det är en viktig åtgärd för att öka förståelsen och kunskapen om rovdjuren. Men det räcker inte. Informationsinsatsen måste ibland kombineras med praktisk handling. Det är den delen av rovdjursförvaltningen som ibland inte anses fungera. Informationsinsatser är ett långsiktigt och tålmodigt arbete som kan bedrivas systematiskt, medan rovdjursstörningar bland tamboskap kräver konsekvens och snabba beslut. Det är två motsatser som ibland kräver samordning, parallellt agerande. Det är svårt men förtroendeskapande om man klarar balansakten.

Vi ska inte förneka att vi får en hel del kritik omkring dessa frågor just nu. Det är inte så att landsbygdsbefolkning i allmänhet ogillar rovdjur. Det man ogillar är vårt sätt att hantera de problem som kan uppstå. Man säger att rovdjurspolitiken handlar mer om bevarande än förvaltning. Vi får försöka bidra till att metoder och arbetssätt fungerar bättre i framtiden. Vi här i riksdagen kan säkert dra vårt strå till stacken i det sammanhanget genom att ställa oss positiva om och ifall det kommer förslag till lagändringar.

Det pågår arbete hos Naturvårdsverket och regeringen som syftar till att minska konflikterna mellan rovdjur och husdjursägare. Det är min förhoppning att det ska gå att komma till rätta med en del av problemen inom ramen för arbetet att försöka implementera art- och habitatdirektivets artikel 16 i svensk lagstiftning. Där finns den sociala aspekten som en del av en framtida rovdjursförvaltning. Det är kanske där Naturvårdsverket kan finna stöd och utforma någon form av policydokument som bättre kan fungera som styrinstrument och handlingsplan.

Det man har kunnat läsa om i Naturvårdsverkets förslag till ändringar i jaktlagen och jaktförordningen tycker jag visar att vi är på rätt väg. Det är inte så stora åtgärder som behövs för att åstadkomma väsentliga förbättringar i umgänget mellan rovdjur och människor. Vi får förhoppningsvis snart en ny text när det gäller § 28 i jaktförordningen som blir tydligare och lättare att förstå. Detta tillsammans med implementeringen

av artikel 16 i svensk lag gör att vi kommer att stå på en stabilare grund i rovdjurspolitiken och rovdjursförvaltningen. Vi får fler med oss och färre emot oss.

Vi har en väl avvägd lagstiftning när det gäller fastställda mål och delmål för rovdjursstammar. Det är min förhoppning att vi också ska kunna finna förvaltningsmodeller som inger förtroende och trygghet. Det är viktigt att även de som bor på landsbygden kan känna att de har en god livskvalitet. Därför måste vi finna former för en säker livsmiljö där alla kan känna trygghet även i områden där rovdjur befinner sig.

Fru talman! I betänkandet behandlas en stor mängd motioner, och det finns ett antal reservationer. Även om många frågor är aktuella anser vi att det just nu inte finns skäl att göra något tillkännagivande i jakt- och viltvårdsfrågor.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 157 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till vår reservation nr 6, vilket jag missade i mitt anförande.

Rune Berglund! Jag har med intresse lyssnat till ditt inlägg. Du har kunskap och stor erfarenhet i de här frågorna. Jag berörde i mitt anförande vikten av att saker och ting händer med de olika tillkännagivandena. Om vi ska kunna öka förståelsen för rovdjurspolitiken, som vi båda två vill, kan vi inte ha ett regelverk som är svårtolkat och otydligt utformat.

Du nämnde att vi snart har en ny text framför oss. Hur snart?

Anf. 158 RUNE BERGLUND (s) replik:

Fru talman! Det kan jag inte svara på. Vi har, som vi hörde en tidigare talare berätta, blivit lovade att få ett nytt förslag under våren – den här våren. Det hoppas jag att vi får.

Jag tror att man skulle få samma effekt som man fick när det gällde björnen. Jag bor i ett björntätt område, och innan vi fick en bra förvaltning var det väldigt bråkigt, krångligt och besvärligt. Sedan vi fick en bra förvaltning av björnen – trots att vi har många fler björnar nu – blev det lugnt, tyst och stilla, och allt accepteras. Jag tror att vi skulle få samma effekt.

Anf. 159 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Fru talman! Vi är många som har efterlyst en leverans, så det ser vi verkligen fram mot och skickar med.

Det fanns ett tillkännagivande om sälstammen redan 2000. Nu har vi alltså uttalanden och signaler från både Naturvårdsverket och Helcoms expertgrupper. Är Rune Berglund beredd att medverka till att någonting nu äntligen händer i den frågan?

Anf. 160 RUNE BERGLUND (s) replik:

Fru talman! När det gäller sälen finns det restriktioner för att jaga säl som gör att det blir besvärligt, till exempel att man inte kan använda båt.

Jag tror att det finns en förståelse för att antalet sälar behöver minska, och jag tror att det så småningom kommer ett beslut om utvidgning.

Anf. 161 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Jag har stor respekt för Rune Berglunds erfarenhet av de här frågorna. Jag vet att Rune Berglund lever och verkar i naturnära områden och, som han själv angav för en stund sedan, i mycket björntäta områden.

Jag vet egentligen inte vilket ben jag ska stå på i det här sammanhanget när jag hör Rune Berglund som företrädare för majoriteten konstatera att konflikten beror på att folk ogillar vårt sätt att hantera rovdjursfrågan, som han säger. Det är en klockren självkritik, som jag tycker att det är positivt att Rune Berglund kommer till torgs med. Det är exakt det vi andra säger: De ogillar starkt vårt sätt att hantera den här frågan. "Vårt" innebär naturligtvis regeringens i Rune Berglunds vokabulär.

Avslutningsvis säger han att det inte är stora åtgärder som behövs. Ännu mer förvånad blir jag då över att ingenting händer. Jag delar Rune Berglunds uppfattning att det är små saker som förmodligen behövs i detta. Ska jag tolka Rune Berglunds inlägg som att han är i opposition till regeringen, så att vi kan räkna med hans stöd i de här frågorna i fortsättningen? Det vore i så fall oerhört spännande.

När det gäller 28 § har jag en enkel och rak fråga: Anser Rune Berglund att det är rimligt att det tar fem år att ändra en förordning? Jag tror att det var år 2000 som Rovdjursutredningen lade sitt förslag. Rune Berglund säger att det ska ske till våren. När slutar våren för hans del, så att vi kan gaffla in det här?

Jag återkommer när det gäller sälen.

Anf. 162 RUNE BERGLUND (s) replik:

Fru talman! Folk i de bygder där man konfronteras med rovdjur ogillar vårt sätt att hantera situationen. Jag har under den här vintern ett färskt exempel från min egen valkrets. Det var Ringvattenvargen, som vi hanterade i två månader innan någonting hände. Jag var själv där och fick väldigt många argument kring hur man tyckte att vi hanterade det.

Vi kan säga att vi själva i riksdagen delvis är ansvariga för det här. Vi har inte tillåtit att man har någon förvaltning för vargen, utan det är Naturvårdsverket som bestämmer från fall till fall vad som ska ske. Det blir väldigt långa avstånd och svårt att hantera. Jag tror att det också handlar om att när populationen kommer upp i antal blir det mycket bättre, precis som det blev med björnen.

När det gäller 28 § är det klart att vi väntar. Våren är ju sen, så det kommer nog snart.

Anf. 163 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Jag begär inte att Rune Berglund ska vara meteorolog. Jag har själv varit meteorologassistent en gång i tiden, så jag har en viss erfarenhet. Men det vore intressant att veta när Rune Berglund tror att våren kommer. Det är viktigt i detta avseende, inte meteorologiskt, men att regeringen äntligen kan ge ett besked om att göra en förändring. I så måtto är det viktigt.

Det är lite märkligt att det är först när en socialdemokratisk ledamot kommer ned i vardagens verklighet och får se hur det fungerar som det står klart hur felaktig vår politik är just när det gäller att hantera frågan om rovdjur. Det är självklart att vi ska decentralisera det. Jag lyssnade in i Rune Berglunds anförande att det egentligen är det han är ute efter.

Varför kan då inte Socialdemokraterna tillmötesgå dessa människor? Varför ska man tvinga dem att gå efter annan misströsta om lagstiftarnas möjlighet att förstå och begripa? Det är orimligt att hela den socialdemokratiska gruppen ska bo uppe hos Rune Berglund, men då hade vi naturligtvis fått ett annat resonemang. Ni måste inom ert parti lyssna på varandra. Hjälp till där, Rune Berglund, så kanske det går lite snabbare!

När det gäller säljakten skulle jag vilja fråga varför ni går emot möjligheten för yrkesfiskare att i anslutning till redskapen få jaga säl och att man därefter gör en utvärdering av detta. Jag tyckte också att jag lyssnade in i Rune Berglunds anförande att detta är ett problem. Det är just därför man inte skjuter de 170 djur som skulle få skjutas, utan man sköt ungefär hälften. Varför kan ni inte stödja en sådan försöksperiod?

Anf. 164 RUNE BERGLUND (s) replik:

Fru talman! När det först gäller hanteringen av vargen i det här fallet har jag också förståelse för Naturvårdsverket och länsstyrelsens folk. Det här var en varg som man konstaterade kunde ha haft en stor betydelse för generna för kommande vargpopulationer i framtiden. Jag förstår att man ville vänta i det längsta, men det blev på något sätt oacceptabelt till sist. En sak som man också skulle kunna säga är att den här vargen tyckte om att vara bland människor. Man vet ju inte hur det skulle ha kunnat se ut om man hade fått släppa de generna vidare. Det skulle ju ha kunnat skapat nya problem.

När det gäller sälen har jag inget bra svar på varför fiskarna inte har den här möjligheten. Jag är inte uppdaterad på det. Jag ska ärligt säga det. Men jag tycker att om man ska ha en bra förvaltning borde man ta de möjligheter som finns för att få en bra förvaltning, och fiskarna skulle kunna vara en del av det här. Men jag måste erkänna att jag inte exakt kan säga varför de inte är det.

Anf. 165 LARS-IVAR ERICSON (c):

Fru talman! Sverige är unikt genom sitt varierande landskap, och i detta landskap ska det då finnas en mångfald av flora och fauna. Därför behöver vi jakt- och viltvård. Det är ett område som jag inte är så bekant med, men jag har ändå väckt två motioner som behandlas i dagens betänkande. De handlar om vildsvin och vildgäss. Jag vill gärna ge några kommentarer så här i slutet av debatten.

Jag konstaterar då först att det i betänkandet berättas om en öppenhet för olika åtgärder att komma till rätta med vildsvinsproblemet och att det kan komma ett beslut om typgodkännande av fällor, och det är bra. Jag antar att vildsvinens framfart i skog och mark är välbekant för utskottets medlemmar, och jag tror att de som har den insikten har en viktig uppgift att dementera myten att vildsvinen inte skulle göra någon skada i skogen. För många skogsägare känns det bittert att se uppbökade nysatta gran- och tallplantor. De ser fram emot nya och mer effektiva jaktmetoder.

När jag skrev en motion om åtgärder mot vildgäss anade jag inte att jag hade gett mig in på minerad mark. Ornitologer hörde av sig, och jag fick höra uttrycket ”dum som en gås” och att jag hade gett mig på stackars oskyldiga fåglar. Men vildgässen är inte bara oskyldiga fåglar på flygtur under en blå himmel. Det är definitivt inte idylliskt med stora fåglar som på höstvetefälten trampar ned veteplantorna. Och de plantor som inte trampas ned äts upp eller rycks upp med roten. När veten är snötäckt slår gässen ned på rapsen och äter upp plantorna eller trampar ned dem. Den stora mängden gäss har även medfört att vi har fått en övergödning av vattendragen i södra Sverige. Gåsgödseln innehåller nämligen mycket kväve och fosfor. Därför är det rimligt att vildgässens skadegörelse uppmärksammas mera och att vildgässen får jagas under längre tid och att skydds jakt på de fält som gässen skadar bör underlättas.

Fru talman! I tisdags kväll träffade jag representanter från några handikapporganisationer, och ett av kvällens samtalsämnen var tillgänglighetsfrågor. Vi var då överens om att målet med handikappolitiken måste vara att människor med funktionshinder ska bli fullt delaktiga i arbets- och fritidsliv. Detta borde även gälla möjligheten att delta i jakt. Därför är det rimligt att människor med rörelsehinder ska kunna jaga från motordrivet fordon och att kravet på uppgift om vilket vilt som planeras att jagas eller hur många djur som planeras att fällas ska tas bort.

Avslutningsvis vill jag ge en liten kommentar efter att ha läst betänkandet och hört majoritetens företrädare. Jag vill gärna lämna vidare ett av mina favorituttryck från latinet. Det lyder så här: *Ut desint vires tamen est laudanda voluntas*. Det lyder i översättning: Även om krafterna fattas så är dock den goda viljan berömvärd.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)

10 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2004/05:FPM43 Kommissionens grönbok om en gemensam syn på ekonomisk migration i EU *KOM(2004)811* till socialförsäkringsutskottet

11 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2004/05:92 till finansutskottet

12 § Bordläggning

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 3 mars

2004/05:1114 av *Heli Berg* (fp) till statsminister Göran Persson
Firandet av Sovjetunionens seger över Nazityskland

2004/05:1115 av *Jan Ertsborn* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Förbud mot återvinning av skatter och avgifter

2004/05:1116 av *Jan Ertsborn* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Utredning om ett samlat insolvensförfarande

2004/05:1117 av *Tobias Billström* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Översynen av fastighetsmäklarlagen

2004/05:1118 av *Maud Ekendahl* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Byte av registreringsskyltar på spaningsfordon

2004/05:1119 av *Cecilia Widegren* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Ansvar för pass- och körkortsfotografier

2004/05:1120 av *Martin Andreasson* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Danvikslösen

2004/05:1121 av *Gudrun Schyman* (-) till statsrådet Ulrica Messing
Pornografi i mobilen

2004/05:1122 av *Sven Gunnar Persson* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Utländska transportfordon

2004/05:1123 av *Cecilia Widegren* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Otillräcklig infrastruktur

2004/05:1124 av *Henrik von Sydow* (m) till utrikesminister Laila Freivalds

SVT:s kampanj och regeringens utrikespolitik

2004/05:1125 av *Gunilla Carlsson* i Tyresö (m) till utrikesminister Laila Freivalds

Ambassadörsutnämningar

2004/05:1126 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds
Situationen för politiska fångar i iranska fångelser

2004/05:1127 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Stopp för plågsamma jaktmetoder

2004/05:1128 av *Peter Danielsson* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Krafttag mot tjuvfisket i Öresund

2004/05:1129 av *Ulla Löfgren* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Prot. 2004/05:84
3 mars

Kompensationsersättning till det fjällnära jordbruket

2004/05:1130 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Barbro Holmberg

Barn som avvisas utan sina föräldrar

2004/05:1131 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Lena Hallengren

Brister i studiemedelssystemet

2004/05:1132 av *Håkan Juholt* (s) till socialminister Berit Andnor
Funktionshinderades rätt till daglig verksamhet

2004/05:1133 av *Göte Wahlström* (s) till statsrådet Hans Karlsson
Ekonomiskt stöd till arbetslösa

2004/05:1134 av *Gudrun Schyman* (-) till statsrådet Morgan Johansson
Barnbyn Skås bevarande

2004/05:1135 av *Henrik von Sydow* (m) till samhällsbyggnadsminister
Mona Sahlin

Säkerhetsavstånd till vindkraftverk

2004/05:1136 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Ibrahim Baylan
100-årsminnet av *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige*

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 8 mars.

Prot. 2004/05:84

3 mars

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 25 februari

2004/05:897 av *Henrik von Sydow* (m) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Ökande våldsbrott i Halmstad

2004/05:911 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Bevarande av e-post

2004/05:912 av *Birgitta Sellén* (c) till justitieminister Thomas Bodström
De nya passen

2004/05:916 av *Rolf Gunnarsson* (m) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Polissituationen i Dalarna

2004/05:922 av *Johan Linander* (c) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Domstolsbalanser

2004/05:934 av *Jeppe Johnsson* (m) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Snatteribrott

2004/05:935 av *Johan Pehrson* (fp) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Gänginsatser i förorterna

2004/05:936 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Stöd till vittnen

2004/05:958 av *Jan-Evert Rådhström* (m) till justitieminister Thomas
Bodström

Polisresurser i Värmland

2004/05:966 av *Claes-Göran Brandin* (s) till justitieminister Thomas
Bodström

Flexibla frigivningsregler

2004/05:989 av *Torsten Lindström* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Nedläggning av passexpeditioner

2004/05:1009 av *Ragnwi Marcelind* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Översynen av fastighetsmäklarlagen

2004/05:1010 av *Lars Lindblad* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Ökande antal våldsbrott i Skåne

2004/05:1011 av *Henrik von Sydow* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Djurrättsaktivisters hot och attentat

2004/05:1012 av *Birgitta Carlsson* (c) till justitieminister Thomas Bodström

Polisutbildning i Skövde

den 2 mars

2004/05:960 av *Sverker Thorén* (fp) till statsrådet Lena Sommestad
Skydd för djuphavens ekosystem

2004/05:961 av *Bengt-Anders Johansson* (m) till statsrådet Lena Sommestad

Ammunitionsbly

2004/05:983 av *Ewa Thalén Finné* (m) till statsrådet Lena Sommestad
Blyförbudet vid jakt

2004/05:984 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till statsrådet Lena Sommestad

Jaktammunition

2004/05:1025 av *Jörgen Johansson* (c) till statsrådet Lena Sommestad
Satsningar inom rovdjurspolitiken

2004/05:1055 av *Erling Wälivaara* (kd) till näringsminister Thomas Östros

Riskbedömning av zink

2004/05:1062 av *Nina Lundström* (fp) till samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin

Stöd till kommunala bostadsföretag

2004/05:1066 av *Henrik von Sydow* (m) till näringsminister Thomas Östros

Tjänste- och servicesektorn i Halland

2004/05:1067 av *Henrik von Sydow* (m) till näringsminister Thomas Östros

Förutsättningar för företagande i Västsverige

2004/05:1075 av *Christer Engelhardt* (s) till statsrådet Lena Sommestad
Östersjöns ekologiska kris

2004/05:1076 av *Annika Qarlsson* (c) till statsrådet Lena Hallengren
Utbildning av yrkesförare

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 mars.

15 § Kammaren åtskildes kl. 18.16.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 13.51,
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.57 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden	1
3 § Bygghälsor	1
Bostadsutskottets betänkande 2004/05:BoU5	1
Anf. 1 RAGNWI MARCELIND (kd)	1
Anf. 2 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	3
Anf. 3 LARS TYSKLIND (fp)	5
Anf. 4 OWE HELLBERG (v)	6
Anf. 5 LARS TYSKLIND (fp) replik	8
Anf. 6 OWE HELLBERG (v) replik	9
Anf. 7 LARS TYSKLIND (fp) replik	9
Anf. 8 OWE HELLBERG (v) replik	9
Anf. 9 JÖRGEN JOHANSSON (c)	10
Anf. 10 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp)	12
Anf. 11 SIW WITTGREN-AHL (s)	13
Anf. 12 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	15
Anf. 13 SIW WITTGREN-AHL (s) replik	16
Anf. 14 RAGNWI MARCELIND (kd) replik	16
Anf. 15 SIW WITTGREN-AHL (s) replik	17
Anf. 16 OWE HELLBERG (v) replik	17
Anf. 17 SIW WITTGREN-AHL (s) replik	18
Anf. 18 OWE HELLBERG (v) replik	18
Anf. 19 SIW WITTGREN-AHL (s) replik	19
Anf. 20 LARS TYSKLIND (fp) replik	19
Anf. 21 SIW WITTGREN-AHL (s) replik	19
Anf. 22 LARS TYSKLIND (fp) replik	19
Anf. 23 SIW WITTGREN-AHL (s) replik	20
Anf. 24 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	20
Anf. 25 SIW WITTGREN-AHL (s) replik	21
Anf. 26 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	21
Anf. 27 SIW WITTGREN-AHL (s) replik	21
Anf. 28 CARL-AXEL ROSLUND (m)	21
Anf. 29 SIW WITTGREN-AHL (s) replik	22
Anf. 30 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik	23
Anf. 31 SIW WITTGREN-AHL (s) replik	23
Anf. 32 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik	23
Anf. 33 STEN LUNDSTRÖM (v)	23
Anf. 34 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik	24
Anf. 35 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	25
Anf. 36 CARL-AXEL ROSLUND (m) replik	25
Anf. 37 STEN LUNDSTRÖM (v)	26
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)	26
4 § Miljökonsekvensbeskrivning enligt plan- och bygglagen, m.m.	26
Bostadsutskottets betänkande 2004/05:BoU6	26
Anf. 38 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp)	26

Anf. 39 STEFAN WIKÉN (s)	27
Anf. 40 STEN LUNDSTRÖM (v)	28
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)	29
Ajournering	29
Återupptagna förhandlingar	29
5 § Frågestund	29
Anf. 41 FÖRSTE VICE TALMANNEN	29
<i>Stöd till barn i och utanför barnomsorgen</i>	29
Anf. 42 GÖRAN HÄGGLUND (kd)	29
Anf. 43 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	30
Anf. 44 GÖRAN HÄGGLUND (kd)	30
Anf. 45 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	30
<i>Räddningsplan för Östersjön</i>	30
Anf. 46 SVERKER THORÉN (fp)	30
Anf. 47 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	30
Anf. 48 SVERKER THORÉN (fp)	31
Anf. 49 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	31
<i>Alkoholpolitiken</i>	31
Anf. 50 LENNART HEDQUIST (m)	31
Anf. 51 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	31
Anf. 52 LENNART HEDQUIST (m)	32
Anf. 53 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	32
<i>Forskning och utveckling i försvarsindustrin</i>	32
Anf. 54 ESKIL ERLANDSSON (c)	32
Anf. 55 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	33
Anf. 56 ESKIL ERLANDSSON (c)	33
Anf. 57 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	33
<i>Skogen som tillväxtfaktor</i>	33
Anf. 58 KRISTINA ZAKRISSON (s)	33
Anf. 59 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	34
Anf. 60 KRISTINA ZAKRISSON (s)	34
Anf. 61 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	34
<i>Den psykiska ohälsan bland ungdomar</i>	35
Anf. 62 CHRISTINA ANDERSSON (c)	35
Anf. 63 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	35
Anf. 64 CHRISTINA ANDERSSON (c)	35
Anf. 65 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	35
<i>Förbudet mot bly i ammunition</i>	36
Anf. 66 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	36
Anf. 67 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	36
Anf. 68 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	36
Anf. 69 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	36
<i>Vaccin mot fågelinfluensa</i>	37
Anf. 70 NYAMKO SABUNI (fp)	37
Anf. 71 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	37
Anf. 72 NYAMKO SABUNI (fp)	37
Anf. 73 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	38
<i>Vardagsmotion</i>	38

Anf. 74 HILLEVI LARSSON (s).....	38
Anf. 75 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	38
Anf. 76 HILLEVI LARSSON (s).....	39
Anf. 77 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s).....	39
<i>Barnsäkerhetsdelegationens slutbetänkande</i>	40
Anf. 78 OWE HELLBERG (v).....	40
Anf. 79 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s).....	40
Anf. 80 OWE HELLBERG (v).....	40
Anf. 81 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s).....	40
<i>Flygets ansvar för klimatförändringarna</i>	41
Anf. 82 ANITA BRODÉN (fp).....	41
Anf. 83 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s).....	41
Anf. 84 ANITA BRODÉN (fp).....	41
Anf. 85 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s).....	41
<i>Utökning av antalet poliser</i>	42
Anf. 86 ROLF GUNNARSSON (m).....	42
Anf. 87 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s).....	42
Anf. 88 ROLF GUNNARSSON (m).....	42
Anf. 89 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s).....	43
<i>Regeringens utnämningsspolitik</i>	43
Anf. 90 TOBIAS KRANTZ (fp).....	43
Anf. 91 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s).....	43
Anf. 92 TOBIAS KRANTZ (fp).....	44
Anf. 93 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s).....	44
<i>Kommunala lärcentrum</i>	44
Anf. 94 LENNART GUSTAVSSON (v).....	44
Anf. 95 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	44
Anf. 96 LENNART GUSTAVSSON (v).....	45
Anf. 97 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	45
<i>Fartygstrafiken vid Hoburgs bank</i>	45
Anf. 98 SVEN GUNNAR PERSSON (kd).....	45
Anf. 99 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s).....	46
Anf. 100 SVEN GUNNAR PERSSON (kd).....	46
Anf. 101 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s).....	46
<i>Östersjöns miljö</i>	47
Anf. 102 ÅSA DOMEIJ (mp).....	47
Anf. 103 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s).....	47
Anf. 104 ÅSA DOMEIJ (mp).....	47
Anf. 105 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s).....	47
<i>Arbetsmarknaden i Nynäshamn</i>	47
Anf. 106 MIKAEL DAMBERG (s).....	47
Anf. 107 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s).....	48
Anf. 108 MIKAEL DAMBERG (s).....	48
Anf. 109 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s).....	48
Anf. 110 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	49
6 § Allmänna motioner om socialavgifter	49
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2004/05:SfU8.....	49
Anf. 111 ANNA LILLIEHÖÖK (m).....	49

Anf. 112 KENNETH LANTZ (kd)	50	Prot. 2004/05:84
Anf. 113 BIRGITTA CARLSSON (c)	52	3 mars
Anf. 114 LENNART KLOCKARE (s)	53	
Anf. 115 BIRGITTA CARLSSON (c) replik	54	
Anf. 116 LENNART KLOCKARE (s) replik	54	
Anf. 117 BIRGITTA CARLSSON (c) replik	55	
Anf. 118 LENNART KLOCKARE (s) replik	55	
Anf. 119 KENNETH LANTZ (kd) replik	55	
Anf. 120 LENNART KLOCKARE (s) replik	56	
Anf. 121 KENNETH LANTZ (kd) replik	56	
Anf. 122 LENNART KLOCKARE (s) replik	56	
(Beslut skulle fattas den 9 mars.)	57	
7 § Jakt och viltvård	57	
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2004/05: MJU7	57	
Anf. 123 SINIKKA BOHLIN (s)	57	
Anf. 124 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	58	
Anf. 125 SVERKER THORÉN (fp)	59	
Anf. 126 BJÖRN VON DER ESCH (kd)	61	
(forts. 9 §)	62	
Ajournering	62	
Återupptagna förhandlingar	62	
8 § Aktuell debatt: Barnkonventionen	62	
Anf. 127 INGER DAVIDSON (kd)	62	
Anf. 128 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	63	
Anf. 129 INGER DAVIDSON (kd)	65	
Anf. 130 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	67	
Anf. 131 MARITA ARONSON (fp)	69	
Anf. 132 GUNILLA WAHLÉN (v)	71	
Anf. 133 BIRGITTA CARLSSON (c)	72	
Anf. 134 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	74	
Anf. 135 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	76	
Anf. 136 INGER DAVIDSON (kd)	76	
Anf. 137 CRISTINA HUSMARK PEHRSSON (m)	78	
Anf. 138 MARITA ARONSON (fp)	78	
Anf. 139 GUNILLA WAHLÉN (v)	79	
Anf. 140 BIRGITTA CARLSSON (c)	79	
Anf. 141 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	80	
Anf. 142 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	80	
Anf. 143 INGER DAVIDSON (kd)	81	
Anf. 144 Socialminister BERIT ANDNOR (s)	82	
9 § (forts. från 7 §) Jakt och viltvård (forts. MJU7)	82	
Anf. 145 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v)	82	
Anf. 146 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	84	
Anf. 147 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	85	
Anf. 148 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	85	
Anf. 149 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	85	
Anf. 150 JAN ANDERSSON (c)	85	
Anf. 151 ÅSA DOMEIJ (mp)	86	

Anf. 152	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	88
Anf. 153	ÅSA DOMEIJ (mp) replik	88
Anf. 154	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	88
Anf. 155	ÅSA DOMEIJ (mp) replik	89
Anf. 156	RUNE BERGLUND (s)	89
Anf. 157	SVERKER THORÉN (fp) replik	91
Anf. 158	RUNE BERGLUND (s) replik	91
Anf. 159	SVERKER THORÉN (fp) replik	91
Anf. 160	RUNE BERGLUND (s) replik	91
Anf. 161	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	92
Anf. 162	RUNE BERGLUND (s) replik	92
Anf. 163	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	92
Anf. 164	RUNE BERGLUND (s) replik	93
Anf. 165	LARS-IVAR ERICSON (c)	93
	(Beslut skulle fattas den 9 mars.)	94
10 §	Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	94
11 §	Hänvisning av ärende till utskott	94
12 §	Bordläggning	94
13 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	95
14 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	96
15 §	Kammaren åtskildes kl. 18.16.	98

Elanders Gotab, Stockholm 2005